DISTINSUL NOSTRU COLABORATOR, ACADEMICIANUL CONSTANTIN DAICOVICIU, NE-A PRILEJUIT O EMOȚIONANTĂ

REPORTAJ DE LIDIA NOVAC ȘI AL. DINU IFRIM
Foto: GH. CUCU

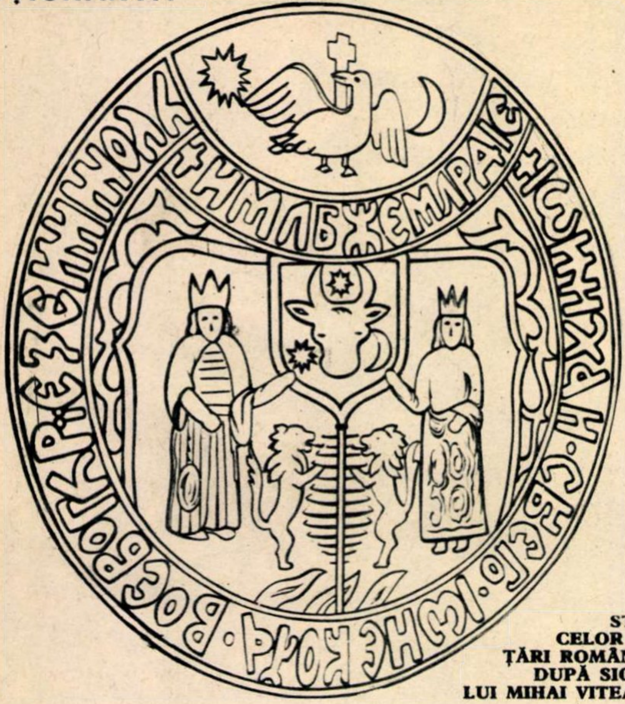

STEMA CELOR TREI ȚĂRI ROMÂNEȘTI DUPĂ SIGILUL LUI MIHAI VITEAZUL.

Întîlnire cu istoria

CLUJ. MUZEUL DE ISTORIE. SĂLILE MUZEULUI CUNOSC UN EVENIMENT DEOSEBIT: VIZITATORII, PIONIERI DE LA LICEUL NR. 14 DIN LOCALITATE AU BUCURIA SĂ FIE ÎNSOȚIȚI ÎN CUNOAȘTEREA FRĂMÎNTATEI ISTORII A TRANSILVANIEI DE RENUMITUL ISTORIC ȘI ARHEOLOG, ACADEMICIANUL CONSTANTIN DAICOVICIU.

Decebalus per Scorilo

Cuvintele reînvie în fața ochilor vremurile de demult, înfloritorul stat dac, cu centrul în Munții Orăștiei, vitejii regi urmași ai lui Burebista: Deceneu, Comosicus, Scorilo...

Popor harnic și viteaz, dacii au lăsat urmașilor numeroase mărturii ale vieții lor pe aceste meleaguri, cetăți durabile, vestite.

Multe din aceste cetăți, multe din obiectele de mare valoare istorică descoperite în ruinele lor, expuse astăzi în muzeu, se datoresc cercetărilor cunoscutului om de știință.

Privirile se opresc la o conductă de apă cu țeavă din țiglă roșiatică, așezată într-un jgheab de lemn.

— O vedeți? — spune academicianul Constantin Daicoviciu — conducta aceasta își păstrează trăinicia și înfățișarea de acum două mii de ani! A fost descoperită la Sarmizegetusa.

Grîul, meiul, bobul scoase la iveală din așezările dacice îți înfățișează parcă înaintea ochilor bogăția lanurilor, amintesc de hărnicia celor care știau să țină deopotrivă în mînă secera și sabia.

Atrage atenția în mod deosebit una dintre cele mai frumoase și mai interesante piese ale colecției: învelișul de fier al unui scut găsit la Piatra Roșie. Purtat odinioară de vreun tarabostes, este artistic ornamentat și are în centru, în relief, simbolul forței — imaginea unui zimbru sau taur.

Un vas dacic, din lut ars, se impune și prin dimensiunile sale, aproape doi metri înălțime.

— În asemenea vase, explică distinsul oaspete, dacii păstrau provizii de cereale și apă. Dar veniți după mine!

Se opresc lîngă un vas alăturat, conic.

— Ce scrie aici? întreabă curios un elev, săltîndu-se să citească o inscripție imprimată pe vas.

— DECEBALUS PER SCORILO. Adică, în limba dacilor: Decebal, fiul lui Scorilo.

Orașul-comoară

Moldovan Ovidiu, Vlas Doina, Onac Radu, Prodan Liana fac roată în jurul unei... piulițe. O piuliță, dar nu de sfărîmat zahăr, ci minereu de aur. O piuliță uriașă, care împreună cu alte unelte de minerit arată o ocupație foarte veche, milenară chiar, pe aceste locuri: aurăritul.

Elevii sînt numai ochi și urechi, ascultă cu atenție:

— Meșterii aurari din Munții Apuseni, de pe văile Arieșului și Ampoiului, de pe Crișul Alb își așezau scaunele de spălat aur în vaduri știute de ei, cu prundișuri bogate în firișoare de aur...

Prundișul scos din apa rîurilor îl puneau pe scîndura înclinată a scaunului acoperit cu petice de lînă. Cu un vas de lemn turnau apă. Prundișul era dus de șuvoi, iar firișoarele sclipitoare rămîneau prinse în țesătura de lînă.

Muntele însă, ascunzînd filonul aurifer, era înfrînt cu ciocanul și dalta, minereul zdrobit apoi în pive și măcinat cu rîșnița.

Aceeași spălare cu apă separa piatra de aur, pe care meșteșugarii l-au prelucrat de-a lungul timpurilor cu multă artă. Este cunoscut faptul că gravurile în aur, obiectele aurarilor transilvăneni concurau cu cele ale vestiților meșteșugari de pe meleaguri străine. Clujul, Sibiul, Brașovul, Bistrița, Baia Mare erau cele mai importante centre. Mai ales Clujul s-a distins în meșteșugul aurăritului, încît în veacul al XVI-lea era supranumit și «orașul-comoară».

Acest lucru este confirmat și de cele două tipare de sigilii ale aurarilor din Cluj, existente în muzeu.

Sigiliul lui Mihai Viteazul

Halebarde, hangere, puști și pistoale. Arme de pe vremea lui Mihai Viteazul, unele dintre ele martore, poate, bătăliilor pe care dîrzul voievod le-a purtat pentru scuturarea jugului otoman.

O hartă inedită arată drumurile străbătute de oștile lui Mihai, locurile unde și-au așezat taberele el și generalii săi,

▼ S-AU RĂSFOIT MULTE FILE DE CRONICĂ...

printre care s-a aflat şi legendarul Baba Novac.

Tabloul grandios al bătăliei de la Călugăreni este imortalizat de însuşi voievodul: «Cînd am aflat de aceasta, am mers vitejeşte să-l aflu (pe Sinan) cu acele puţine oşti ce aveam şi, ajungînd la Călugăreni, am găsit că toţi erau gata de luptă. Iar eu... m-am încăierat în luptă cu dînşii în aşa chip, că a ţinut toată ziua, făcînd turcilor mare pagubă, şi în chip ruşinos pentru Sinan-paşa, aşa că în acea bătălie însuşi Sinan-paşa a căzut de pe cal într-o foarte adîncă mocirlă, de unde cu multă greutate a fost scos. Aşa, în acea bătălie au murit patru paşi şi şapte sangiaci, şi am cîştigat cinci tunuri şi un steag verde al proorocului lor, Mohamed, foarte preţuit de dînşii şi foarte respectat...»

— Energic, repede la gînd şi la fapte, nestrămutat în hotărîrile luate, arată istoricul, domnitorul român reuşi într-o serie de bătălii victorioase, culminate cu biruinţa de la Călugăreni, să pregătească drumul spre libertate. Mihai Viteazul uni Transilvania şi Moldova, realizînd prima încercare de unire a ţărilor române, şi intitulîndu-se «domn al Ţării Româneşti şi Ardealului şi Moldovei», cum se arată în hrisovul său din 27 mai 1600.

Chipul voievodului, redat după o gravură contemporană a vremii sale, stema celor trei ţări româneşti după sigiliul lui Mihai Viteazul din 3 iulie 1600, întregesc imaginea de ansamblu a intrării sale triumfale în Alba Iulia, moment însemnat pe drumul realizării idealului de unitate naţională a poporului român.

*

S-au răsfoit multe file de cronică, vibrînd de un cald patriotism. Au reînviat imagini nepieritoare din istoria luptelor pentru libertate şi dreptate socială. Gheorghe Doja, Pintea Viteazul şi haiducii săi din ţinutul Maramureşului, Horia, Cloşca şi Crişan.

Timpul parcă a trecut prea repede...

«Adesea, în călătoriile voastre, pe dealuri şi prin văi, puteţi trece pe lîngă un loc ce ascunde sub brazdă vestigii de preţ. Cercetaţi totul cu atenţie, cu pasiune! Voi, care sînteţi nădejdea viitorului, să vă iubiţi ţara şi poporul din care aţi răsărit!» Cuvinte rostite de academicianul Constantin Daicoviciu la despărţire; iar pentru Ionescu Mihai, Şipoş Ana, Lăpuşan Aurica, Samota Dorin şi pentru toţi elevii care au răspuns cu flori şi calde mulţumiri — legămînt şi mesaj emoţionant.

ACESTA NU MAI E UN SIMPLU VAS, CI UN FANTASTIC EMIŢĂTOR CARE TRANSMITE PE LUNGIMEA DE UNDĂ A ISTORIEI.

MĂRTURII ALE ISTORICELOR BĂTĂLII.

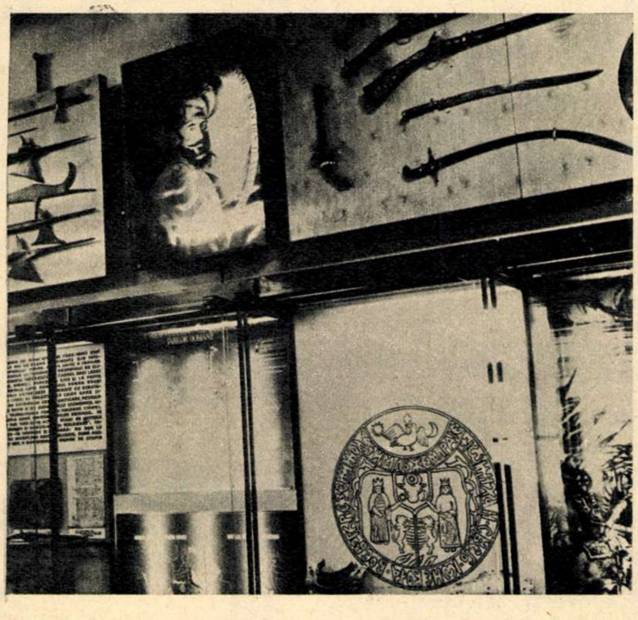

Fortes Fortuna adiuvat!

Izbînda e de partea cutezatorilor

— spuneau vechii romani.

Indemnul şi azi e valabil.

Insufleţiţi de virtutea străbună, paşiţi înainte, mereu înainte, dragi pionieri, ca totdeauna să fiţi în frunte...!

Cluj, 22 X 1968.

prof. C. Daicoviciu

Un autograf pentru cititorii noştri.

DOCUMENT DAT DE MIHAI VITEAZUL, ÎN CALITATE DE PRINCIPE AL TRANSILVANIEI.

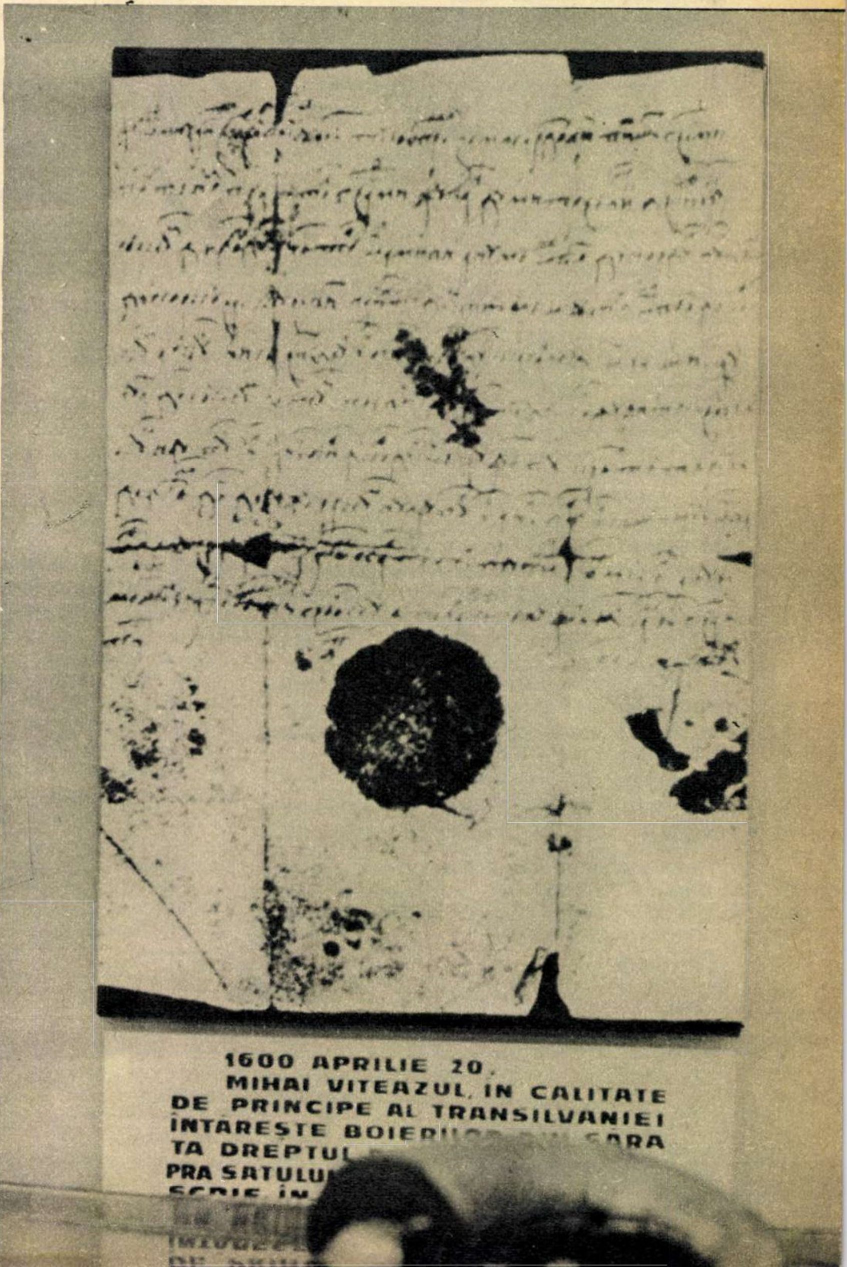
1600 APRILIE 20.
MIHAI VITEAZUL, IN CALITATE
DE PRINCIPE AL TRANSILVANIEI
ÎNTARESTE BOIERI
TA DREPTUL
PRA SATULU
SCRIE ÎN

VISUL ȘI MAREA

Povestire
de
MANOLE AUNEANU

Foto: SORIN DAN

Șint șase ani încheiați de cînd tot merg la școală și, sincer să fiu, n-aș spune că treaba asta este așa de plictisitoare — cum afirmă, cîteodată, Tănase II — dar nici n-aș avea tupeul să declar — cum face Popanică, de pildă — că mi-ar fi imposibil să lipsesc de la o oră, chiar dacă, să presupunem, «Steaua» ar urma să dispute în ziua respectivă finala Cupei campionilor europeni la fotbal. Noroc că steliștii sînt băieți cumsecade, ei cu «Rapid» își încearcă forțele, așa că Popanică doarme liniștit, nimeni nu-l poate dezminți.

Și totuși, de șase ani de cînd școlesc, n-am reușit încă să-mi formez o imagine clară, definitivă despre ceea ce știm cu toții că se numește o vacanță. La început, am crezut că vacanța e o joacă continuă, un fel de întoarcere la anii cînd răsfoiam abecedarul din distracție, nu din obligație. Apoi mi s-a părut că vacanța este repausul atletului care a trecut,epuizat, linia de sosire. Astăzi aș putea să jur că vacanța e o contopire a visului cu marea, în orice caz, ceva care seamănă cu amîndouă. O să spuneți, poate, că sînt un aiurit, sau că țin cu tot dinadinsul s-o fac pe interesantul. N-ați ghicit, nu vă supărați. Lucrul acesta i-ar conveni de minune și amicului Popanică, cu atît mai mult cu cît compunerile lui despre vacanță (cinci și cu una de anul ăsta, șase) sînt toate la fel, plate și banale, așa că v-aș ruga să nu vă pripiți. N-am nimic de împărțit cu neisprăvitul de Popanică, iar sentimentele mele față de dînsul au rămas neschimbate (în sensul că nu-l pot suferi în continuare, chiar dacă s-a mai dat pe brazdă, întrucîtva), așa că îl privește direct și personal cum și ce anume scrie despre vacanță, cu condiția să nu-și vîre botul unde nu-i fierbe oala. Or el, tocmai asta face, se amestecă fățiș, și tare m-aș mira să n-o pățească iarăși, fiindcă, se știe, Tănase II i-o coace de mult. Un singur semn să fac aprigului și neiertătorului Tănase II și s-a zis cu Popanică! Numai că eu nu sînt omul ăla, dumneavoastră mă cunoașteți. Pe de altă parte, mă tem că gestul ar putea fi interpretat nu ca o lecție binemeritată, ci ca o răzbunare și — o să vă mirați — Popanică, chiar laș cum e, în marea lui invidie, ar fi în stare să suporte o chelfăneală zdravănă, numai ca să aibă un alibiu. Nu, stimabile, nu-ți oferă Sava Toporaș plăcerea asta, împotriva ta el are arme mult mai subtile!

Dar să nu mă aprind înainte de a vă povesti întîmplarea. Prima zi de școală a debutat, la ora de limba română, cu o compunere: «Cum ați petrecut în vacanța mare?» sau «Ce amintiri păstrați din timpul vacanței de vară?» Cum tema era arhicunoscută (se repetă de vreo șase ani, numai titlul se schimbă, dar nu prea mult), fiecare s-a așternut pe scris, dornic să spargă gheața cu o notă mare. Lîngă mine, Tănase II îmi face cu ochiul, în sensul că e în regulă, știe ce are de făcut. Numai Popanică nu-și găsea locul.

— Stai liniștit! șuieră amenințător Tănase II, temîndu-se, probabil, să nu-i zboare inspirația. Drept care, Popanică îi strecoară pe sub bancă o jumătate de baton de ciocolată.

— Ce vrei? întrebă abia auzit Tănase II, convins că generozitatea lui Popanică are un scop precis.

— Despre ce scrie Pioneză?

Nu m-am neliniștit, Tănase II nu e omul pe care să-l cumperi cu jumătate de baton de ciocolată. Clipește șiret și mă întreab[illegible]

— Despre ce scrii, Sava?

Nu-i răspund.

— Dă și jumătatea cealaltă dacă vrei să afli!

Popanică se execută, nu tocmai convins că i se va satisface, pe deplin, curiozitatea.

— Sava scrie despre mare, mă! — află, în sfîrșit, Popanică.

— Despre mare sau despre litoral? cere mituitorul să i se precizeze.

— Nu știu... Mai ai ciocolată?

— Îți dau în recreație. Cumpăr de la bufet.

Tănase II își aruncă privirea peste compunerea mea și răspunde în doi peri:

— Mă, ăsta scrie despre vis și despre mare.

— Despre ce, mă?! face năucit Popanică.

— Despre vis și despre mare, ce, ești surd?

— Să știi că nu-ți mai dau ciocolată!

— Poate vrei să-ți înmoi oasele...

Eram sigur că așa se va întîmpla. Tănase II nu face gaură în cer, dar e un băiat isteț și pe unul ca Popanică îl joacă pe degete. Vine recreația, mîncăm ciocolata. A doua zi, profesoara ne aduce compunerile.

— Bravo, Toporaș, ai făcut o compu[illegible] de 10 (profesoara noastră evaluează [illegible] și răspunsurile orale cu note, ea [illegible] «bine», «frumos», «foarte bine», «[illegible]b», ci «[illegible] o teză de 9», «ai răspuns de 5» etc.) Vrei [illegible] citești clasei?

N-o să mă apuc acum să transcriu aici [illegible]ă compunerea. În orice caz am scris [illegible] e o chemare pe care o auzi în clipe[illegible] premă liniște, că vuietul ei te înal[illegible] e un cameleon, culoarea ei nu e ni[illegible]de, nici albastră, marea are culoarea ei [illegible]oprie, sublimă, pe care nu o revezi decît cu ochii închiși, cînd te afli undeva singur și ești predispus la visare. Da, fiindcă și visul e un fel de mare, o nemărginire, un zbor. Tărîmul visului nu se vede niciodată, se bănuie numai, visul e o fată morgana și orizontul mării tot o fată morgana e.

După ce am terminat de citit, am fost felicitat și cu asta, basta. A urmat la rînd, Popanică.

— Ai o compunere de 6, băiete (profesoara spune «băiete» cînd e nemulțumită). Te-ai «inspirat» de la banca din față. Ai fi meritat 7, dar ți-am scăzut un punct pentru că nu se zice «Portul Euxin», cum ai scris tu, ci «Pontul Euxin», cum a scris Toporaș.

— N-am copiat după el! protestează Popanică. Mai întîi că tot ce a scris Toporaș e minciună!

— Ce vrei să spui cu asta? întreabă profesoara contrariată.

— Toporaș n-a fost în vacanță la mare! încearcă Popanică să-și plaseze cunoscuta-i lovitură pe la spate.

— De unde știi tu dacă a fost sau nu la mare?

— Întrebați-l. Să spună singur, dacă are curaj. Eu am fost la mare, la Mangalia, nu el!

— N-am fost la mare, e adevărat, am răspuns nițel stingherit. Dar am citit cîteva cărți și am visat-o. Așa mi-am închipuit eu că trebuie să fie marea...

Am trăit cîteva momente destul de penibile. Nu pentru mine, pentru Popanică. Voiam să-i spun că nu e suficient să vezi marea, trebuie s-o și simți. Iar eu în vacanța aceea, spre deosebire de alte vacanțe, visasem și simțisem marea. Dar am renunțat fiindcă chestiile astea sînt complicate și greu de explicat, mai ales pentru puterea de înțelegere a unuia ca Popanică.

— Stai jos, Popanică, a strigat enervată profesoara, și să scrii pe maculator de o sută de ori «Pontul Euxin», ca să nu mai greșești altă dată.

Am aflat cu bucurie că la Congresul internațional de astronautică ce s-a desfășurat de curînd la New York, stimatul nostru colaborator, **acad. ELIE CARAFOLI,** președintele secției de științe tehnice a Academiei R.S. România, a fost ales președinte al Federației internaționale de astronautică.

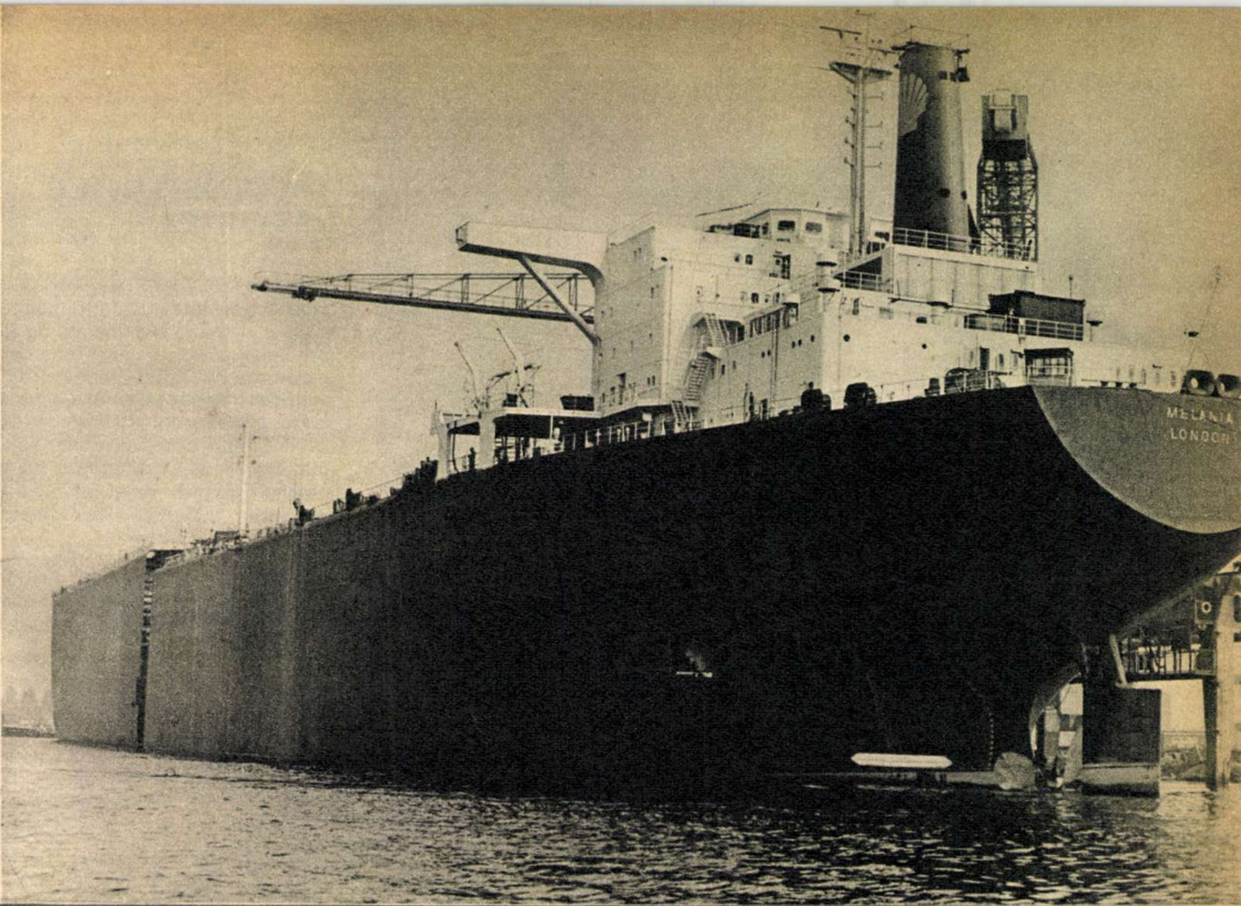

În exclusivitate pentru
Cutezătorii

CURSA TONAJULUI

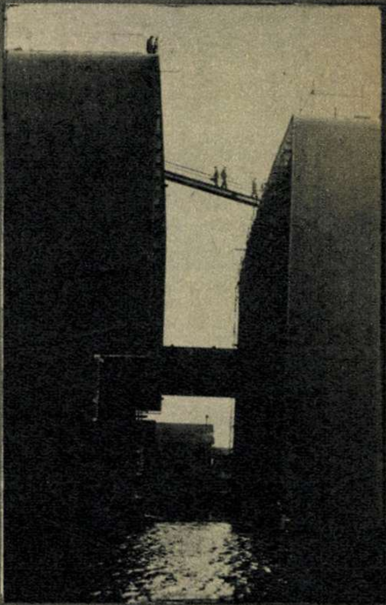

Cele mai mari șosele ale lumii rămîn mările. În secolul aviației și al zborului cosmic, transportul maritim, departe de a apune, cunoaște o înflorire fără precedent.

Un fenomen specific ultimelor decenii este gigantismul. Întrecerea în domeniul dimensiunilor și al capacității navelor moderne de transport a căpătat cele mai spectaculoase aspecte în construcția petrolierelor. Dacă în 1920 se considera că tonajul lor nu poate depăși 60 000 de tone, astăzi se preconizează petroliere de 500 000—1 000 000 de tone. La ora aceasta pe șantierele navale ale lumii se află în construcție 124 petroliere cu un tonaj de peste 100 000 de tone fiecare. Realizarea acestor vase presupune schimbări atît în conceperea și amplasarea porturilor, cît și în construcția navelor înseși. Se proiectează porturi în largul mării, puncte în care prețiosul lichid să treacă de pe vasele gigant pe cele normale, ocolindu-se astfel punctele primejdioase ale navigației în apropierea vechilor porturi și implicit pericolul poluării apelor oceanice.

Cît privește noile concepții constructive, un exemplu ne oferă realizarea la Amsterdam a petrolierului «Melania» de 200 000 de tone. El este alcătuit din două părți construite și lansate la apă separat, urmînd a fi unite ulterior. Ingeniozitatea infinită a proiectanților de nave-gigant a biruit încă o «limită» relativă a posibilului.

ACTUALITĂȚI ROMÂNEȘTI. ACTUALITĂȚI ROMÂNEȘTI ●●●●●●●

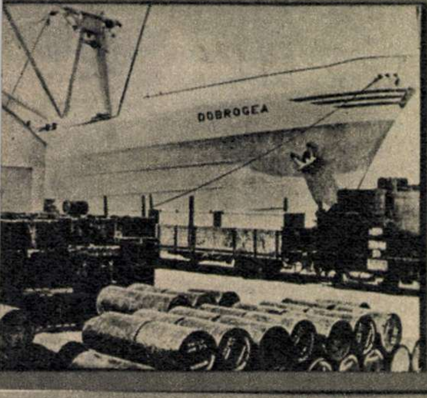

Oferim amatorilor de construcții navale cîteva date deosebit de interesante privind activitatea în anii aceștia a Șantierelor navale din Galați

CELE MAI CUNOSCUTE TIPURI ROMÂNEȘTI DE NAVE MARITIME *sînt cargoul de mărfuri generale de 4 500 tdw, cargoul de transportat cherestea de 3 000 tdw și nava destinată transportului minereurilor de 12 500 tdw.*

Cargoul «Dobrogea», gata de încărcare.

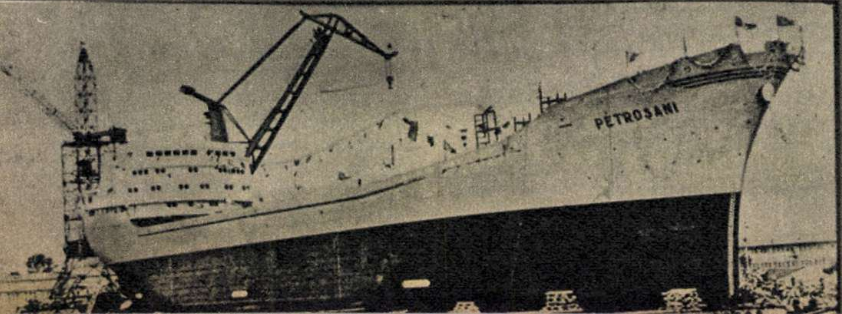

CONSUMUL DE OȚEL *pe care-l pretinde realizarea numai a corpului celor trei tipuri de nave amintite mai sus este de respectiv 1 600, 1 900 și 4 700 de tone oțeluri laminate în table și profile.*

O FOAIE DE TABLĂ *destinată construcțiilor navale are 20 mm grosime și cîntărește aproape... 5 tone!*

ÎN CÎTE ORE SE CONSTRUIEȘTE O NAVĂ? *În ordinea amintită a celor trei tipuri ce se realizează în mod obișnuit la Galați, construcția lor reclamă 600 000, 900 000 și respectiv 2 000 000 de ore manoperă.*

În sfîrșit **SUDURA NECESARĂ ÎNCHEIERII UNEI NAVE** *se măsoară în... kilometri. Cargoul de 4 500 tdw, de pildă, pretinde 54 km de sudură!*

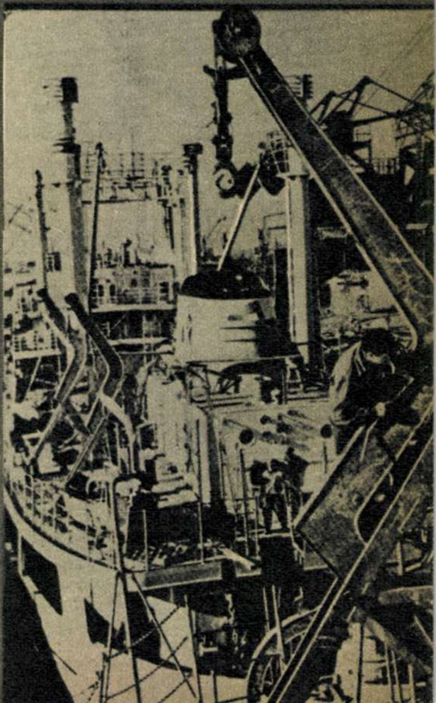

Zi de lucru la Galați.

Mineralierul «Petroșani» înaintea botezului mării.

ORAȘUL NOPȚILOR ALBE
LENINGRAD

Reportaj de PETRE GHELME

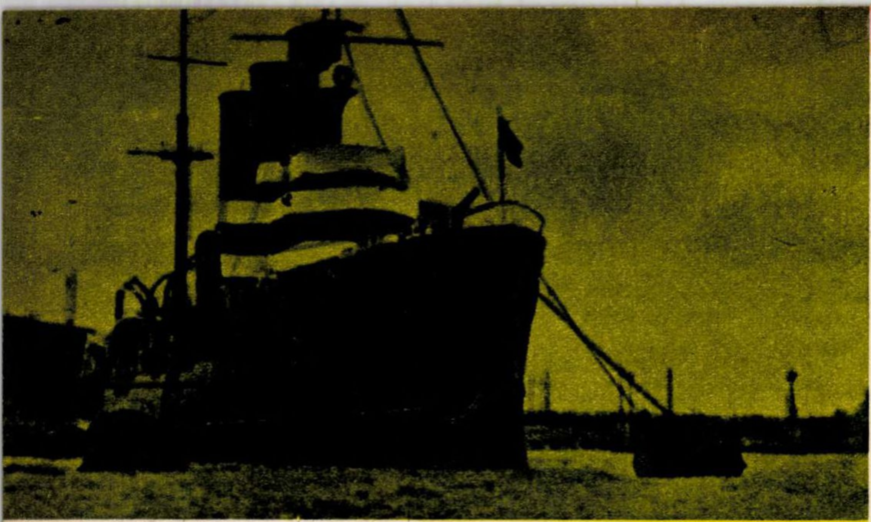

1

DIMENSIUNILE ISTORIEI

Așezat în partea de nord-vest a Uniunii Sovietice, Leningradul, cu cei peste 3 milioane și jumătate de locuitori ai săi, este în același timp cel mai mare oraș din nordul planetei. Istoria a concentrat aici, poate mai mult decît în altă parte, evenimentele sale fulgerătoare, dînd timpului o altă dimensiune. De aceea te surprinde oarecum, reamintindu-ți-o, data întemeierii orașului de către Petru cel Mare: anul 1703. Nici trei veacuri de existență și Leningradul a intrat în conștiința lumii tot atît de adînc ca Atena, Roma, Moscova, Paris sau Londra, mari metropole în spatele cărora s-au adunat milenii de istorie. Este firesc. Aici au răsunat salvele de pe crucișătorul «Aurora», vestind începutul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, aici s-a declarat înființarea primului stat al muncitorilor și țăranilor, aici oamenii au rezistat eroic, timp de 29 de luni, asaltului disperat al mașinii de război hitleriste, pentru a găsi în ei înșiși acele puteri miraculoase ale ființei omenești, încercată pînă dincolo de limite, și a da lovitura nimicitoare cotropitorilor. Aici a trăit, a muncit și a visat Lenin, unul dintre cei mai mari gînditori revoluționari ai omenirii.

▲ *Pe străzile și în piețele Leningradului aceeași animație de mare metropolă, la toate orele zilei și ale nopții.* ▼

ACASĂ LA UN GENIU

De altfel prezența lui Lenin se face simțită peste tot în orașul nopților albe: la Gara Finlandeză, unde și-a ținut primul discurs după întoarcerea din exil, în ajunul începerii revoluției, la vechea universitate, unde și-a dat primul examen ca student, la Smolnîi, de unde a condus insurecția armată în timpul marii revoluții.

În palatul Smolnîi, Lenin a locuit o vreme și după instaurarea puterii sovietice. Camera care l-a adăpostit atunci pe marele gînditor și om de stat se păstrează și acum intactă. Intri și te aștepți ca gazda, plecată pentru cine știe ce treburi urgente, să se întoarcă din moment în moment. Între timp poți examina încăperea în voie, pentru că nimic nu te reține s-o faci, pentru că parcă ai mai fost aici, pentru că totul este intim, familiar. Două fotolii simple în jurul unei mese rotunde, la care poți sta de vorbă cu gazda despre bucuriile și necazurile care te frămîntă. Un telefon de epocă, prin care poți lua legătura cu oamenii, pentru că fără oamenii cărora le-ai închinat întreaga ta viață, nu poți trăi, un pat de campanie, extrem de simplu, prea simplu poate, pentru că omul care trăiește aici muncește, muncește de obicei pînă noaptea tîrziu, are griji și cîteodată obosește, și-atunci trebuie totuși, să se întindă pe pat, pentru a se odihni. A doua zi îl așteaptă atîtea treburi, și vremea trece repede și el trebuie să-și facă vreme pentru toate, și vremea trece... trece... Între timp ghidul a pornit magnetofonul. O voce energică, cu inflexiuni patetice uneori, vocea lui Lenin, aduce la cunoștință mulțimii fapte de o logică și clarviziune de care numai un geniu este în stare. Îți dai seama că prietenul tău, pe care l-ai așteptat atîta, are foarte multe treburi de rezolvat, întîrzie, îți vine să-i lași un bilet că l-ai căutat, părăsești încăperea, și de abia după ce ai coborît scările te cuprinde emoția. Doar ai fost acasă la Lenin, la una dintre marile personalități ale istoriei. Cum? Totul este așa de simplu. Exact. Totul este măreț de simplu.

NEVA SI COLOANELE DORICE

Prezența artei și prezența Nevei sînt cele două mari dominante care se fac simțite la fiecare pas în Leningrad. Orașul este el însuși un monument de arhitectură, sugerînd o armonie și un echilibru de gîndire constructivă cu care puține așezări ale lumii se pot lăuda. Fiecare casă — un stil. O personalitate. Coloanele de bazalt, de calcar, de marmură, roșie sau neagră, cu capitel doric, ionic sau corintic, fără capitel, îți ies înainte de peste tot, ca oamenii. Clădirea fostului Palat de Iarnă, în care sînt adăpostite marile galerii de artă ale Ermitajului, a fost construită între anii 1754 și 1762 de arhitectul Rastrelli, într-un remarcabil stil baroc, și are zidurile exterioare decorate cu sute de coloane albe. Întreaga construcție, un fel de zeitate a geniului arhitectonic, poartă pe cap o splendidă coloană de statui. Fiecare dintre ele a fost coborîtă cu grijă și păstrată la adăpost sigur în timpul războiului, așa cum se cuvine să fie păstrat un mare tezaur. În cele peste 300 de săli ale muzeului, colecțiile de opere și obiecte de artă, din toate epocile, începînd cu comuna primitivă, te fac să-ți amintești că te afli într-una dintre cele mai mari galerii de artă din lume, care alături de Luvru, la Paris, British Museum, la Londra, de Galeriile de artă din Dresda, sau de alte colecții și muzee de seamă ale lumii, constituie mîndria forței artistice creatoare a omului. Gloria picturii și sculpturii mondiale, începînd de la Rafael,

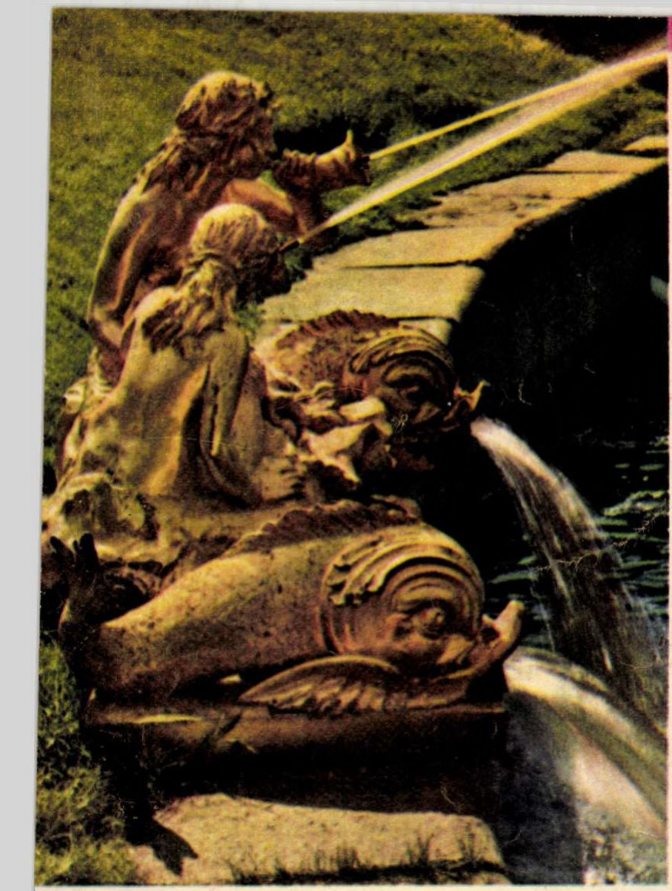

◀ *Fantezie în parcul de la Petrodvoreț.*

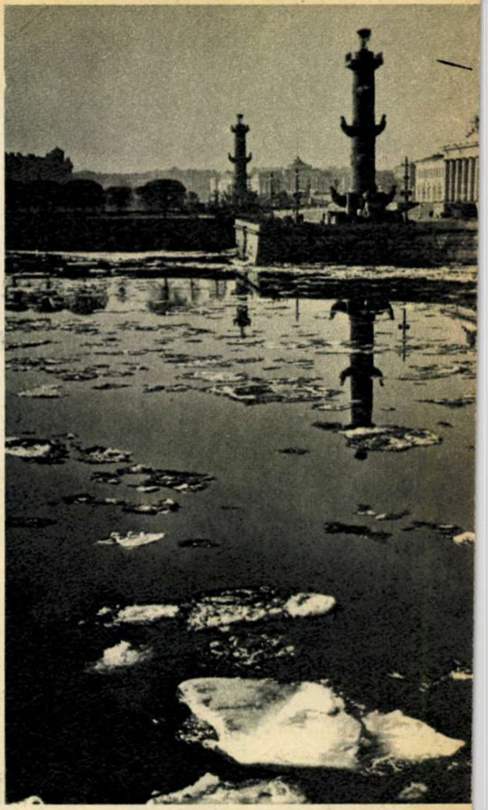

5

Crucișătorul «Aurora» — bătrînul martor al istoricelor zile de octombrie 1917 (foto 1).

«O prezență mereu visătoare: Neva. Străzile, prospectele, pe care Pușkin și-a visat eroii intrați în legendă, pornesc de la Neva, ajung la Neva, trec peste Neva, merg pe lîngă Neva...» (foto 2, 3, 4, 5).

«La catedrala Isaakiev, a cărei cupolă centrală atinge înălțimea de 104 m, coloanele de marmură roșie au cîte 200 de tone fiecare, iar arhitecții și meșterii care le-au ridicat, cu peste o sută de ani în urmă, au trebuit să găsească soluții ingenioase pentru a suplini slaba dezvoltare a mijloacelor tehnice cu care se construia atunci» (foto 6, 7).

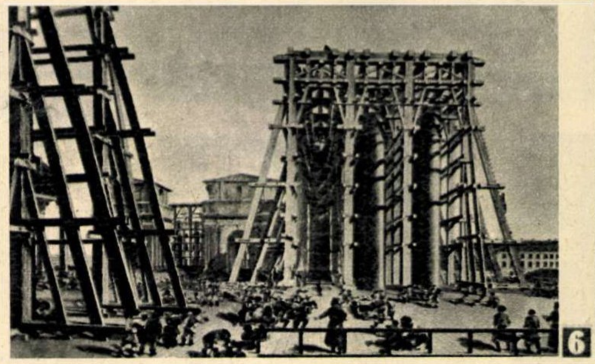

6

2

3

4

7

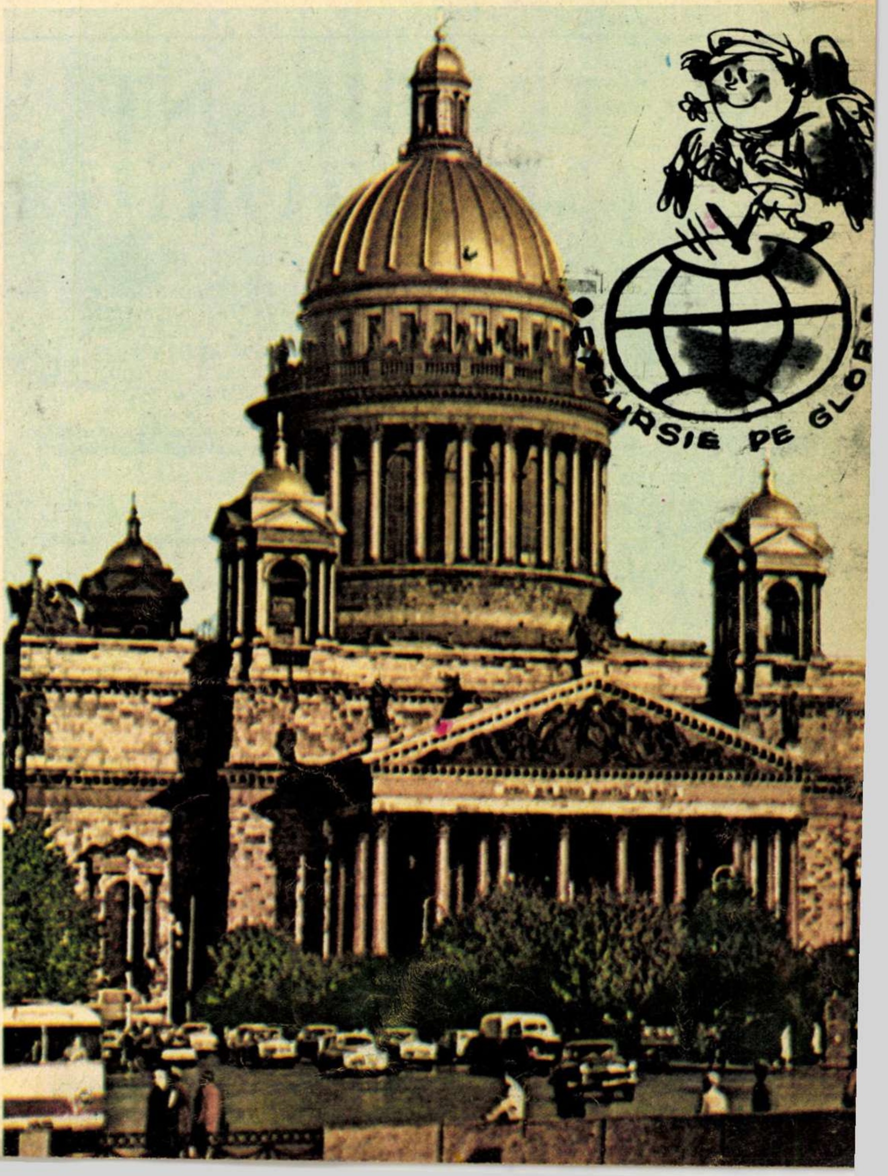

Leonardo da Vinci, Michelangelo, Tiziano, Velasquez, Rembrandt și venind pînă la arta modernă franceză — Rodin, Cezanne, Matisse, Braque etc. sau și mai încoace, la marele Pablo Picasso, este reprezentată aici — tot așa de bogat cum este reprezentată arta rusă prin Repin, Surikov sau Aivazovski. Dacă ai acorda numai o singură secundă fiecărei gravuri și fiecărui desen din cele aproape 550 000 de care dispune colecția de stampe a muzeului, ți-ar trebui mai mult de 60 de zile și nopți de veghe continuă.

La catedrala Isaakiev, a cărei cupolă centrală atinge înălțimea de 104 m, coloanele de marmură roșie au cîte 200 de tone greutate fiecare, iar arhitecții și meșterii care le-au ridicat cu peste o sută de ani în urmă au trebuit să găsească soluții ingenioase pentru a suplini slaba dezvoltare a mijloacelor tehnice cu care se construia atunci. Cartierele noi ale Leningradului, cu multe flori și cu o arhitectură care încearcă să se integreze din ce în ce mai mult în stilul general al orașului, se construiesc astăzi rapid, cu mijloacele tehnice cele mai moderne pe care secolul nostru le pune la dispoziția omului.

Și printre toate acestea, subliniind zborul arcuit al unui pod, de pe un mal pe celălalt, sau oglindind un șir de coloane din marmură albă, mărind, cu clipocitul valurilor sale, liniștea unei străzi retrase din viața cotidiană trepidantă a marii metropole nordice, — o prezență mereu visătoare: Neva. Străzile, prospectele pe care Pușkin și-a visat eroii intrați în legendă, pornesc de la Neva, ajung la Neva, trec peste Neva, merg pe lîngă Neva, și, pentru a nu dezice regula, metroul chiar, străbate cu luminile sale amețitoare pe sub albia Nevei. Pentru că Neva, ca și ochii albaștri ai fetelor și băieților din Leningrad, te privește de peste tot.

LENINGRĂDENII

Nu poți vorbi de Leningrad fără a vorbi de leningrădeni. Ei nu trăiesc într-un oraș. Trăiesc într-un mare muzeu, și ei nu sînt locuitori ai muzeului, ci muzeul însuși face parte din ființa lor. Nu numai Nina Kuzmina sau Valentina Vasilievna, care, în calitatea lor de gazde deosebit de amabile, au făcut tot ce se putea face pentru a ne arăta orașul, ca pe cel mai scump odor al lor, dar fiecare om întîlnit pe stradă, fiecare șofer, sau copil, în drum spre școală, ori spre joacă, ar fi în stare să spună povestea fiecărei străzi, a fiecărei clădiri, sau măcar să-ți recite o poezie, sau să-ți fredoneze o melodie referitoare la Leningrad.

— Nu-i așa că Leningradul este cel mai frumos oraș de pe lume?

— Așa e...

— Și străzile Leningradului mai frumoase decît oriunde?

— Și...

— Și Neva e mai frumoasă la noi...

— În altă parte nu e Nevă...

— Nu e, dar aici e mai frumoasă...

— Mai...

Prietenul meu, Andrei Ivahnov e moscovit. Zîmbește văzînd înflăcărarea Ninei Kuzmina. Zîmbesc și eu. În fond ce, parcă nu tot așa vorbesc și părinții despre copiii lor cei mai dragi?

MEXICO CITY,Oct.18(AP)WOMEN'S DISCUS MEDALISTS--Silver medalist
Westermann, left, of West Germany, and bronze medalist Jolan
r of Hungary reach across in front of gold medalist Lia Manoliu of
a to exchange congratulations for their marks in the women's discu
tition of the 1968 Olympic games. Miss Manoliu threw the disk 58.28
1

RECORDURI OLIMPICE FĂRĂ... MEDALII

Da. Există. Sînt recorduri unice, cele mai greu de egalat. Totuşi pentru ele nu se primesc medalii. Iată cîteva:

- **RECORD DE PARTICIPARE:** *LIA MANOLIU,* **pentru cea de a 5-a oară prezentă la j.o., record unic în istoria olimpiadelor.** *Singura atletă care a realizat această performanţă, încununată şi cu o medalie de aur. Şi s-ar putea ca LIA MANOLIU să participe şi la München, în 1972....*
- **RECORD ÎN MEDALII DE AUR:** *ALFRED OERTER* **a cîştigat pentru a patra oară medalia de aur la aruncarea discului.** *Patru medalii, şi nu are decît 32 de ani! Discobolul american are toate şansele să cîştige pînă la 40 de ani şi... a 6-a medalie.*
- **RECORDUL ORIGINALITĂŢII:** *DICK FOSBURY. Este singurul campion olimpic care sare la înălţime cu spatele.*
- **RECORD FAMILIAL:** *doi fraţi, japonezii MIYAKE YOSHINOBU şi MIYAKE YOSHIYUKI au urcat pe podiumul olimpic în cadrul aceleiaşi categorii la haltere: primul —* **medalia de aur;;** *al doilea —* **medalia de bronz.** *Următorul record de familie? Cei doi aşteaptă să crească şi cel de al treilea frate, ca împreună să ocupe tot podiumul...*
- **RECORD CIFRIC:** *cifrele 17 şi 18 deţin un adevărat record în nataţie. Cei mai mulţi înotători au cîştigat titlul olimpic la vîrsta de 17—18 ani. DON SCHOLLANDER (S.U.A.), australianca LYNNE MC CLEMENTS,MIKE WENDON (S.U.A.) F. MUNOZ (Mexic)...*

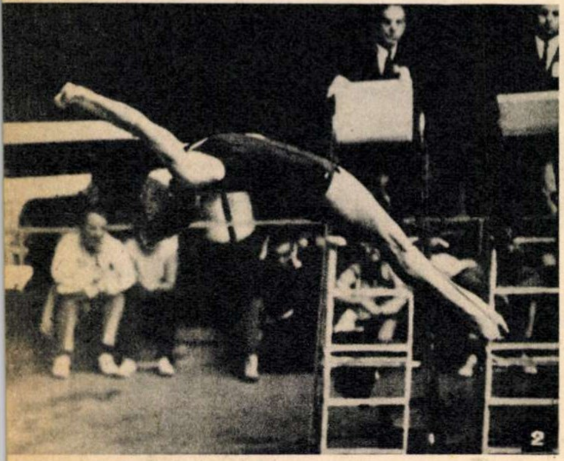

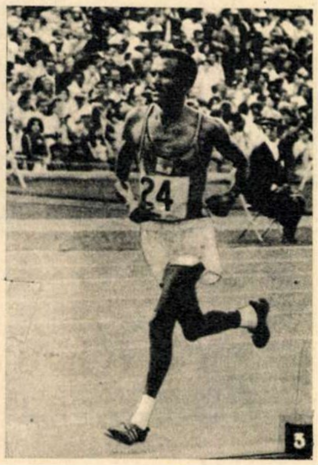

Pentru prima oară în istoria J.O., flacăra olimpică e aprinsă de o femeie.

Mai ceva decît discobolul lui Miron..

Un gest emoţionant: aurul e sărutat. Şi nu pentru că e aur, ci pentru că e olimpic.

UN BILANŢ MERITORIU

1

2

3

4

PARTICIPAREA SPORTIVILOR ROMÂNI LA CEA DE A XIX-A EDIŢIE A J.O. DE LA CIUDAD DE MEXICO S-A SOLDAT CU UN «NOU RECORD». ÎN CEEA CE PRIVEŞTE NUMĂRUL DE MEDALII CÎŞTIGATE ÎN ASEMENEA COMPETIŢII. ÎN TOTAL *15* MEDALII, DINTRE CARE *4* DE AUR, *6* DE ARGINT ŞI *5* DE BRONZ.

Iată acum şi pe autorii acestei performanţe, cărora ne permitem ca în numele cititorilor revistei «Cutezătorii», să le transmitem felicitările noastre.

MEDALII DE AUR

— VIORICA VISCOPOLEANU (atletism) — săritura în lungime (foto 1)
— IONEL DRÎMBĂ (scrimă) — floretă masculin individual (foto 2)
— LIA MANOLIU (atletism) — disc. (foto 3)
— IVAN PATZAICHIN (foto 4)
— SERGHEI COVALIOV (foto 5)**— canoe dublu *1000* m.**

MEDALII DE ARGINT

— MIHAELA PENEŞ (atletism) — suliţă
— ILEANA SILAI (atletism) — *800* m
— ION BACIU (lupte greco-romane) cat. *57* kg.
— MARCEL ROŞCA (tir) pistol viteză
— ION MONEA (box) cat. semigrea.
— DIMITRIE IVANOV, HARALAMBIE IVANOV, ANTON CALENIC, MIHAI TURCAŞ (canoe) patru *1000* m.

MEDALII DE BRONZ

— SIMION POPESCU (lupte greco-romane) cat.*63* kg.
— NICOLAE MARTINESCU (lupte greco-romane) cat. *97* kg.
— VIORICA DUMITRU (caiac) simplu *500* m.
— CALISTRAT CUŢOV (box) cat. semiuşoară.
— ECATERINA IENCIC — STALH, OLGA SZABO, MARIA VICOL, ILEANA DRÎMBĂ, ANA ENE (scrimă) floretă feminin pe echipe.

◀ Calendarul soarelui la vechii azteci

LA CĂDEREA CORTINEI

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

Departe, în legendara «Ţară a Aztecilor», în preajma piramidelor de la Teotihuacan, acolo unde focul sacru aprins în faţa Piramidei Lunii simboliza la vechii locuitori ai Mexicului dragostea de viaţă şi încrederea în viitor, a străjuit, timp de două săptămîni, flacăra olimpică aidoma unui nou foc sacru căruia simbolul înţelegerii, prieteniei şi păcii între popoare i-au sporit strălucirea.

Timp de două săptămîni, datorită unui satelit — dispecer solitar deasupra apelor Atlanticului — am urmărit în faţa micului ecran (devenit adeseori vibrant crîmpei din Stadio Universitario, piscina Alberca sau din oglinzile albastre de la Xochimilco) întrecerile celor mai buni sportivi ai lumii. Am văzut căzînd recorduri mondiale şi olimpice, am participat la curse spectaculoase în care talentul îndelung şi cu migală şlefuit, tenacitatea şi dăruirea pentru sport şi-au pus amprenta. Deşi n-am rostit cuvintele **«citius, altius, fortius!»** *— mai repede, mai sus, mai puternic!, deviza jocurilor olimpice — ele au fost pe buzele noastre, din faptul serii pînă dincolo de cumpăna nopţii cînd, în faţa magicului ecran, am fremătat la unison cu sute de milioane de locuitori ai planetei noastre, sportul polarizînd în aceste zile nebănuite energii, speranţe, visuri.*

Am văzut în aceste zile bucuria explodînd sublim în gesturi înalte şi chiar în lacrimi, cînd învingătorii urcau pe podium, şi am văzut şi lacrimi de deznădejde, pentru că întrecerile sportive cunosc nu numai aureolări, ci şi amurguri de zei.

Şi, am văzut în aceste zile incredibilul căpătînd dimensiuni reale. Cine ar putea uita fenomenala săritură de **8,90 m** *a lui BOB BEAMON, corectînd ultimul record mondial cu peste* **50 de cm** *(cînd* **Ralph Boston** *a reuşit să bată abia după 20 de ani recordul lui* **Jesse Owens** *din 1935 doar cu 8 cm); sau uluitoarea cursă a lui JIM HINES,* **«racheta de ciocolată»**, *care avea să coboare recordul olimpic şi recordul lumii sub 10 secunde pe 100 m, urmată la puţină vreme de altă asemănătoare cursă a* **«superrachetei»** *TOMMIE SMITH, coborînd şi el recordul lumii pe 200 m plat sub 20 de secunde! Cine ar putea-o uita pe Margitta Gummel, prima aruncătoare de greutate care a trecut graniţa celor 19 m corectînd, într-o zi, de două ori recordul mondial, cu 19,07 m şi-apoi cu 19,61 m sau pe «gazela neagră» Wyomia Tyus, prima sprinteră a lumii care a realizat 11 secunde pe 100 m!... Cine l-ar putea uita pe* **«flyer Dick»**, **«Dick zburătorul»**, *originalul DICK FOSBURY care sare peste ştachetă... cu spatele, la 2,24 m bătînd recordul olimpic cu 6 cm, sau pe* **«oamenii platourilor înalte»**, *stăpînii absoluţi ai curselor de fond — KEINO* **(1 500 m)**, *TEMU* **(10 000 m)**, *GAMMOUDI* **(5 000 m)**, *BI WOTT* **(3 000 m obstacole)** *şi pe MAMO WOLDE, maratonistul care, după* **42 km 195 m**, *alerga pe stadion în turul de onoare de parcă ar fi fost la începutul cursei!*

Dar mai ales cine ar putea să uite acel **6,82 m la lungime** *al VIORICĂI VISCOPOLEANU, care printr-o singură săritură* **a doborît 5 recorduri: mondial, olimpic, european, balcanic** *şi* **al României,** *sau medalia de aur a LIEI MANOLIU,* **singura atletă din lume care a participat la 5 olimpiade!** *Pe retinele ochilor noştri am păstrat imaginea* **«suliţei de argint»** *a MIHAELEI PENEŞ, la un pas de a realiza performanţa de la Tokio şi finişul ILENEI SILAI în cursa de* **800 m,** *cînd printr-un sublim efort de voinţă a izbutit imposibilul, cîştigînd «argint» atunci cînd totul părea pierdut.*

...Şi cine ar putea să-i uite pe marii învinşi: RON CLARKE, multiplu campion mondial care părăseşte atletismul fără o medalie olimpică, pe RITA SCHMIDT (R.D.G.) care visa laurii IOLANDEI BALAŞ, pe LUDWIG DANEK, JAI SILVESTER... Sau pe noile stele ale sportului mondial, prea puţin cunoscute pînă ieri, suliţaşa ANGELA NEMETH, săritoarea MILOSLAVA REZKOVA, tînăra înotătoare australiană LYNNE MC CLEMENTS sau tînărul mexican F. MUNOZ!...

«Citius, altius, fortius!» «Mai repede, mai sus, mai departe!»

Pînă cînd? — veţi întreba. Există limite ale potenţialului uman în sport? Ceea ce ieri părea imposibil, iată realizat azi! Calculatoarele electronice prevedeau: 8,90 m la lungime bărbaţi pentru anul 2150, 6,82 m la lungime femei pentru 1975, iar 19,50 la greutate femei în 1980 şi 17,30 la triplu salt în 1975. Pînă acum cîţiva ani, 5 m la prăjină era de necrezut. Azi, recordul olimpic se dispută la 5,40 m de către trei săritori. Pista de tartan, prăjina din fibre de sticlă, pantofii cu mai multe cuie, voinţa, talentul, antrenamentele diabolice prin perseverenţa lor, toate acestea au dus la asemenea rezultate!

Olimpiada de la Tokio a fost supranumită **Olimpiada recordurilor.** *Cea de la Mexic merită, pe bună dreptate, titlul de* **Olimpiada recordurilor uluitoare,** *sau, dacă vreţi,* **Olimpiada superrecordurilor.**

«Fiesta» mexicană s-a încheiat. Dar a fost ea numai mexicană? Nu! A fost o sărbătoare a întregii omeniri, o fiestă căreia flacăra olimpică de lîngă Piramida Lunii i-a dat o aureolă de neuitat, în numele prieteniei şi păcii.

SEVER NORAN
redactor responsabil al Buletinului Olimpic Român

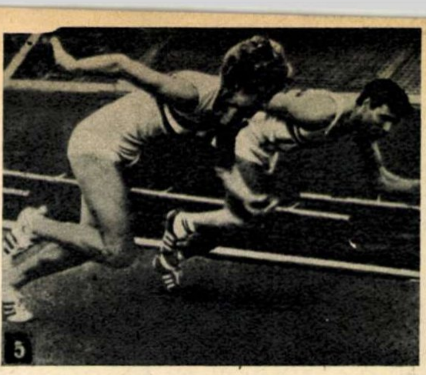

5

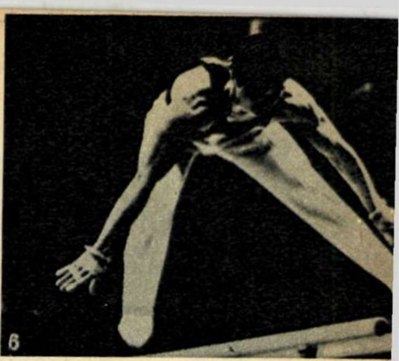

6

7

MOZAIC OLIMPIC

● PRINTRE SPORTIVII CARE TIMP DE 15 ZILE S-AU ÎNTRECUT PENTRU OBŢINEREA MEDALIILOR, PRINTRE OFICIALII PREZENŢI LA ACESTE ÎNTRECERI, S-AU AFLAT ŞI O SERIE DE PERSONALITĂŢI ALE LUMII SPORTIVE:

— JOHNY WEISSMÜLER — CELEBRUL INTERPRET AL LUI TARZAN, CAMPION OLIMPIC LA NATAŢIE ÎN 1924 ŞI 1928.

— GHERMAN TITOV, COSMONAUTUL.

— EROUL J.O. DE LA BERLIN 1936, JESSE OWENS, CÎŞTIGĂTOR A TREI MEDALII DE AUR LA ATLETISM.

— CRISTIAN D'ORIOLA — CELEBRUL SCRIMER FRANCEZ, CAMPION OLIMPIC ÎN 1952 ŞI 1956.

— VLADIMIR KUŢ ATLETUL SOVIETIC CARE LA J.O. DE LA MELBOURNE — 1956 A URCAT PE CEA MAI ÎNALTĂ TREAPTĂ A PODIUMULUI ÎN PROBELE DE 5 000 ŞI 10 000 M.

● CEL MAI TÎNĂR PARTICIPANT LA J.O., ÎNOTĂTOAREA DIN PORTO RICO, LIANA VICENS ÎN VÎRSTĂ DE 11 ANI, PARTICIPANTĂ ÎN PROBELE DE NATAŢIE 100 M ŞI 200 m BRAS.

1. Lia Manoliu (cea mai mare performanţă în aruncarea discului-femei din istoria sportului), pe podium-ul învingătorilor.
2. Start spectaculos în piscina Alberca al renumitei înotătoare americane Debbie Meyer, cîştigătoare a trei medalii de aur la olimpiada din Mexic.
3. Mamo Wolde — maratonistul nr. 1 al lumii (Telefoto A.P.— AGERPRES),
4. «Oamenii de ciocolată» au dominat categoric cursele de sprint.
5—6. Instantanee grăitoare: efort, tehnică, graţie, luptă şi... aur.
7. Aspect cotidian din timpul olimpiadei: la intrarea principală a marelui Stadion universitar pe care s-au desfăşurat probele de atletism.
8. Perfecţiunea în tehnica preluării ştafetei face ca sutimile de secundă cîştigate să-şi spună cuvîntul.

8

Vacanțele unui tînăr liniștit

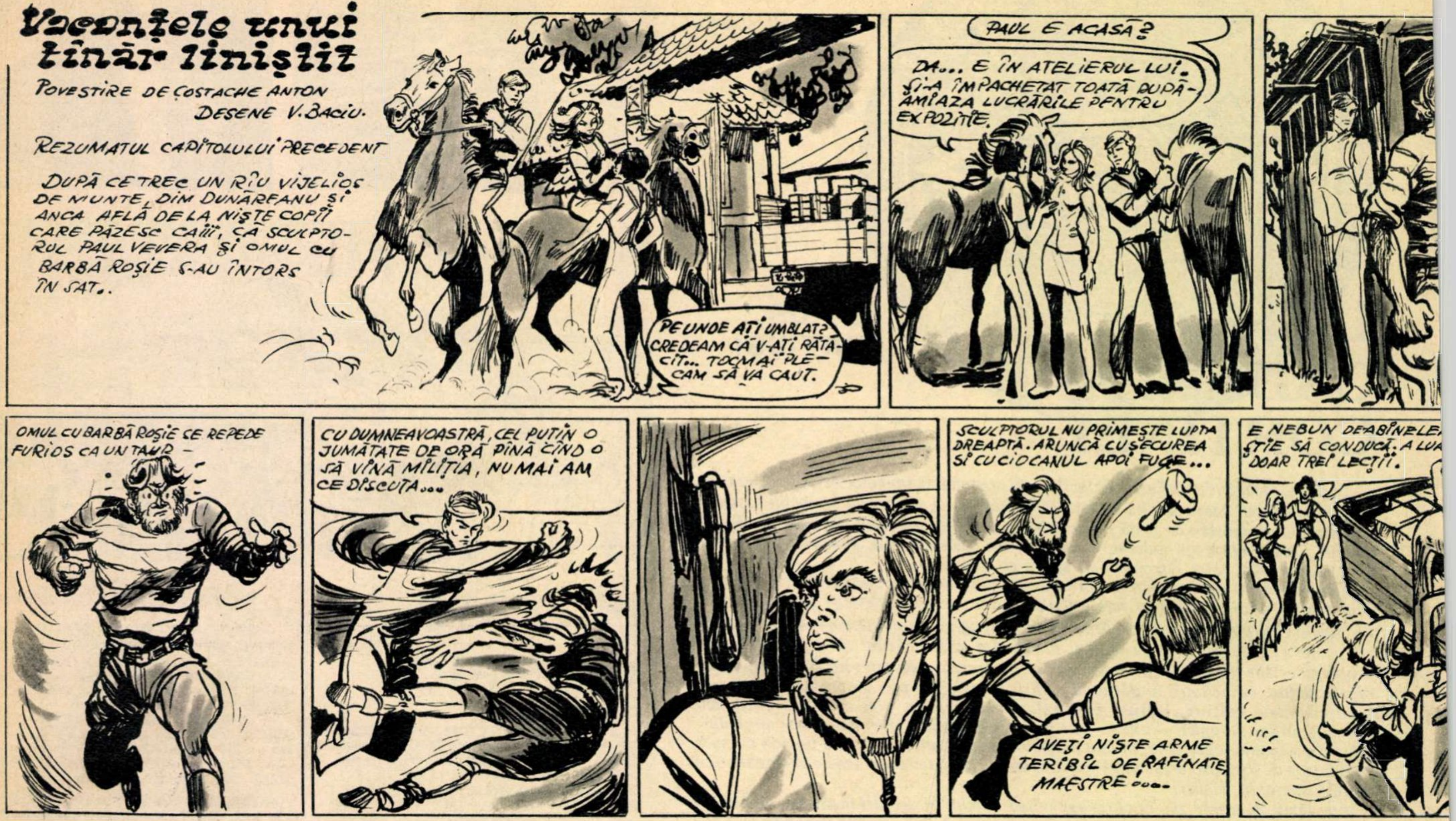
POVESTIRE DE COSTACHE ANTON
DESENE V. BACIU.
REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT
DUPĂ CE TREC UN RÎU VIJELIOS DE MUNTE, DIM DUNĂREANU ȘI ANCA AFLĂ DE LA NIȘTE COPII CARE PĂZESC CAII, CĂ SCULPTORUL PAUL VEVERA ȘI OMUL CU BARBĂ ROȘIE S-AU ÎNTORS ÎN SAT..
PE UNDE AȚI UMBLAT? CREDEAM CĂ V-AȚI RĂTĂCIT... TOCMAI PLECAM SĂ VĂ CAUT.
PAUL E ACASĂ?
DA... E ÎN ATELIERUL LUI. ȘI-A ÎMPACHETAT TOATĂ DUPĂ-AMIAZA LUCRĂRILE PENTRU EXPOZIȚIE.
OMUL CU BARBĂ ROȘIE SE REPEDE FURIOS CA UN TAUR –
CU DUMNEAVOASTRĂ, CEL PUȚIN O JUMĂTATE DE ORĂ PÎNĂ CÎND O SĂ VINĂ MILIȚIA, NU MAI AM CE DISCUTA...
SCULPTORUL NU PRIMEȘTE LUPTA DREAPTĂ. ARUNCĂ CU SECUREA ȘI CU CIOCANUL APOI FUGE...
AVEȚI NIȘTE ARME TERIBIL DE RAFINATE, MAESTRE!...
E NEBUN DE-A BINELEA
ȘTIE SĂ CONDUCĂ. A LUA
DOAR TREI LECȚII.

ATANASIE TOMA

REVANȘA

ROMAN FOILETON

(5)

În sală era liniște. Murphy strigă tare, cu toate că în liniștea aceea se auzeau chiar și respirațiile precipitate ale celor aflați de față:

— Treizeci și cinci o dată... Treizeci și cinci de două ori, treizeci și cinci de trei ori....

— Ofer patruzeci de procente. Tex aproape țipase și în sală reîncepu rumoarea...

Toți priveau spre el, iar proprietarii marilor săli din New York discutau agitați, cu glas șoptit, consultîndu-și carnețelele.

— Patruzeci și cinci. Coaliția proprietarilor de săli își spunea ultimul cuvînt.

— Pot să mai urc? îl întrebă Tex pe bătrînul manager.

— Poți, dar nu vei mai organiza meciul ăsta în nici o sală... Nici măcar pe maidane.

Tex nu-l mai asculta. Era hotărît să ducă lupta pînă la capăt, cu orice risc.

— Mai licitează cineva? întreabă Murphy.

— Da, eu...

Privirile se întoarseră din nou către Tex.

— Ofer cincizeci de procente...

O furtună de voci agitate îi însoți cuvintele. Tex nu mai auzi în vacarmul acela înfiorător decît cuvîntul pe care îl aștepta:

— Adjudecat!

Bietul avocat, martor al furtunoasei licitații, căzu sfîrșit pe fotoliu, și abia apoi își aminti că trebuie să lovească în masă cu ciocanul de lemn.

— Ce facem acum, bătrîne? întrebă Tex.

Morisson, în loc de răspuns, făcu semn în direcția în care se afla grupul proprietarilor de cluburi. Aceștia priveau spre Tex cu o ironie neascunsă. Erau convinși că imprudentul acesta răsărit naiba mai știe de unde în lumea lor cu teribile legi nescrise avea să-și frîngă gîtul, iar apoi, după scadența de la 5 iulie 1910, aveau să organizeze meciul așa cum doreau și la prețul pe care aveau să-l fixeze ei și nu o licitație publică.

La ieșirea din hotel un tip din sud îl îmbrînci pe Tex, înjurîndu-l.

— Să te păzești de noi, băiatule, îi aruncă acesta printre dinți, — ți-l aranjăm noi pe negrul tău pînă la meci...

Asta însă nu însemna nimic pe lîngă ceea ce îl aștepta pe Tex în stradă. De clipele acelea aveau să-și reamintească cu neliniște într-o zi călduroasă la Reno, cînd, în fața a peste 100 000 de spectatori cu Coltul de 9 mm în mînă, urca pe ring pentru a arbitra «meciul secolului».

— Mult calm, Tex... Lasă dracului pistolul în

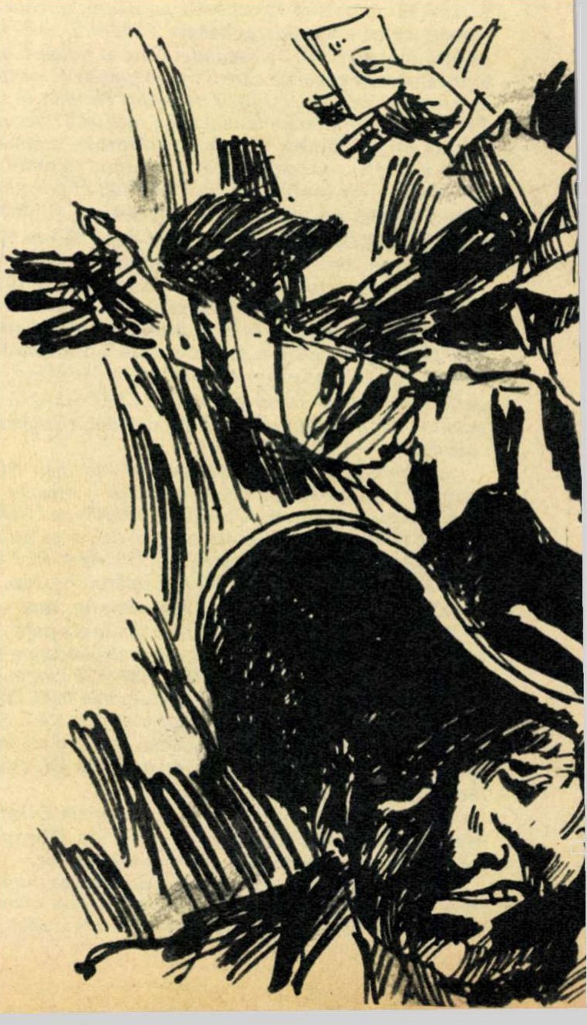

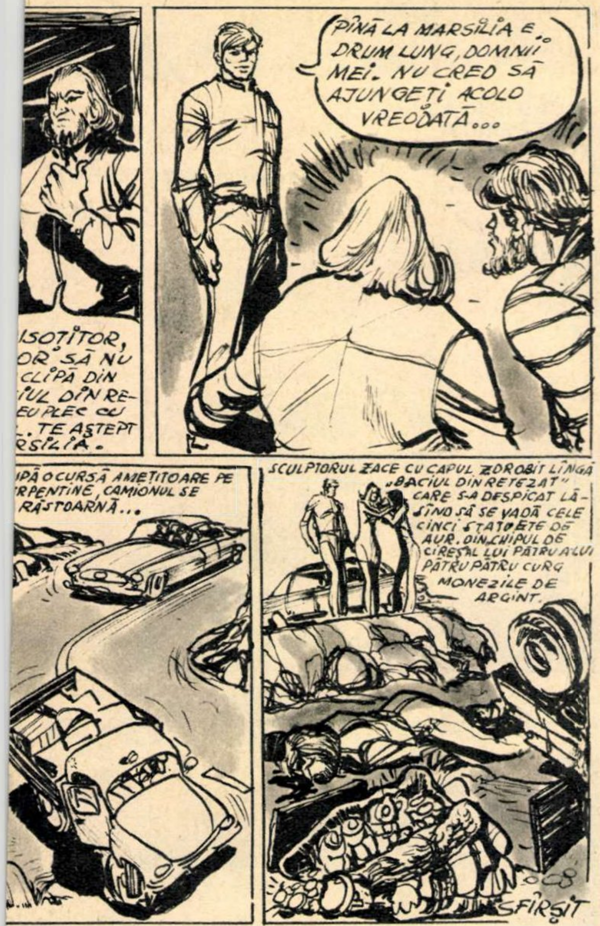

PÎNĂ LA MARSILIA E..
DRUM LUNG, DOMNII
MEI. NU CRED SĂ
AJUNGEŢI ACOLO
VREODATĂ...
ISOŢITOR,
OR SĂ NU
CLIPĂ DIN
IUL DIN RE-
EU PLEC CU
.. TE AŞTEPT
RSILIA.
IPĂ O CURSĂ AMEŢITOARE PE
RPENTINE, CAMIONUL SE
RĂSTOARNĂ...
SCULPTORUL ZACE CU CAPUL ZDROBIT LÎNGĂ
„BACIUL DIN RETEZAT"
CARE S-A DESPICAT LĂSÎND SĂ SE VADĂ CELE
CINCI STATUETE DE
AUR. DIN CHIPUL DE
CIREŞ AL LUI PĂTRU A LUI
PĂTRU PĂTRU CURG
MONEZILE DE
ARGINT.
SFÎRŞIT

REDACŢIA ÎNTREABĂ: CE CREDEŢI DESPRE SINCERITATE?

IOSIF TEODORESCU

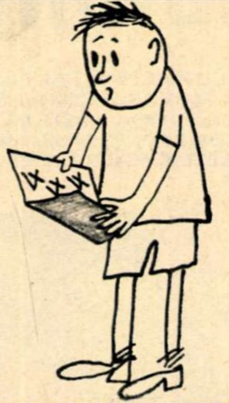

Nu cred că profesorul să fie sincer...!

ADRIAN ANDRONIC

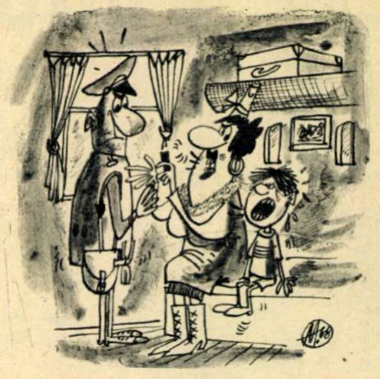

- Nu-i adevărat nene, am şapte ani şi patru luni şi trec într-a II-a primară!

* * *

A. POCH

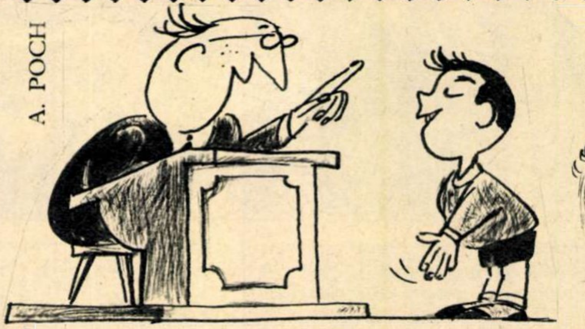

Eu preţuiesc sinceritatea: Dacă recunoşti că ai copiat îţi dau un 5!

Dacă o preţuiţi într-adevăr, daţi-mi măcar 7 că am un 3 în oral.

POMPILIU DUMITRESCU

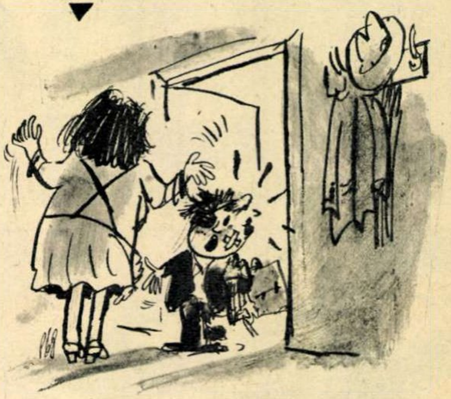

- Am fost şi eu odata sincer şi le-am spus tot ce cred despre ei.

CARICATURIŞTII RĂSPUND, CARICATURIŞTII RĂSPUND

Revanşa 28

Revanşa 29

buzunar că te linşează ăştia dacă te văd cu o armă, îl sfătuia Morisson, care sesizase gestul lui Tex de a scoate Coltul la iveală. Zîmbeşte-le tuturor... Aşa, fii calm...

În spatele lor se aflau managerii şi cei doi luptători rivali. Negrul nu se lăsa intimidat de ostilităţile care se declanşaseră începînd din clipele acelea. Părea obişnuit cu un asemenea tratament, iar în ochii lui mari şi negri Tex descifra o hotărîre teribilă, ceva dincolo de orice privire omenească şi pentru o clipă aproape îi fu teamă să se apropie de el. El trase de haină pe managerul lui Jeffries şi îi şopti la ureche:

— Avem aceleaşi interese de acum... Spune-i lui Jeffries să-i potolească pe nebunii ăştia.

Jeffries a ascultat cuminte. S-a urcat pe spinările a doi suporteri şi a făcut semne pentru a fi ascultat:

— Vă vorbeşte John Jim Jeffries, viitorul campion la grea...

Vorbele îi fură imediat acoperite de urale.

— Lăsaţi-l în pace pe micuţul Johnson... Eu o să-l aranjez bine, dar nu aici, ci pe ring...

După această manevră, lucrurile păreau aranjate.

— Am învins, omule cu aur... Acum bagă mîna în buzunar. Nu ţi-am spus eu că o să-ţi port noroc? Morisson era fericit. Era fericit şi simţea încă de pe acum printre degete foşnetul bancnotelor pe care avea să le aducă după sine «meciul secolului». A doua zi însă se dezumflară amîndoi. Tex şi Morisson au fost refuzaţi rituos de toţi antreprenorii de săli din New York. Unul dintre ei le-a spus pe şleau că nu le dă sala nici pentru un milion şi că ar face bine să lase meciul pe alte mîini.

Revanşa 30

În seara aceleiaşi zile l-a vizitat pe Tex negrul Johnson şi managerul.

— Noi o să plecăm în nord, i-a spus drept introducere managerul. Johnson vrea să se antreneze la tăiat copacii. O să-i facă bine... Întăreşte pumnul... Să păstraţi bine adresa căci altminteri s-ar putea să avem surprize...

Negrul, pe care pînă atunci Tex nu-l auzise niciodată vorbind, s-a apropiat şi i-a spus simplu, cu căldură:

— Mulţumesc, master Tex... Sînteţi un om bun şi eu nu o să fac pagubă la master Tex murind înainte de a intra pe ring...

Tex şi Morisson, cei doi asociaţi, se sfătuiră apoi pînă noaptea tîrziu...

— Eu zic să facem un stadion mare, să intre în el 250 000 de spectatori, spunea Morisson.

— Unde? La New York?

— Nu, îl facem undeva prin Maryland sau Ilinois... Acolo lemnul e ieftin...

— Mai bine în Nevada, îi răspundea Tex.

— De ce în Nevada şi nu în California?

— În Nevada... susţinea Tex, gîndindu-se la Reno, oraşul copilăriei.

— Fie şi la Reno, fu de acord pînă la urmă fostul manager.

Călătoria de la New York la Reno le-a fost acompaniată de comentariile tovarăşilor de compartiment, care vorbeau despre un oarecare Tex, un zănatec care şi i-a pus în cap pe bossii boxului american. Cu aceste ecouri puţin încurajatoare soseau în plină iarnă a anului 1909 la Reno, unde un soare tropical le mai dădu puţină speranţă, cei doi temerari care curînd aveau să facă să vorbească despre ei întreaga Americă.

(Va urma)

»lacul cu elefanți«

(II)

MIHAI TICAN RUMANO, ÎMPREUNĂ CU PRIETENII SĂI, PORNESC ÎN CĂUTAREA «LACULUI CU ELEFANȚI». TRAVERSAREA FLUVIULUI CONGO S-A DOVEDIT PERICULOASĂ. AU FOST ATACAȚI DE CROCODILI ȘI N-A LIPSIT MULT CA PLUTA SĂ FIE RĂSTURNATĂ. CE-AR FI URMAT ESTE UȘOR DE PRESUPUS. ÎMPREUNĂ CU CĂLĂUZE ȘI AJUTOARE, ÎNDRĂZNEȚII NOȘTRI PRIETENI MĂRȘĂLUIESC ZILE ȘI NOPȚI PRIN JUNGLA AFRICANĂ PLINĂ DE PRIMEJDII.

Scenariul: VAL TEBEICA
Ilustrații: POMPILIU DUMITRESCU

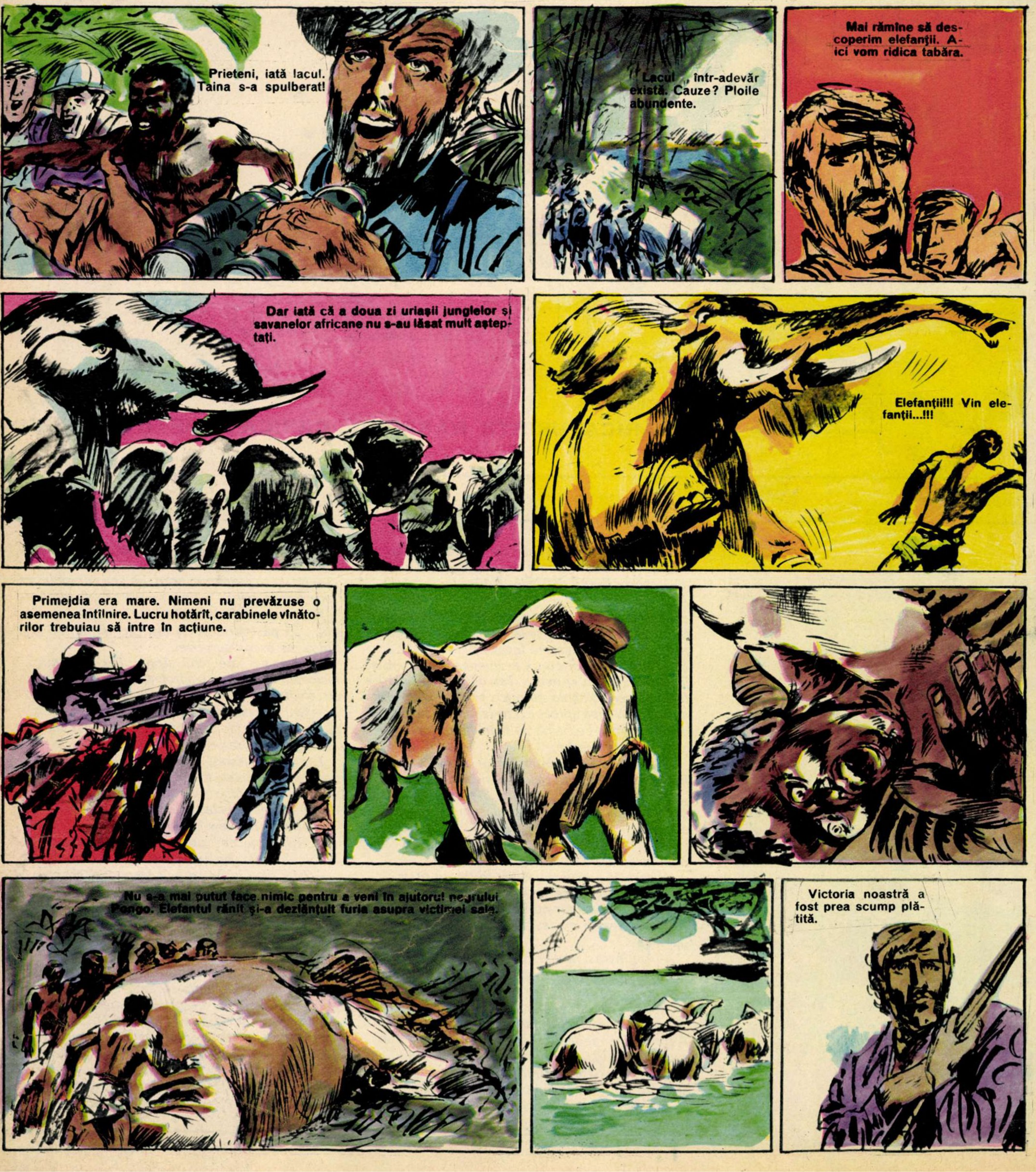
Prieteni, iată lacul. Taina s-a spulberat!
Lacul ..., într-adevăr există. Cauze? Ploile abundente.
Mai rămîne să descoperim elefanții. Aici vom ridica tabăra.
Dar iată că a doua zi uriașii junglelor și savanelor africane nu s-au lăsat mult așteptați.
Elefanții!!! Vin elefanții...!!!
Primejdia era mare. Nimeni nu prevăzuse o asemenea întîlnire. Lucru hotărît, carabinele vînătorilor trebuiau să intre în acțiune.
Nu s-a mai putut face nimic pentru a veni în ajutorul negrului Pongo. Elefantul rănit și-a dezlănțuit furia asupra victimei sale.
Victoria noastră a fost prea scump plătită.

(Va urma)

Clubul matematicienilor

Prof. univ. FLORICA CÎMPAN vă vorbește astăzi despre...

NUMERE PRIETENE

Știați că există și astfel de numere? Ba, încă din antichitate! Legenda spune că cineva l-a întrebat odată pe Pitagora cum se poate cunoaște dacă doi oameni sînt cu adevărat prieteni sau nu, iar Pitagora i-a răspuns așa:

— Sînt prieteni numai dacă aceștia sînt unul față de altul ca numerele 220 și 284!

Cel ce întrebase era matematician, așa că a scris cele două numere, apoi a socotit cît a socotit și s-a uitat fericit la Pitagora, adăugînd:

— Ai dreptate, așa-i și îți mulțumesc pentru răspunsul tău minunat!

Ce a putut vedea oare, privind aceste două numere, matematicianul de acum 2 500 de ani? Să încercăm să aflăm:

Mai întîi să descompunem cele două numere în factori primi și să scriem pe rînd toți divizorii lor:

Divizorii lui 220 sînt: 1; 2; 4; 5; 10; 11; 20; 22; 44; 55 și 110. Divizorii lui 284 sînt: 1; 2; 4; 71; și 142.

Dacă se adună divizorii lui 220 se obține ca sumă tocmai 284; 1+2+4+5+10+11+20+22+44+55+110=284 și tot așa se întîmplă dacă se adună divizorii lui 284, se obține numărul 220: 1+2+4+71+142=220! Așadar din răspunsul lui Pitagora, cel ce întrebase a dedus că fiecare dintre aceste numere este format din divizorii celuilalt număr, tot așa după cum, în sufletul unui prieten adevărat, își găsesc loc toate preocupările tovarășului său!

De atunci, această pereche de numere a format obiectul de delectare pentru mulți matematicieni. În zadar au mai căutat o altă pereche căci n-au mai găsit. De la greci, preocuparea a trecut la arabi, iar celebrul matematician Tabit Ibn Korra (830—901) a stabilit o regulă de formare a numerelor prietene. Anume el arată că două numere A și B sînt prietene dacă au forma: $A = 2^n.p.q.$ $B = 2^n.r$ unde $p = 3.2^n\text{-}1$; $q = 3.2^{n-1}—1$ și $r = 9.2^{2n-1}—1$, trebuie să fie numere prime între ele. Vă întreb ce valoare are n pentru perechea găsită de Pitagora? Cred că fiecare dintre voi știe ce sînt două numere prime între ele?

Regula găsită de Tabit Ibn Korra nu a fost cunoscută în Europa decît foarte tîrziu, după ce au fost traduse cărțile scrise de el. Între timp ea a fost descoperită de un alt matematician francez Pierre Fermat (1601—1655) care stabilește astfel a doua pereche de numere prietene, anume numerele 17296 și 18416. Vreți să verificați?

Alt mare matematician francez, contemporan cu Fermat, René Descartes 1596—1650 descoperă tot după aceeași formulă, numerele 9363584 și 9437056. Un secol mai tîrziu, Leonard Euler (1707—1783) nu se mai mulțumeste cu o singură pereche de numere prietene, ci stabilește alte 61 de perechi. Trebuie să știți că Euler calcula cu o ușurință uimitoare, se spunea despre el că ar fi calculat cu aceeași ușurință cu care alții respirau! Problema este și azi deschisă, pentru că nu s-a stabilit încă o formulă generală, care să rezolve pe deplin formarea numerelor prietene. Poate că vreunul dintre membrii clubului nostru o va găsi?

filatelie

În tematica filatelică a «Emiratului Sharjah» a apărut o emisiune de mărci poștale, reprezentînd dezvoltarea tehnicii moderne privită comparativ.

A SOSIT TOAMNA...

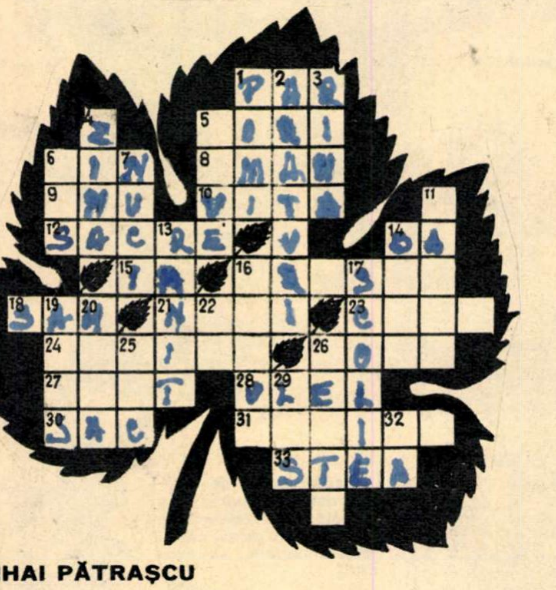

MIHAI PĂTRAȘCU

ORIZONTAL

1. Pom cu varietăți de fructe tomnatice. 5. Nelipsit de pe cerul toamnei. 6. «Noul» toamnei. 8. Pictor român, autorul tabloului «După culesul viei». 9) Insulă în Arhipelagul Tuamotu. 10) Rugineşte toamna-n vii. 12) Sfinte. 14) Dimpotrivă sau 101 la romani. 15) Serveşte. 16) Face pîine din făină nouă. 18) Sport al minții. 21) «Răpăituri» de toamnă. 23) Își începe toamna... anul. 24) Se culege toamna tîrziu. 26) Vas în care se strivesc strugurii pentru a fi lăsați să fermenteze. 27) E inundat toamna de bogăția satelor. 28) «Elixirul de viață lungă» al... gogoşarilor! 30) Recipient pentru belşugul holdelor. 31) Varietate lunguiață de struguri autohtoni. 33) Una din... Carul Mare.

VERTICAL

1. Toamna își scutură frunzele (pl) 2) Lucrări agricole de toamnă și primăvară. 3) Într-o... coastă! 4) «S-a ivit pe culme toamna, /... melopeelor,/ Spaima florilor şi Doamna/ Cucurbitaceelor» (din «Rapsodii de toamnă» de G. Topîrceanu). 5) Tot vase! 6) Nelipsit din cramă. 7) «Vezi rîndunelele se duc,/ Se scutur frunzele de.../ S-aşează bruma peste vii/ De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?»(Eminescu) (pl). 11) Pseudonim sub care Şf. O. Iosif şi D. Anghel au semnat poezia «Toamna». 13) Învins. 14) Ținut spre care pleacă toamna unele păsări. 16) Un proverb spune că se «inventariază» toamna (sing.). 17) Toamna își deschid și ele larg... porțile. 19) Mai mult decît umed. 20) Nelipsită la sate după strînsul recoltei. 22) Calm! 25) Aburi de toamnă. 29) Zahăr... mărunt! 32) Sfîrșit de toamnă!

Dicționar la îndemînă: ANU, MIREA.

CRĂIȚĂ MÎNDRĂ - VASILE

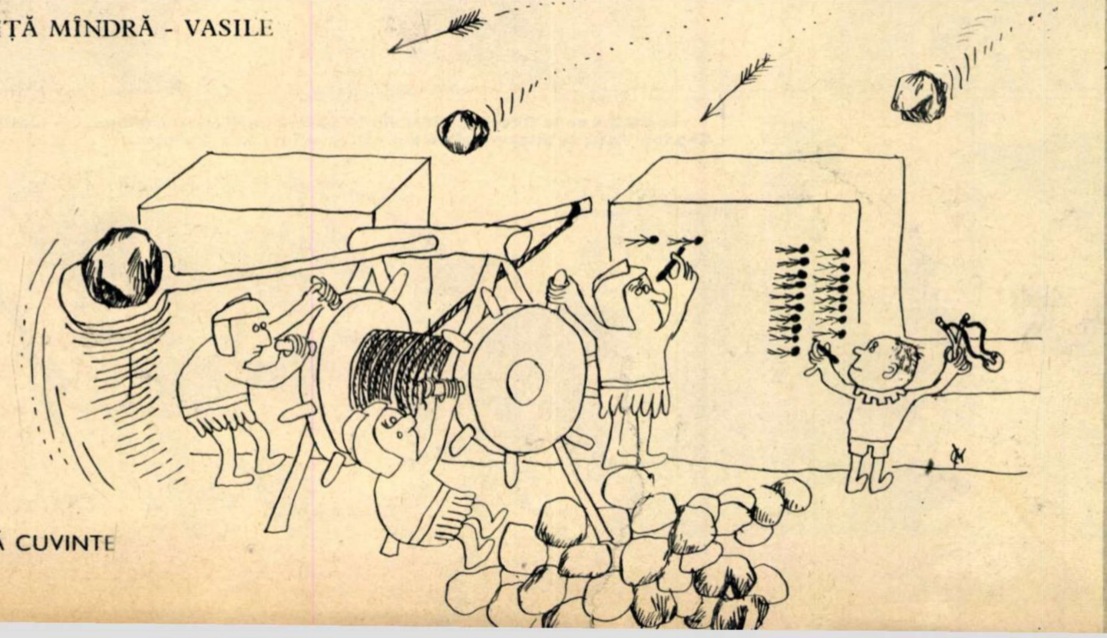

FĂRĂ CUVINTE

Mihai Vodă Viteazul

Scenariu
VLAICU BÂRNA

8

Ilustrații:
TEODOR BOGOI

Mihai, domnul Țării Românești, aliat cu principele Transilvaniei și cu domnul Moldovei, organizîndu-și o armată puternică, dă primele lovituri împotriva turcilor. Mustafa Ben Ali, un mare general turc, vine însoțit de două mii de osteni înarmați pînă-n dinți, cu gîndul de a-l răpi și a-l duce la Stambul. Dar Mihai atacă peste noapte tabăra turcească. Puținii turci care scapă cu viață, duc Sultanului vestea înfrîngerii.

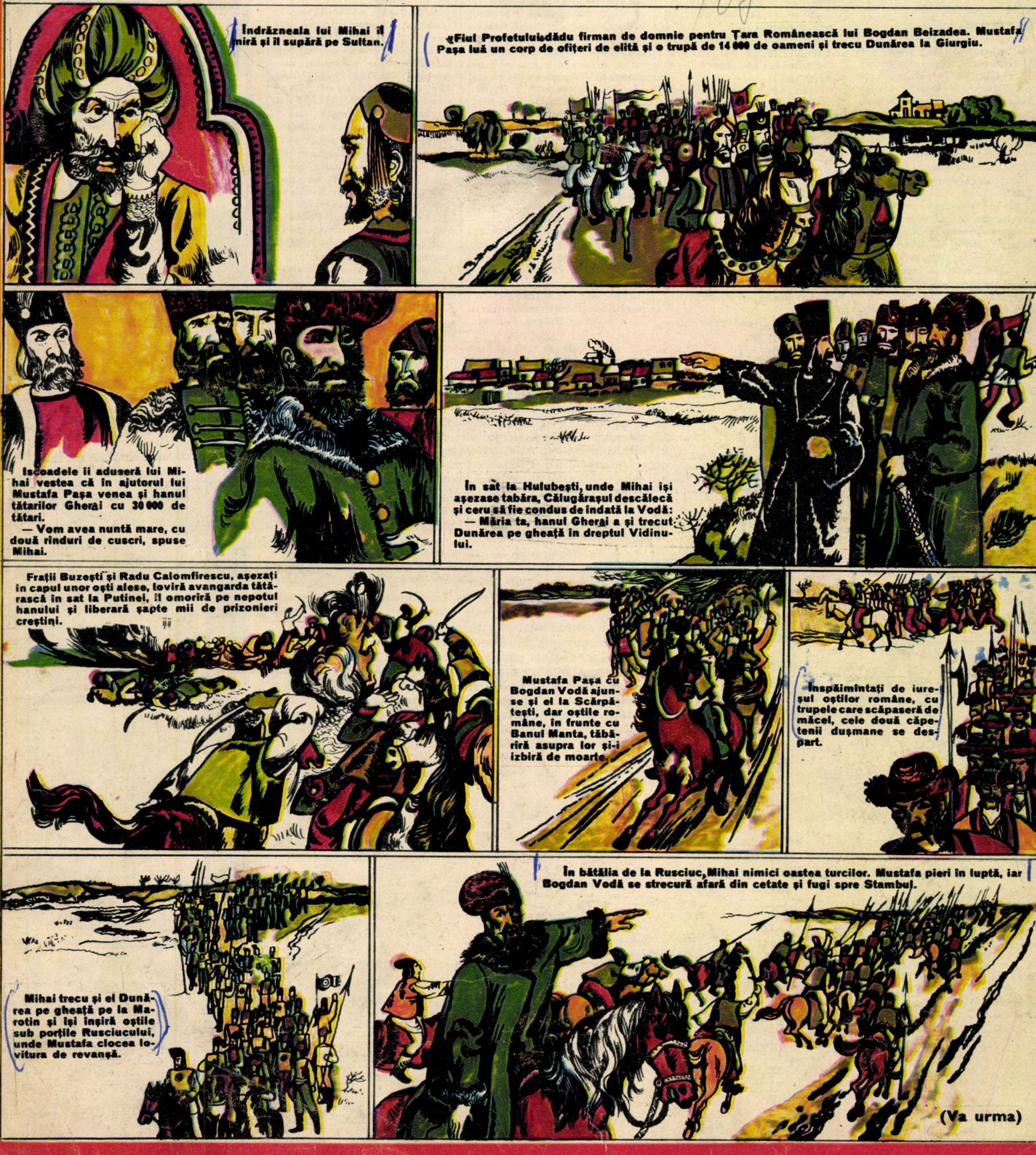

Îndrăzneala lui Mihai îl miră și îl supără pe Sultan.

«Fiul Profetului» dădu firman de domnie pentru Țara Românească lui Bogdan Beizadea. Mustafa Pașa luă un corp de ofițeri de elită și o trupă de 14 000 de oameni și trecu Dunărea la Giurgiu.

Iscoadele îi aduseră lui Mihai vestea că în ajutorul lui Mustafa Pașa venea și hanul tătarilor Gherai cu 30 000 de tătari.

— Vom avea nuntă mare, cu două rînduri de cuscri, spuse Mihai.

În sat la Hulubești, unde Mihai își așezase tabăra, Călugărașul descălecă și ceru să fie condus de îndată la Vodă:

— Măria ta, hanul Gherai a și trecut Dunărea pe gheață în dreptul Vidinului.

Frații Buzești și Radu Calomfirescu, așezați în capul unor oști alese, loviră avangarda tătărască în sat la Putinei, îl omorîră pe nepotul hanului și liberară șapte mii de prizonieri creștini.

Mustafa Pașa cu Bogdan Vodă ajunse și el la Scărpătești, dar oștile române, în frunte cu Banul Manta, tăbărîră asupra lor și-i izbiră de moarte.

Înspăimîntați de iureșul oștilor române, cu trupele care scăpaseră de măcel, cele două căpetenii dușmane se despart.

Mihai trecu și el Dunărea pe gheață pe la Marotin și își înșiră oștile sub porțile Rusciucului, unde Mustafa clocea lovitura de revanșă.

În bătălia de la Rusciuc, Mihai nimici oastea turcilor. Mustafa pieri în luptă, iar Bogdan Vodă se strecură afară din cetate și fugi spre Stambul.

(Va urma)

Redacția: București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Redactor șef: Mihai NEGULESCU. Redactor șef-adjunct: Petre GHELMEZ. Secretar general de redacție: Ovidiu ZOTTA. Administrația: Editura SCÎNTEIA, București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Tiparul: Combinatul Poligrafic CASA SCÎNTEII. Redactor artistic:

1 leu

Cutezătorii

REVISTĂ EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

46

JOI, 14 NOIEMBRIE
1968, ANUL II (60)

ECRAN

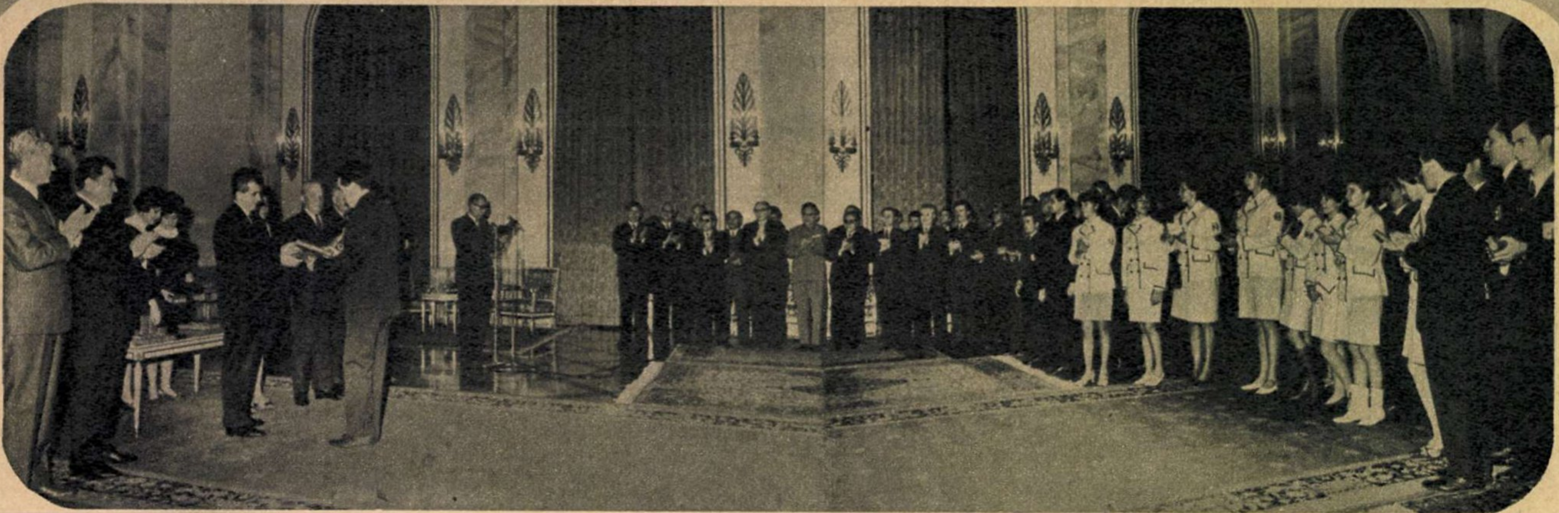

ÎNALTĂ PREȚUIRE

Vineri, 8 noiembrie a.c., sportivii români medaliați la Jocurile Olimpice au trăit clipe emoționante: la sediul Consiliului de Stat, într-un cadru solemn, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, le-a înmînat diferite ordine și medalii ale Republicii Socialiste România, felicitîndu-i în numele conducerii partidului și statului pentru rezultatele pe care le-au obținut în marea întrecere sportivă din Mexic. Tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a urat să obțină performanțe tot mai mari în viitoarea activitate sportivă, să fie la înălțimea realizărilor poporului român, în construcția societății noi, socialiste. Un îndemn pe care toți cei prezenți l-au primit cu vii aplauze și cu hotărîrea de a-l urma întocmai.

Viitorii constructori

Tinerii pe care-i vedeți în fotografia noastră nu sînt niște turiști care ascultă indicațiile ghidului, cum s-ar părea de altfel. Aparatele din jurul lor îi trădează: ei sînt elevi la Școala de specializare postliceeală de construcții și arhitectură din Capitală. În prezent, la această școală, peste 1 400 de elevi se pregătesc intens pentru a deveni tehnicieni în specialitățile arhitectură, construcții, topografie, instalații electrice etc. Deci încă o posibilitate pentru absolvenții liceelor pentru a-și alege o meserie frumoasă.

Oră de laborator la Școala generală nr. 205 din cartierul Drumul Taberei. Un aspect obișnuit din viața elevilor noștri. Totuși vi-l facem cunoscut pentru a avea prilejul să vă spunem că Școala generală nr. 205, dată în folosință în toamna aceasta, dispune, pe lîngă cele 24 săli de clasă, și de două laboratoare — fizică și chimie — precum și de trei ateliere — lăcătușărie, tîmplărie și lucru manual. Cei 450 de elevi care învață aici au deci, cele mai bune condiții pentru a-și cultiva temeinice deprinderi practice, pe care le vor folosi în viitor în însușirea specialității preferate.

Nu, nu e vorba de o secvență cu Antonella Lualdi în rolul Andradei, frumoasa nepoată a regelui Decebal din filmul «Columna», ci de protagoniștii spectacolului cu piesa «Înșir-te mărgărite», de Victor Eftimiu, promovați pe locul I la Festivalul cultural artistic al pionierilor și elevilor, faza pe oraș, — elevii clasei a IV-a, de la Școala generală nr. 2 din Piatra Neamț.

Scrisoarea săptămînii

ULTIMUL COW-BOY

Aflu că, recent, un bărbat din S.U.A., ultimul reprezentant al meseriei sale, și-a ales o nouă îndeletnicire. N-ar fi nimic deosebit în această știre, dacă ea n-ar conține și următoarea precizare: e vorba de ultimul cow-boy autentic!) În condițiile zootehniei moderne, aspectul clasic al tradiționalilor îngrijitori și păzitori de turme din preerie și-a pierdut rostul. Ultimul cow-boy a coborît din șa. pentru a se instala la un birou sau la comenzile unui agregat.

Așadar, nu mai există cow-boy! Au rămas doar filmele și poveștile care vor continua să încînte imaginația multor generații. Ce farmec au avut oare acești simpli păstori și oameni ai cîmpiilor toride — adesea ducînd o viață grea, împovărată de lipsuri — de au intrat în legendă? În nici un caz nu e vorba în primul rînd de «farmecul» pistolului Colt și al pantalonilor cu franjuri, ci de farmecul bărbăției, al cutezanței și al dorului de dreptate, al demnității și al superbei încăpățînări de a lupta împotriva nelegiuirii, luînd întotdeauna apărare celui mai slab. Fără pălăria tradițională și fără pistoale la coapsă, cow-boy-ul din filmele «western» (cele veritabile, nu puzderia de jalnice pelicule comerciale) e frate bun cu Don Quichote sau cu haiducul nostru.

Ultimul cow-boy real și-a dat o banală demisie. Nouă însă ne place să ni-l închipuim aidoma eroului care, după ce i-a învins pe răi, rămîne întotdeauna singur înainte de «the end». El ne face, ostenit, un semn prietenos și dispare în preerie, pentru a reveni în seria următoare.

Cow-boy-i reali nu vor mai reveni.

Rămîn marile filme.

Ovidiu Zotta

TELEX Cutezătorii

- Cea mai mică înotătoare din lume la proba de fond este micuța Claudia Michael în vîrstă de 3 ani din orașul München. Recent presa și radiodifuziunea au fost invitate să asiste la o demonstrație a fetiței. Claudia a înotat fără efort timp de 30 de minute în bazinul ce îi este rezervat special obținînd certificatul de înotător de fond.

- Printre triburile de indieni din Peru se numără și Huitoto. Fetele din acest trib poartă niște ciorapi cu totul și cu totul originali. Ei sînt confecționați din... puful rațelor sălbatice vînate de bărbații din trib. Desigur ca să poată strînge puful necesar unei perechi de ciorapi fetele au nevoie de un mare număr de păsări.

TELEX Cutezătorii

Un «zgîrie nori» la Deva?

DA!

SPUN Cutezătorii

La Deva și nu chiar la Deva. Mai exact — pe șantierul termocentralei electrice care se află în apropierea orașului și unde, de curînd, s-au terminat lucrările celei mai înalte construcții industriale din țara noastră: coșul de fum al termocentralei.

Date personale ale gigantului:

Înălțimea: 220 m! (Nou record pentru construcțiile înalte din țara noastră. Vechiul record, 200 m, era deținut de coșul de fum de la C.E.T.-Craiova).

Diametrul la bază: 35 m.

Diametrul la cota finală: 6,80 m

Volumul: peste 7000 m.c. beton armat.

Armătura: echivalentul unei bare metalice lungi de 715 km, cu un diametru de 10 mm.

Date particulare: realizat cu 12 zile mai înainte de termen.

Autorii performanțelor: inginerii **Iosif Vereșezan** și **Ioan Hogea,** maiștrii **Ințe Nicolae, Matei Stodler, Ioan Kalman,** muncitorii **Vilău Constantin, Grigore Tîmpău** și mulți alți cutezători. Lor și inginerului șef constructor, **Emilian Cazacu,** «Cutezătorii» le urează să fie mereu... la înălțime!

Un sfert de veac pentru descoperirea unui tablou?

DA!

SPUN Cutezătorii

...deoarece atîția ani a dedicat istoricul de artă român, dr. Lucia Dracopol-Ispir, descoperirii unui tablou de Raffaello Sanzio, rămas pînă deunăzi necunoscut. Pînza în dimensiune de 2 m pe 1,50 m, reprezintă în grupul central Madona cu Pruncul. *Nimeni nu știe în ce împrejurări misterioase acest tablou, creat cu cinci secole în urmă, a rătăcit dintr-o colecție în alta, ajungînd în cele din urmă în București. Cert este că Lucia Dracopol-Ispir a luat cunoștință de tablou în anul 1943. De atunci, timp de un sfert de veac, ea l-a urmărit dedicîndu-se studierii sale. Au fost ani de căutări și cercetări și, firește, de îndoieli. Analize minuțioase ale culorii, ale tehnicii preparării pastei, alte trăsăturilor stilistice specifice au demonstrat în cele din urmă autenticitatea tabloului. Tot printr-un studiu amănunțit, a fost descoperită semnătura scrisă din arabescuri, pe un motiv decorativ de pe bluza Madonei. În săptămînile trecute, toată presa italiană a anunțat senzaționala descoperire a cercetătoarei din România care, spun ziarele, «exclud orice dubiu». După comunicările făcute de Lucia Ispir-Dracopol, în fața unui numeros public de academicieni și experți italieni, a fost aleasă membră a Academiei Raffaello din Urbino (Urbino, locul de naștere al lui Raffaello).*

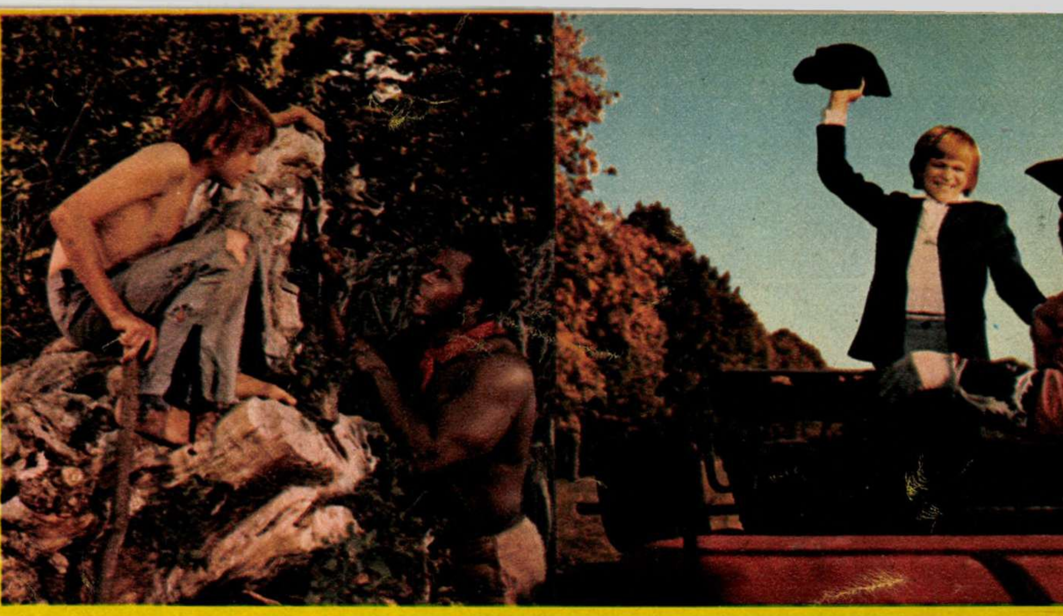

TOM SAWYER

Regizorul MIHAI IACOB vă vorbește despre versiunea cinematografică a romanului

Istoria lui Tom și Huck scrisă de Mark Twain e mereu tînără și ea va rămîne la fel de tînără pentru toate generațiile. Peripețiile, curajul, spaimele celor doi băieți reînvie o epocă plină de parfumul romantismului în lumea midle-westului (vestul de mijloc) din prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Lucrul la acest film, producție a Studioului cinematografic «București» în colaborare cu Franco-London-Film, mi-a prilejuit o plăcută reîntîlnire cu eroii pe care ultima sută de ani nu i-a îmbătrînit cu nici o zi măcar. Pentru realizarea cinematografică am lucrat cu actori din cinci țări — România, Franța, Canada, Republica Federală a Germaniei și Austria. Joe — Indianul, pe care-l veți vedea în film e un indian veritabil și-l cheamă Jaques Billadeau. Toată înfățișarea lui, ochii mici, apropiați și foarte sclipitori, pielea măslinie, agerimea i-au dat putința să compună cu autenticitate personajul. Filmul, în două serii, îl veți vedea într-un singur spectacol, la începutul lui decembrie. Această producție a fost achiziționată de toate țările socialiste și va fi prezentată de Televiziunea franceză în 13 serii, iar de cea vest-germană în patru emisiuni. De curînd versiunea de televiziune a fost premiată la festivalul internațional de la Milano.

Am să vă destăinuiesc un secret care, sînt sigur, o să vă bucure. Aș vrea să realizez un film despre Aurel Vlaicu pe care-l doresc un omagiu și-o invitație la cutezanță.

„Cutezătorilor" de care mă simt
încă foarte legat și cărora le dedic
un [illegible] semnătura de fețe ei și efortul
unei veri întregi

Mihai Iacob

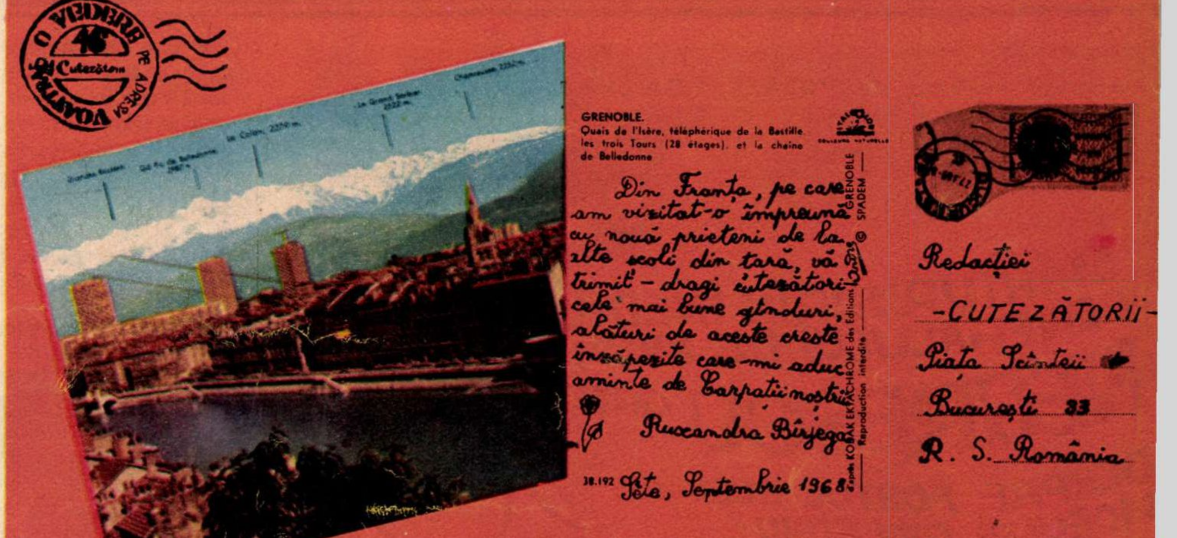

O VEDERE PE ADRESA VOASTRĂ
46
Cutezătorii

GRENOBLE.
Quais de l'Isère, téléphérique de la Bastille les trois Tours (28 étages), et la chaine de Belledonne

Din Franța, pe care
am vizitat-o împreună
cu nouă prieteni de la
alte școli din țară, vă
trimit — dragi cutezători —
cele mai bune gînduri,
alături de aceste creste
înzăpezite care-mi aduc
aminte de Carpații noștri.

Ruxandra Bîrjega

38.192 Sète, Septembrie 1968

d'après KODAK EKTACHROME des Editions GRENOBLE — SPADEM © — Reproduction interdite

Redacției
-CUTEZĂTORII-
Piața Scînteii
București 33
R. S. România

VEACU

DEDICĂM PAGINILE DE FAȚĂ UNUI GRUP DE ȘCOLI CENTENARE ȘI MULTICENTENARE SĂRBĂTORITE ÎN TOAMNA ACEASTA.

LICEUL «DR. PETRU GROZA» DIN ODORHEIUL SECUIESC — 375 DE ANI.

LICEUL DIN MIERCUREA CIUC — 300 DE ANI.

LICEUL «GH. LAZĂR» DIN SIBIU — 275 DE ANI.

LICEUL DIN BEIUȘ — 140 DE ANI.

ȘCOALA GENERALĂ DIN SOVEJA — 100 DE ANI.

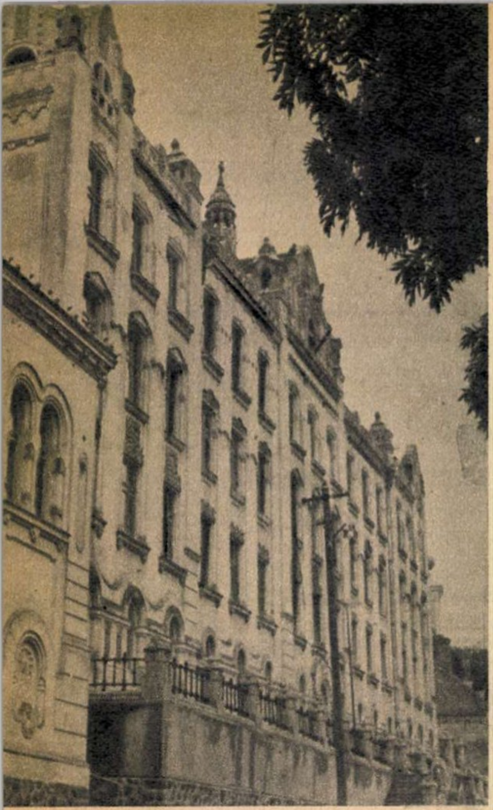

①

În săptămînile care au trecut «Cutezătorii» au participat ca invitați la zile onomastice cu totul și cu totul deosebite.

Sărbătoriții erau niște venerabili în vîrstă de la 100 la 375 de ani! Vîrste neverosimile fie și pentru străbunici. Aceste veacuri onorează însă mai multe vechi școli românești ale căror însuflețite tradiții sînt binecunoscute. Fericit prilej de a răsfoi împreună cîteva pagini din istoria învățămîntului nostru.

*

Ne aflăm la sfîrșitul secolului al 16-lea, pe meleagurile ardelene. Ținuturile de aici cunosc o puternică înflorire a meșteșugurilor și a negoțului care au adus după ele o nevoie stringentă de cultură. Asistăm astfel la apariția, în această perioadă, a numeroase școli. În documente datînd din 1593 este consemnată înființarea gimnaziului din Odorheiul Secuiesc (foto 1) care poartă azi numele marelui nostru om de stat Doctor Petru Groza. Școala a fost cu limbă de predare latină și așa a rămas timp de două secole și jumătate. Dintr-o dare de seamă alcătuită de Ordinul iezuit, chiar în anul înființării, reiese că numărul elevilor se ridica la o sută. Că truda profesorilor și a elevilor a fost rodnică de-a lungul timpului se vede din Anuarul Școlii, în care se afirmă, nu fără mîndrie, că: «**Absolvenții noștri îndeplinesc înalte funcții prin Ardeal, Moldova și Ungaria pe meleaguri nemțești, italiene și leșești**» (foto 2). Din prefața acelui «Album Gymnasii» care a început să fie scris în anul 1689 (foto 3) reiese că, în această școală, elevii erau recrutați din rîndurile tuturor naționalităților de pe teritoriul Transilvaniei, că români și maghiari, sași și secui au învățat laolaltă, în bună înțelegere și prietenie.

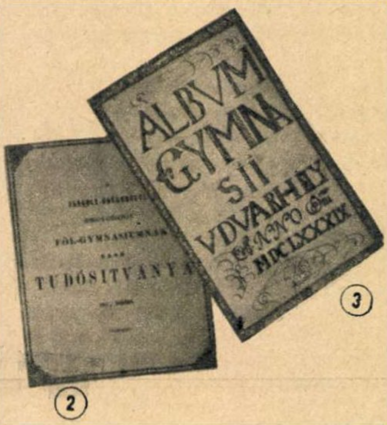

②

③

Cataloagele vremii arată că materiile care se învățau în limba latină erau: botanica, zoologia, geografia, matematica, istoria, retorica, logica, fizica, gramatica, pentru a nu aminti decît pe cele principale. De reținut este faptul că abia în anul 1890 se introduce cultura fizică, iar notarea elevilor începe să se facă din anul 1808. **Prima cum eminentia** era nota cea mai bună. Urma apoi **prima cum laude.** Se mai folosea notarea **prima** care însemna satisfăcător și **secunda**, nesatisfăcător.

Născută acum aproape 4 veacuri, școala din Odorheiul Secuiesc a constituit un moment însemnat în cultura românească. Din rîndul elevilor săi s-au ridicat intelectuali de seamă care au adus o bogată contribuție la progresul țării.

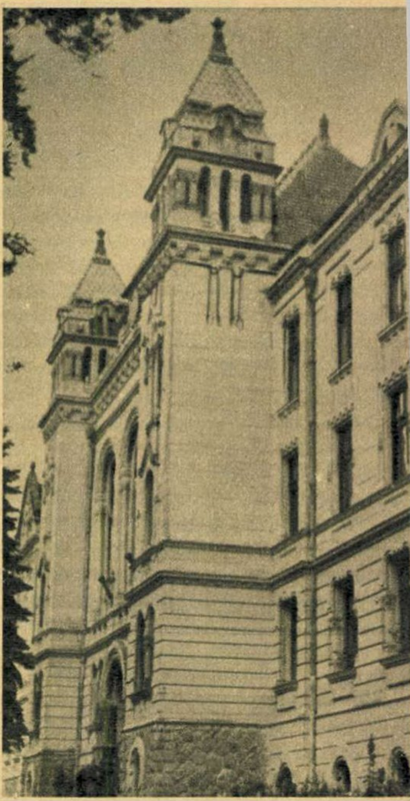

*

...Să ne oprim la Miercurea Ciuc. Documentele vremii istorisesc că școala de aici a fost întemeiată între anii 1667—1669 de către un călugăr tipograf, mare meșter în a făuri orgi. Istoria acestei școli a fost zbuciumată. În anul 1694 școala trebuia să se apere din greu împotriva tătarilor, care în învălmășeală, izbutesc să răpească trei elevi. Cîțiva ani mai tîrziu, clădirea școlii se mistuie într-un incendiu, dar prin strădania locuitorilor se reconstruiește. Din nou lăcașul de cultură prinde viață. La lumina acestei școli s-au format numeroși revoluționari care în anul 1848 nu și-au precupețit viața pentru cauza dreaptă a poporului. Aici a învățat **Imre Madár** despre care se spune că l-a eliberat pe **Eftimie Murgu** închis la Budapesta. Și tot aici a învățat **Gábor Aron** care a murit eroic în anul 1849 în luptele cu austriecii, precum și grupul de tineri ardeleni care după înfrîngerea revoluției din 1848 au continuat lupta pentru libertate

● SPECIAL PENTRU **Cutezătorii** ● SPECIAL PENTRU **Cutezătorii** ●

Interviu realizat de VIOREL TONCEANU, redactor la revista «Sport și tehnică»

MĂRTURISIRILE INEDITE ALE GENERALULUI DE AVIAȚIE ÎN REZERVĂ NEGRESCU GHEORGHE DESPRE FOSTUL ELEV AL LICEULUI DIN SIBIU: AUREL VLAICU

În iulie 1912 Aurel Vlaicu se întorcea de la concursul internațional de zbor de la Aspern — lîngă Viena — acoperit de glorie. Cîștigase două locuri I și un loc II. Dar nu numai atît. Dusese faima aripilor românești peste hotare și dobîndise o măiestrie neîntrecută în arta zborului, pe care avea să o demonstreze apoi la mitingurile aviatice din: Arad, Lugoj, Hațeg, Orăștie, Vîrșet, Alba Iulia, Săliște, Tg. Mureș, Dumbrăveni. În toamnă s-a întors la București, la Cotroceni, unde funcționa deja prima școală românească de aviație, la foștii săi colegi de zbor și prieteni. Vorbea puțin, așa-i era firea, dar le-a arătat adesea, în văzduh ce învățase cît fusese plecat de la ei. Iar într-o zi el s-a apropiat de unul din bunii săi amici, locotenentul Gheorghe Negrescu:

— Măi frate Negrescule, știi ceva? Tare aș vrea să văd și eu cum zboară aeroplanele voastre. Nu vrei să mă iei și pe mine sus?

RI DE LUMINĂ

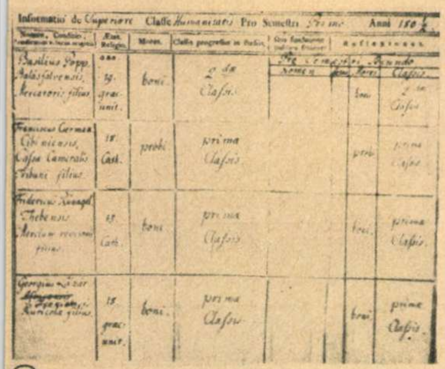

⑤

în oştile lui **Garibaldi.** Înfruntînd încercările vremurilor, şcoala şi profesorii ei au apărat flacăra culturii şi au dus-o mai departe peste veacuri (foto 4).

*

«Cibiniensis» — Sibiul anilor 1693... Atunci a luat naştere pe aceste locuri o şcoală de grad mediu care va purta numele de **Gymnasium regium.**

Matricola pe care o privim (foto 5) ne atestă că aici a învăţat **Gheorghe Lazăr,** cel care mai tîrziu va pune temeliile şcolii româneşti, în chiliile de la «Sfîntu Sava». Iată şi chipul elevului **Aurel Vlaicu** (foto 6), primul român ce se va înălţa cu un aparat de zburat. În cataloagele şcolii de la Sibiu se mai găsesc înscrise numele lui **August Treboniu Laurian, St.O. Iosif, Octavian Goga.** Cu date mai aproape de noi, aflăm numele acelora care au devenit astăzi academicienii: **Andrei Oţetea, Remus Răduleţ, Dr. Aurel Moga,** oameni de ştiinţă cunoscuţi nu numai în ţară,ci şi peste hotare. Fotografia numărul 7 ne prezintă pe absolvenţii liceului, «abiturienţii» cum li se spunea din anul 1919—20.

*

Liceul din **Beiuş** şi-a împletit viaţa cu istoria luptei pentru libertatea şi dreptatea naţională. Întemeietorul acestei şcoli, **Samuil Vulcan** a fost una dintre figurile luminoase ale renaşterii naţionale transilvănene.

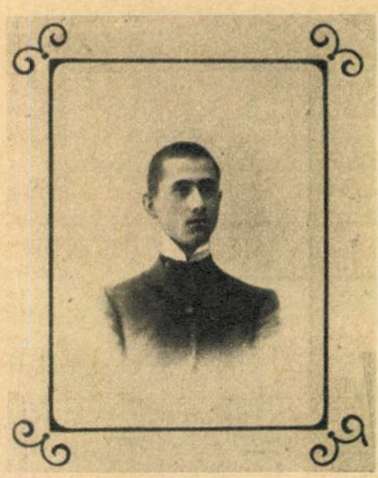

⑥

Laolaltă cu celelalte şcoli transilvănene, liceul din Beiuş a luptat să ţină vie lumina culturii în pofida multor greutăţi, ca lipsa unor localuri corespunzătoare, a manualelor şcolare şi mai ales să lupte continuu împotriva împilării naţionale. Pentru a răspîndi ştiinţa de carte în limba naţională, mulţi dascăli transilvăneni şi-au pus umărul la înfiinţarea primelor şcoli naţionale în Muntenia şi Moldova. **Gheorghe Lazăr, Aron Florian, August Treboniu Laurian, Simion Barnuţiu, Al. Papiu Ilarian** au trecut munţii şi au devenit profesori ai primelor şcoli deschise în Muntenia şi Moldova, anticipînd cu decenii necesitatea unităţii noastre naţionale.

Labor omnia vincit improbus
Abiturienţii liceului de stat „Gheorghe Lazăr"
1919-20

⑦

*

Un popas la Soveja, aşezare din ţinutul de basm al Vrancei. În modesta şcoală sovejeană a desluşit odinioară alfabetul cel care avea să ajungă un mare geograf român, **Simion Mehedinţi,** de la naşterea căruia s-au împlinit de curînd 100 de ani. Şcoala din Soveja se mîndreşte cu oameni harnici şi cinstiţi pe care i-a dat patriei de-a lungul anilor. Cu prilejul aniversării şcolii, la casa lui **S. Mehedinţi** a fost un adevărat pelerinaj.

*

Şcoli vechi, şcoli a căror viaţă se împleteşte cu istoria patriei, cunosc acum, datorită grijii partidului, o nouă tinereţe.

Toate aceste lăcaşuri de cultură au astăzi un numitor comun: săli spaţioase de clasă, laboratoare utilate modern, biblioteci, terenuri de sport — cunosc o activitate vie, tinerească. Copiii români, maghiari, germani, învaţă laolaltă în deplină prietenie şi frăţie. Elevilor acestor şcoli centenare, moştenitori ai unor bogate tradiţii culturale, «Cutezătorii» le mulţumesc pentru invitaţia la serbarea zilei de naştere şi le doresc să poarte luminile ştiinţei şi culturii româneşti pe cele mai înalte culmi.

Elena SKIBINSKY
Biti CARAGIALE
şi
KOVACS NEMERE

● SPECIAL PENTRU Cutezătorii ● SPECIAL PENTRU Cutezătorii ●

Negrescu l-a privit mirat. Ştia că Vlaicu nu mai zburase niciodată pe alte aparate decît cele construite de mîna lui şi nici nu ceruse nimănui să-l zboare. Să aibă el cinstea de a-l zbura pe neîntrecutul Vlaicu?

— Eu? Cum să nu, Vlaicule — i-a răspuns.

Şi Vlaicu a zburat cu locotenentul Negrescu o jumătate de oră deasupra Bucureştiului. Cum s-a desfăşurat acest zbor? Istoricii maestrului Aurel nu povestesc. L-am rugat să facă acest lucru, pentru cititorii revistei «Cutezătorii», pe generalul de aviaţie în rezervă Gheorghe Negrescu, deţinătorul brevetului pilot nr. 2 al ţării noastre, promoţia 1911:

«Am scos Farman-ul din hangar în mare grabă, de teamă să nu se răzgîndească Vlaicu. Era maestrul nostru şi-mi făcea o mare cinste. Vlaicu şi-a pus casca, acea cască de piele întărită, pe care o purta cînd zbura, şi s-a urcat pe postul pasagerului. Am urcat şi eu la comandă.

— Dă-i drumul, frate Negrescule!

Am apăsat pe contact şi motorul a pornit. După cîteva minute decolam. Am luat înălţime cam 80-100 m. M-am uitat la Vlaicu, în spate. Era calm şi urmărea evoluţia aeroplanului ca unul care văzuse multe în cariera sa de pilot. Dădea uşor din cap, zicînd parcă: «Bine, Negrescule, bine!»
Am înclinat Farman-ul, virînd spre Bucureşti. După o vreme m-am întors şi i-am strigat:

— Uite, Cişmigiul...

— L-am văzut, l-am văzut — a răspuns, cu toate că mi se părea că nu se uită în jos, că nu-l interesează nimic în afară de evoluţia maşinii. El asculta motorul cu «urechea sa de inginer», aşa cum ascultă un dirijor orchestra.

M-am străduit să execut cu maximum de corectitudine fiecare evoluţie cel mai mare pilot al nostru. După o jumătate de ceas am aterizat. Am «tăiat» motorul şi am coborît.

— Ştii — mi-a spus Vlaicu — aeroplanul meu merge parcă mai bine. Şi «Vlaicu III» (pe care îl avea în construcţie) are să meargă şi mai bine...

Ceea ce spunea Vlaicu, aşa era. El nu se juca cu vorbele. Dar n-a mai apucat să zboare cu «Vlaicu III». La 13 septembrie 1913, încercînd să treacă primul în zbor Carpaţii, a căzut la Băneşti, lîngă Cîmpina. Eu am înţeles, după zborul pe care l-am făcut cu Vlaicu, că el, cutezătorul , ar fi zburat cu multă uşurinţă pe orice aeroplan. Dar cu aeroplanul «Vlaicu», reconstituit, n-a putut zbura încă nimeni. Aş fi fericit ca într-o zi să aud că această maşină a fost înălţată în văzduh de un urmaş al său în memoria marelui înaintaş al aviaţiei noastre.

Aventura unui manuscris

Cea mai de preț dintre toate operele aflate în biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia este, fără îndoială, manuscrisul denumit „Codexul de la Lorsch“ sau „Codex Aureus . Scris pe pergament, cu litere de aur, acest Codex are o istorie foarte aventuroasă.

Existenta manuscrisului se datorește mănăstirii din Lorsch (Germania) unde a fost executat de un călugăr, în veacul al IX-lea, în vremea lui Carol cel Mare. Incendiată în 1621, în timpul Războiului de 30 de ani, mănăstirea unde se afla manuscrisul a fost jefuită de oșteni și „codexul de aur“ a atras în mod special atenția. Se pare chiar că s-au bătut pentru el și pînă la urmă soldații l-au împărțit. Astfel se face că manuscrisul acesta se află împărțit astăzi între patru lăcașuri de cultură. Jumătate se află în biblioteca din Alba Iulia, cealaltă jumătate cu evangheliile lui Luca și Ioan — se găsește la biblioteca Vaticanului din Roma. Coperțile manuscrisului, lucrate în fildeș, cuprinzînd basoreliefuri artistice, sînt și ele despărțite: una se află acum la Roma, la Museo Sacro'', alta la ,,British Museum'' din Londra. O dovadă în plus că ravagiile războaielor n-au crutat nici cărțile.

Tom Jones

Flăcăul acesta zdravăn, căruia i se mai spune și «Tigrul din Țara Galilor», este fiu de miner. Are vîrsta de 28 de ani și pentru a ajunge cîntărețul cunoscut de astăzi a muncit «cu pumnii strînși». Glasul său ciudat, robust și delicat totodată, plin de sensibilitate, este în stare să exprime cele mai diverse sentimente ale omului. Unii spun despre Tom Jones că, în ciuda gloriei sale și a banilor, continuă să fie un băiat de treabă, alții spun dimpotrivă că «este mai ușor să-l abordezi pe președintele Statelor Unite decît pe el». Iar Tom spune despre sine: «Știu ce înseamnă astăzi numele meu, eu însă am rămas un om bun ca un înger.»

De ce nu l-am crede pe el, la urma urmelor?...

CLUB

ATENȚIE LA TRAVESTI!

Bîntuie de la o vreme o boală molipsitoare ca guturaiul. Nu se manifestă cu strănuturi, ci cu ținte: ținte rotunde, galbene, strălucitoare, ca niște bănuți minusculi de aur. Și din cînd în cînd, în loc de dureri de gît, apar fermoarele: două, trei, cinci, puse pe lung, puse pe lat, ca niște dinți mărunți de crocodil care au încetat o clipă să ronțăie. Și țintele, și fermoarele cresc pe pantaloni, de preferință pe pantaloni din catifea reiată sau dintr-un doc bleumarin cît mai ros și cît mai decolorat. În perioada acută a bolii apare centura bine căzută pe șold, eventual o cravată cu floricele și mai ales un lănțug (6 lei unul) atîrnat la gît, cu sau fără mărțișor. E limpede: băiatul și fata noastră au căzut bolnavi de maladia travestiului.

Să ne înțelegem: a fi la modă e una, a te deghiza e alta. A te îmbrăca în așa fel încît să intri în cadrul general al modei, să nu pari căzut din alte vremuri, e o treabă civilizată și logică. Dar a-ți face din costum o «costumație», a te îmbrăca în «cow-boy» sau în «hippie», e de acum un gest de teatru. Haina nu te mai reprezintă, te trădează: tu mergi frumușel la școală, sau la meci, și te-ai îmbrăcat asemenea crescătorilor de vite din Far-West, tu rozi cartea de algebră pe rupte și vrei să semeni cu un chitarist pletos și disperat, care a făcut alergie la săpun. Există, și în modă, o măsură, iar măsura aceasta îți dictează și numărul țintelor și pe cel al fermoarelor, și centimetrii pletelor. *Măsura aceasta te învață să fii tu însuți*. În fond, crezînd că ești original cînd arborezi recuzita aceasta vestimentară excentrică, nu reușești decît să-i maimuțărești pe alții, de altunde. Și, sincer vorbind, cine dorește, la această vîrstă, cînd fiecare tînăr se caută și vrea să fie cît *mai el însuși*, cine dorește să fie o simplă copie umană trasă la șapirograf?

Sanda FAUR

FILE...

- **Cea mai veche orchestră semnalată în București** a fost aceea de la curtea domnitorului Alexandru Ipsilanti (1774—1782). Formația trebuia să cînte «în toate zilele la masa Domnului», la primirea solilor străini, la recepții. În repertoriu figurau lucrări de Bach și Haydn.
- Pe una din cărțile care s-au găsit în biblioteca marelui povestitor Ion Creangă, după moartea sa, se află următoarea însemnare: «**Din cărțile subscrisului, Ion Creangă, 1878. Nu lipsește din ea nici o filă. Dăruită mie de d-l Mihail Eminescu, eminentul scriitor și cel mai mare poet al Românilor 1878. I. Creangă**». Cartea se intitula: DE OBSTE GHEOGRAFIE și era tipărită în limba română, cu litere cirilice. Așadar, Creangă a fost printre primii admiratori ai lui Eminescu, socotindu-l, cum se și cuvenea: CEL MAI MARE POET AL ROMÂNILOR.
- Claviolina este un nou instrument muzical, cu ajutorul căruia se poate reproduce pe cale electronică timbrul tuturor instrumentelor simfonice. Noul instrument muzical a fost creat în Franța.

JOCURI DE MIȘCARE PENTRU PIONIERI apărută în colecția «Preludii» este o atrăgătoare lucrare pentru voi. Veți găsi, după dorință, felurite jocuri cu mingea, ștafete, jocuri cu săniuța și pe zăpadă etc. Nu uitați, cartea este foarte utilă în activitatea detașamentului.

▼

D. BRANGA
N. MUJICICOV

Jocuri de mișcare pentru pionieri

▲

Fără împușcături, fără bătăi și urmăriri, filmul Eu te-am iubit (producție sovietică) este totuși o palpitantă poveste despre prietenia dintre fete și băieți de vîrsta ta, care te invită la meditație.

Dacă vă place muzica populară cumpărați-vă discul(E.P.C. 1969) pe care Maria Butaciu a imprimat cinci cîntece de o mare frumusețe.

ATENȚIUNE: **Sîntem în plină desfășurare a Festivalului cultural-artistic al pionierilor și elevilor — faza pe județ. Așadar, în toate orașele țării lumina rampei se va reflecta asupra celor mai tineri artiști. Trimiteți-ne fotografii și relatări de la aceste sărbători ale cîntecului, jocului și poeziei.**

Rețineți din programul de televiziune:

- **PRINȚ ȘI CERȘETOR — spectacol de balet — adaptat pentru micul ecran (sîmbătă 16 noiembrie, ora 19)**
- **În cadrul emisiunii «La șase pași de-o excursie» veți asista la confruntarea dintre pionierii, reprezentanți ai județului Botoșani și ai județului Brașov (duminică 17 noiembrie, în jurul orei 8,40).**

»SANDALELE de AUR ale POEZIEI«

O întrebare pe care o întîlnim adesea în scrisorile voastre: CE ESTE RIMA?

Printre podoabele de gală ale prințesei noastre, Poezia, **se numără și rimele, adică acele sandale de aur fermecat ce fac versurile să străbată zări necunoscute și să aprindă curcubeie neașteptate în fața auzului, a văzului și a gîndului nostru. Pentru că** rima **nu este doar potrivirea sunetelor finale a două sau mai multe versuri. Ea este doar atît, și nu numai atît! «Nu e păcat/ Ca să se lepede/ Clipa cea repede/ Ce ni s-a dat?». Așa zice Eminescu. Și nu** auzim **noi, împreună cu el, veșnica fugă a timpului, tropotul înfrigurat al secundelor, în goana lor fără început și fără sfîrșit? Și nu** vedem **noi, împreună cu el, cum cad clipele decapitate, ca șiruri lungi de soldați care și-au făcut suprema datorie pe cîmpul de bătaie? Și nu** gîndim **noi, împreună cu el, ce valoare fără de margini are «clipa cea repede»? La deschiderea tuturor acestor zări, și încă a multor altora, contribuie și** rimele: **cele două sunete scurte,** păcat-dat, **ce retează spațiile, ca două ghilotine gemene; precum și celelalte sunete, mai lungi,** lepede-repede, **care, ca o fantastică făptură de basm, cu repezi picioare și cu puteri miraculoase, pune timpul din nou în mișcare.**

Dăruie versurilor tale, cutezătorule — visătorule, nobilele sandale de aur ale rimelor, cînd poți! Cînd nu poți, lasă-le mai bine desculțe, decît cu o încălțăminte proastă! Prințesa noastră va călca tot așa de mîndră și cu picioarele goale. Condiția este ca sufletul și gîndurile tale cele mai aprinse, pe care le culegi din frumusețea unică a zilelor pe care ne este dat să le trăim, să i le dărui, fără nici o reținere — Ei.

Petre GHELMEZ

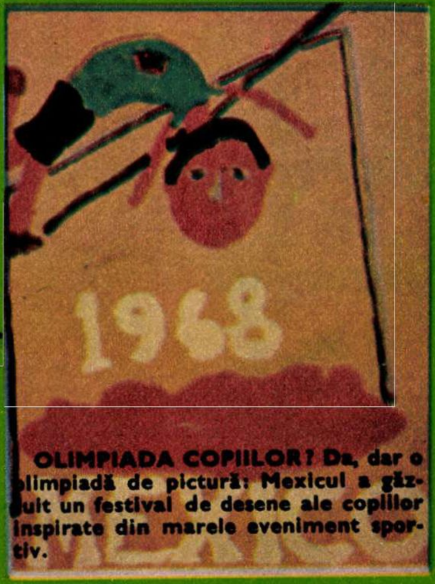

OLIMPIADA COPIILOR? Da, dar o olimpiadă de pictură: Mexicul a găzduit un festival de desene ale copiilor inspirate din marele eveniment sportiv.

MAGNETUL TRIST

POVESTIRE DE

GICA IUTEȘ

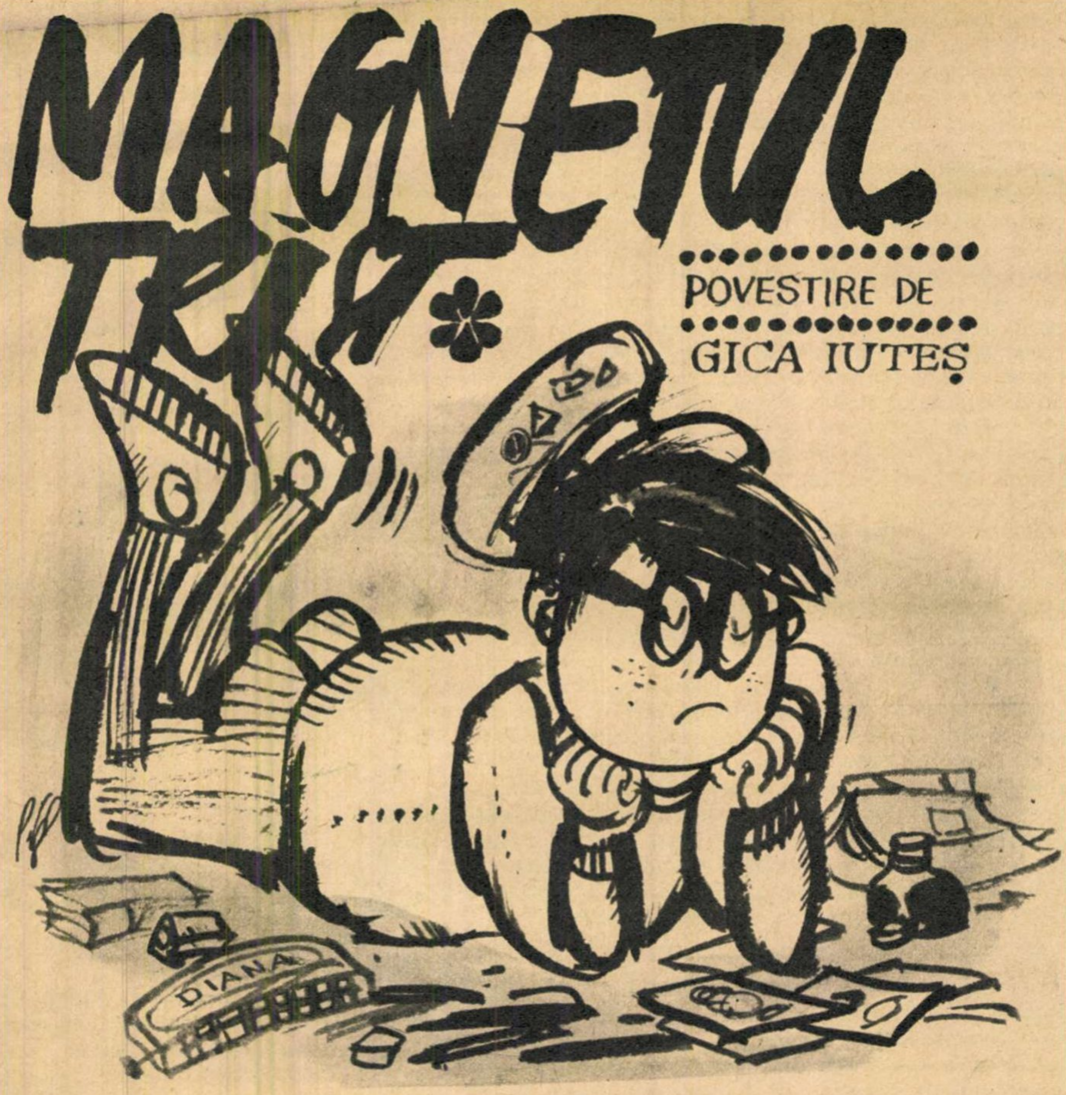

Înconjurat de toate acele lucruri asupra cărora el își exercitase forța de atracție, o bună bucată de vreme, Magnetul se simțea trist, cît se poate de trist. Ședea cum spun, înconjurat de toate lucrurile acelea: o muzicuță care ruginise, un stilou verde cu cerneală uscată pe peniță, nenumărate tipuri de pixuri și ascuțitori de diferite forme și culori, despre care nici nu-și mai amintea cui aparținuseră cîndva, colecția îngălbenită de fotografii ale lui Simon Templer (12 de toate, Sfîntul zîmbind, dansînd, boxînd, Sfîntul în costum de baie, de sport, sau de seară) după care Lenuța Done vărsase un fluviu de lacrimi amare... o șapcă roșie cu 21 de insigne reprezentînd fel de fel de asociații sportive din țară și de peste hotare, despre care Bebe Ciorănescu pomenea mereu «insigna pe care mi-a dat-o personal, căpitanul echipei X...» În fine, toate aceste obiecte care dispăruseră din clasă, de pe bancă, din pupitru, din buzunarul stîng al paltonului, din laboratorul de fizică (cum se întîmplase cu șapca cu insigne a lui Bebe, considerată un triumf sau o culme printre pasionații sportului) ei bine da, aceste obiecte care se făcuseră nevăzute pe rînd, în fiecare zi, sau săptămînă, totalizînd în decursul unui trimestru, dezbateri furtunoase, 999 de aceleași întrebări: Cum? Cine? Pînă cînd? dar mai ales, Cine?

Răspunsul la întrebarea cine evoca un nemaipomenit semn de întrebare, care avea darul să mohorască toate fețele, să provoace murmure de nemulțumire, să întunece o zi senină, să alunge soarele cu nouri, sub fulgerele și trăsnetele amenințărilor fel de fel. Ah, praf îl fac! răcnea Bebe Ciorănescu. 21 de insigne! Auzi! Colecția mea de fotografii! striga Lenuța Done! Și nu numai glasurile lor se ridicau pînă la cer, ci un cor întreg de voci care evocau o dată cu dispariția unui oarecare obiect, cel puțin o amintire memorabilă... Pixul cu care am luat 10 la extemporalul de istorie, purcelușul meu roz care ascuțea atît de bine! Fie că păgubașii amenințau cu cele mai teribile răzbunări, fie că se jeluiau atît de strașnic încît și inima unei pietre s-ar fi înduplecat, aduceau întotdeauna în centrul atenției, acea întrebare «cine?» al cărei răspuns reprezenta o persoană necunoscută, misterioasă, supranumită «magnetul»... Iar, a apărut «magnetul» căci mi-a dispărut... Elevii luaseră obiceiul să pună pe seama «magnetului» orice pierdere, batista, abonamentul la tramvai, mănușile etc. De fapt niște fleacuri, pe care le pierd numai uitucii sau cei gură-cască... Asemenea învinuiri «nedrepte» îl umpleau de revoltă,dar nu avea cui se plînge, cui se destăinui, și într-o bună zi simți că i s-a făcut lehamite de viață. Era nevoit să asculte toate presupunerile, să continue mereu aceeași prefăcătorie. Și anume să participe alături de ceilalți, la amenințări sau jeluiri, să se declare și el păgubaș....

Era cît se poate de obositor să ducă asemenea viață dublă, orice ar fi făcut, se simțea înstrăinat de ceilalți, toți erau împotriva «magnetului», îl urmăreau și-l blestemau și el trebuia să repete după ei, se simțea ca un actor pedepsit să joace unul și același rol, într-o cameră pustie, în fața unei oglinzi. Nici un lucru, nici un obiect nu-l mai interesa,nu-i mai atrăgea atenția, își pierduse pofta de mîncare și somnul, de liniște nu mai vorbim, oricînd aștepta cu teamă ca vreunul din uituci sau gură-cască să pună pe seama lui, pierderea unui fular vărgat, sau a unei mănuși cu un singur deget.

Magnetul se afla la capătul puterilor. De aceea, în ziua despre care este vorba cînd el se simțea trist, cît se poate de trist, aruncă o privire disprețuitoare către toate acele lucruri care făcuseră din viața lui un iad și spuse cu glas tare:

— Ajunge!

Și magnetul trist, își puse pe cap șapca roșie cu cele 21 de insigne sportive, își umplea buzunarele cu muzicuța, cu cele 2 busole, cu absolut toate pixurile și ascuțitorile de diferite tipuri și culori, pături cu grijă colecția cu cele 12 imagini ale Sfîntului și așa încărcat ca o vitrină cu mărunțișuri o porni spre școală cu noaptea în cap.

Intră primul în clasă, și pe fiecare bancă începu să pună cîte unul din obiecte, la întîmplare. Făcu o excepție pentru banca a doua din rîndul din mijloc, unde-l puse pe Simon Templer s-o aștepte pe Lenuța Done.

Cînd în sfîrșit nu mai găsi nimic,nici în fundul buzunarelor, oftă ușurat ca de-o boală grea și se așeză pe locul lui, păstrînd intenționat pe cap șapca cea roșie cu 21 de insigne sportive. Și așa, hotărît așteptă venirea celorlalți.

ȚARA MEA, ROTUNDĂ CA UN SOARE

OVIDIU GENARU

Aici ne cîntă naiul românește,
din cronici izvorăște dulce grai,
și cea mai blîndă rouă de pe lume
scutură floarea gurilor de rai.

Aici îmi sînt strămoșii și aici
aceleași vînturi bat și se-ncîlcesc
în iarba bărbii lor, sămînța ierbii
și stelele în prunci ne încolțesc.

Și-aici e Dunărea, apă bătrînă,
centura mumii care ne-a născut,
trunchi de lumini — stejarul țării mele,
și stema ei mi-e pavăză și scut!

Tu, țara mea, rotundă ca un soare
împrejmuit cu spice și eres,
aici, unde Carpații urcă-n slavă
pădurile de brazi și grîu ales,

Eu, cel mai tînăr domn și eu sămînța,
sînt veghe de nădejde și sînt dor,
c-o lacrimă pe spadă văd trecutul
și printr-un fruct mă uit în viitor!

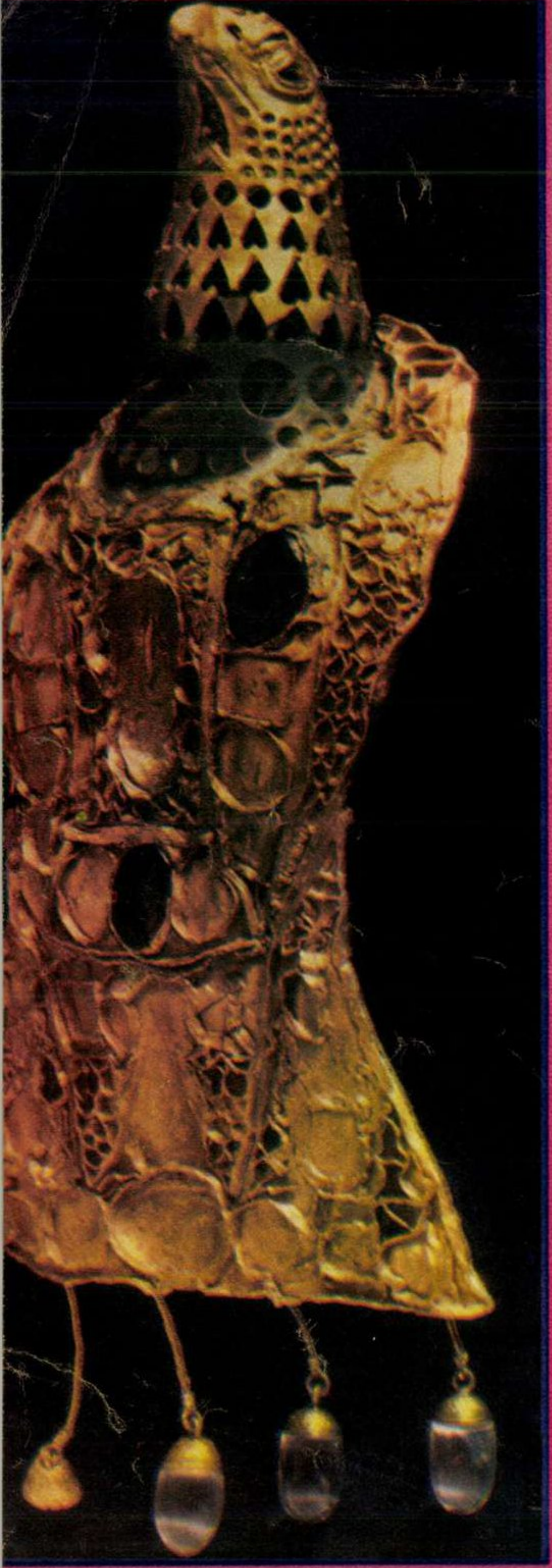

PIETROASELE COMOARA DIN „COLȚUL PIETREI"

O culme ca o potcoavă, albă pînă la sfîșiere de calcar și maluri în sus, păzită de nori lucii, tîriș peste codri, prăvălită fantastic în trepte de piatră și praguri la vale, pînă în umărul nordic al cîmpului, Pietroasele au intrat în istorie pe ușa dinspre vechime a lor, martore a unor lungi, nesfîrșite spectacole ale naturii, crepusculară-n adîncuri, plină de pitoresc și calmă pe înălțimi. Străjuiește în aer tăcut, în bătaia de flacără a vînturilor, dealul Istrița ca un sfinx și povîrnește în pante abrupte, mușcate de ape și ierburi, treceri de om cu căruța spre codri, peșteri în piatră de unde se sparge în țăndări ecoul și tremolizează prelung ca un bucium. Astfel arată podgoria aici, aspră, violentă-n culori, nesfîrșită; ca un teribil ținut al văzduhului, clopot pe culmi aurifer. Așezare dacică, romanică apoi, se mai văd și azi urmele cetății care se chema Camidava. Atrase de pitorescul, inexplicabilul rod al pămîntului, de vița de vie și pomii în pîlcuri pe dealuri, Pietroasele au trebuit să reziste apoi migrațiilor de tot felul, triburilor în perpetuă trecere pe-aici, în căutare de hrană și așezare. Dintre ele, semințiile germanice, vizigoții, în frunte cu regele lor Athanarih, și-au lăsat urmele, deplasîndu-se în val către sud. Era prin anul 375—376, veneau peste ele alte neamuri, ne închipuim tropotul de cai pe dealuri, cutremurul frunzei de viță și-al ierbii, panica cu care s-au grăbit să-și îngroape amintirile, podoabele cele mai de preț pentru ca peste lungi secole mai tîrziu, într-o zi, cîțiva cioplitori de cruci, localnici, să afle în locul numit «colțul pietrei» o uriașă comoară, «Cloșca cu puii de aur» cum i se zice, sau — lapidar — Tezaurul de la Pietroasele: un grup de piese de aur masiv, încopciate cu pietre prețioase, pe o prelungă tavă de aur și ea, aparținînd curții lui Athanarih, regelui care și-a mînat mai departe seminția, lăsîndu-și însă urmele, cu tezaur cu tot, la Pietroasele. O dată descoperită, comoara a urmat un destin tragic, fiind împărțită mai întîi între cei cîțiva pietrari, reunită apoi și dăruită muzeului național, furată și de aici, refăcută iar și iarăși expusă, descrisă în studii și planșe, spre admirația nu numai a noastră, ci a întregii lumi.

ȘI, TOAMNA, CLOȘCA CU PUII DE AUR CÎNTĂ

Un dulce cules de struguri cu pionierii din județul Buzău, veniți în aceste locuri cu soare rotund, dogorînd ca-n cristale adînci cu lumină întinsă, bogată, mi-a prilejuit și mie lungi aduceri aminte de-acasă, am fost și eu împreună cu pionierii la Pietroasele, i-am primit adică și eu pe meleagurile mele natale, răspunzînd invitației lor. Și auzeam parcă sunet de aciuoi de foc la vale, cînta cloșca cu puii de aur, cîntau ca într-o colivie pe văi, puii ei; strugurii, acești struguri de-aici, aromele lor care au adus vechii așezări aur. La toate concursurile internaționale la care au participat, vinurile de Pietroasele au cîștigat în permanență, ca pe o vocație a lor neștirbită, tot aur, protejîndu-și cu aur legenda, înveșmîntînd-o întreagă în aur, medalii care nu o dezic. Înființată acum aproape o jumătate de secol în urmă, Stațiunea experimentală de aici s-a transformat în ultimii ani într-un laborator intens de cercetare și aclimatizare a celor mai valoroase soiuri de viță de vie nobilă, devenind astfel unul din stîlpii de susținere ai întregii viticulturi românești. Paralel se lucrează la reconsolidarea climaterică a unor străvechi pomi fructiferi, prezenți în aceste locuri încă de pe timpurile dacice, piersicii și migdalii, într-un lot experimental avînd astăzi peste 180 de soiuri. Alături, pe dealurile ușor crenelate, arcuite în vaste terase de piatră și amfiteatre zidite de om în continuă confruntare cu natura, cu abruptele margini din necunoscut ale ei, cele două cooperative de producție, Pietroasele și Șaringa, au desfășurat, de asemenea, o largă ofensivă de reîntinerire a scoarței, plantînd viță de vie și pomi, pînă sub umbra de fag a pădurii, acolo unde amintirea cloștii de aur mai pîlpîie-n piatră și toamna, în fiecare toamnă, cînd, brumați, strugurii par a fi puii ei de lumină, cîntînd în abia auzită întrecere cu frunza, pe harpe de seve în trunchiuri, în chiciură, îmbulzindu-se pe araci. Tezaurul de demult nu-și dezminte astfel strălucirea, și-o completează cu aurăria nouă, însămînțată de oameni pe culmi, la rădăcini de piatră și calcar, în lungi, unduioase priveliști cu nume romanic, străvechi: la Răgănița, în Bedregaru, în Fierasca, la Talianu, pe vîrful Chelari, în Coasta Puțului, la Cruțu; adică, în aria sa istorică, acolo unde și geografia, relieful întreg mărturisește prezență de om continuă, eforturi care se împlinesc roditor.

A.I. ZĂINESCU

CASE CU AMINTIRI

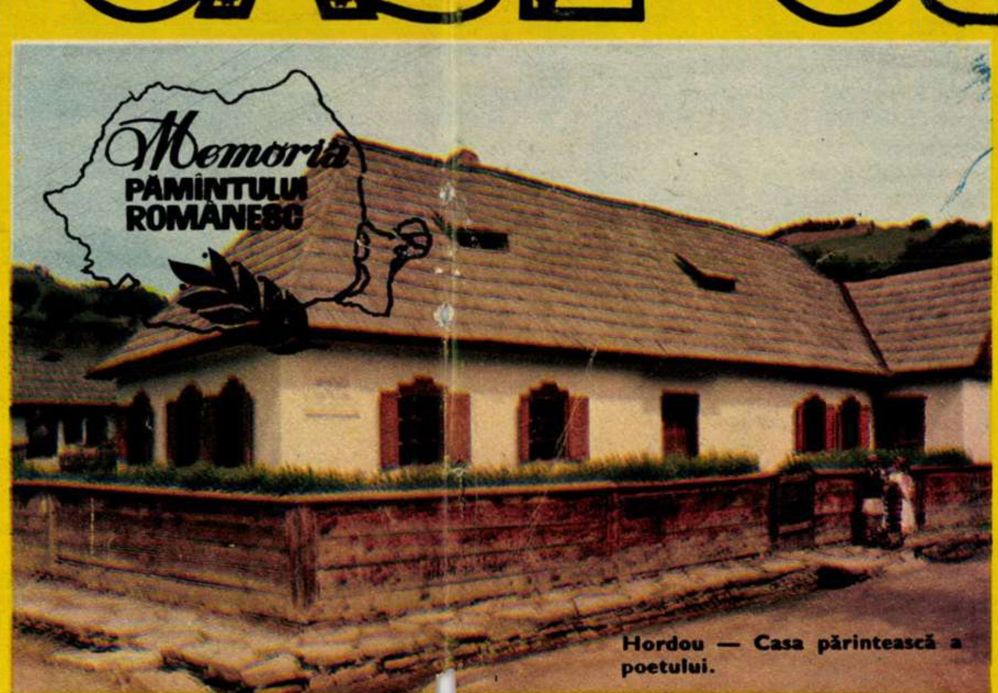

Hordou — Casa părintească a poetului.

În satul lui Coșbuc

«În vaduri ape repezi curg
Și vuiet dau în cale
Iar plopi în umedul amurg,
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară
Acolo mamă, te zăresc,
Pe tine-ntr-o căscioară».

Versurile acestea care ți-au răscolit atît de des sufletul, te vor fi îndemnat, cititorule, să mergi în satul copilăriei lui Coșbuc la «vadul apelor ce repezi curg».

În Hordou — sat aproape de Năsăud și de Salva — ca în anii copilăriei lui George Coșbuc, apa Sălăuței își poartă valurile limpezi și, ca în anii lui dintîi, există vechea moară și cele trei cărări se-mpletesc și azi ducînd parcă spre limanul amintirilor.

Am mers pe malul Sălăuței, prin dumbrăvile cu sălci bătrîne, pînă cînd în cale mi s-a arătat o veche moară străjuită de plopi. În jur fremătau frunzele stîrnite de vînt, valurile murmurau izbindu-se de maluri și ierburile tresăreau sub pașii mei, numai moara rămînea tăcută și singuratică, încremenită în tăcere. Tăceau și roțile într-o deplină împăcare, cu lopețile rupte, putrezite de vreme. Eram în fața morii lui Sebastian Coșbuc, pe care poetul a cîntat-o în multe din poeziile sale și mai cu seamă în poezia «Mama». Mică, alcătuită din bîrne de fag, cu acoperișul de șindrilă, vechea moară păstrează în tăcerea ei multe amintiri pe care nu le poate spune, despre «Georgică al popii din Hordou».

Roata morii este năpădită de buruieni, ca de altfel și acoperișul pe alocuri, și în încăperea scundă, lîngă o vatră în care de zeci de ani nu s-a mai făcut focul, s-au înălțat trestiile cucutelor și brusturii.

Adeseori a stat aici, torcînd, mama poetului, înconjurată de gureșele fetițe și cu ochii ațintiți pe fereastră pentru a-l zări pe George al ei....

«Cu tine două fete stau
Și torc în rînd cu tine
Sunt încă mici și tată n-au
Și George nu mai vine».

După ce poetul s-a stins, nimeni n-a cutezat să se atingă de această străveche moară. Poiana a devenit locul de întîlnire a tinerilor din sat, ca un prinos de iubire adus unuia din cei mai desăvîrșiți poeți ai dragostei.

Pe una din cărările ce duc spre moară, am ajuns în fața casei în care s-a născut poetul. La intrare, o statuie de bronz înfățișează pe George Coșbuc, îmbrățișînd parcă din privire întregul sat. La dezvelirea acestei statui, cu mulți ani în urmă, au fost de față și au rostit cuvîntări Liviu Rebreanu și Emil Isac. Casa nu se deosebește cu nimic de celelalte din jurul ei. Luminoasă și încăpătoare, așa a vrut-o Sebastian Coșbuc, atunci cînd a zidit-o. Ea este azi poate cel mai original muzeu din cîte se pot vedea. În primele două odăi, așezate spre uliță, se află leagănul în care a stat poetul, masa lui de lucru, lada de zestre a mamei sale și alte asemenea mărturii. Pe ușa celei de a treia încăperi stă scris: «Urmașii poetului». Întorci privirile în jur și nu vezi nici o fotografie la care să se refere inscripția și abia după ce auzi glasuri îți dai seama că acolo cresc nepoții și strănepoții lui Coșbuc. Nu toți. Fiindcă, fără exagerare, se poate spune că cel puțin un sfert din locuitorii satului sînt rude mai apropiate sau mai îndepărtate ale familiei Coșbuc, și eu am vorbit cu vreo zece strănepoți

Fiecare obiect din casa între pereții căreia a trăit Coșbuc îți evocă în închipuire atîtea imagini încît ai impresia că fiecare aspect întîlnit îți reflectă în oglinzile sufletului întîmplările așa cum au fost adineaori. O cofă cu apă, un hambar pentru bucate, ulcioare, lăzi împletite, dulapuri vechi, masive, toate îți ajută să-ți imaginezi interiorul casei din vremea copilăriei lui Coșbuc. Într-o vitrină sînt păstrate primele ediții ale poeziei sale, broșurile în care a demascat superstițiile și vrăjitoriile, precum și reviste omagiale tipărite în Transilvania.

Am plecat din satul care poartă astăzi numele marelui poet, întovărășit de razele fierbinți ale soarelui, și ajuns departe de el, pe culmea unui deal, mi-am întors privirea să-l mai văd o dată.

Cîteva case risipite într-o vale, între dealuri înalte, cu coame păduroase, cumpenele fîntînilor înălțate mai sus decît acoperișurile și apa de argint a Sălăuței. Atîta tot! Și totuși, cîtă viață a fremătat și freamătă în aceste așezări!... Și totuși, din satul acesta mic, ascuns, s-a ridicat spre cele mai înalte trepte ale culturii George Coșbuc, și în avîntarea lui către înălțimi, către culmile marii poezii, în cîntecele sale neuitate, răzbat proaspete miresmele pădurilor adînci.

Gheorghe TOMOZEI

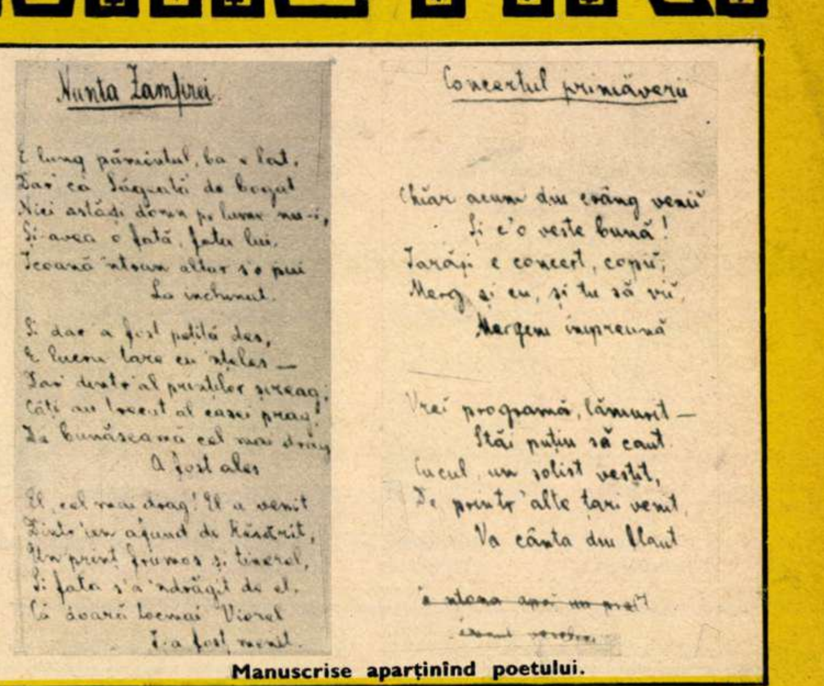

Nunta Zamfirei

E lung pământul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Și-avea o fată, fata lui,
Icoană 'n tot altar s'o pui
La închinat.

Și dac a fost pețită des,
E lucru tare cu 'nțeles —
Dar dintr'al prinților șirag,
Câți au trecut al casei prag,
De bunăseamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr'un [illegible] de Răsărit,
Un prinț frumos și tinerel,
Și fata s'a 'ndrăgit de el,
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Concertul primăverii

Chiar acum din crâng venii
Și c'o veste bună!
Iarăși e concert, copii;
Merg și eu, și tu să vii,
Mergem împreună

Vrei programă, lămurit —
Stăi puțin să caut.
Cucul, un solist vestit,
De printr'alte țări venit,
Va cânta din flaut

~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Manuscrise aparținînd poetului.

LA HORDOU

Pe apa Sălăuței
Coboară la vale
Sute de balade,
Versurile tale.

S-a încins o horă
În cuprinsul firii;
Veselia pare
La nunta Zamfirii.

Au venit cu bucium
Din Munții Apuseni
Feciori și cu fete,
Mîndri mărgineni.

De la mic la mare
Au ieșit pe drum,
Pe case-s ștergare —
Obicei străbun...

Berciu Mariana, cl. a VI-a,
Școala generală nr. 9, Sighetul Marmației

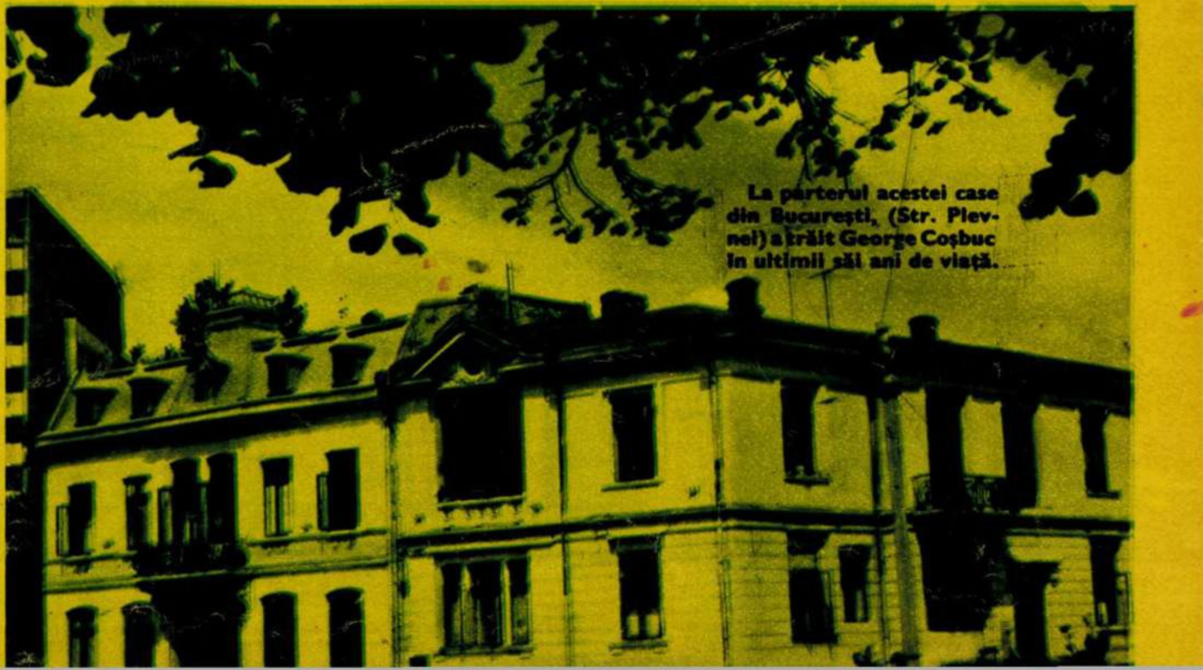

La parterul acestei case din București, (Str. Plevnei) a trăit George Coșbuc în ultimii săi ani de viață.

MATEMATICA,

INTERLOCUTORII NOŞTRI:

Dr.
I. MOLNAR

PASCAL
MARONI

Dr.
BOGOLJUB
STANKOVIĆ

STANISLAW
GOŁAB

MARC
JAMEUX

Acad. OCTAV
ONICESCU

Trăim un secol în care tot ceea ce realizează omul pe planul civilizaţiei materiale, de la tehnica zborului cosmic la amplasarea oraşelor aflate încă pe planşetele proiectanţilor, de la alegerea căii optime pentru obţinerea unui produs şi pînă la aflarea nevoilor societăţii în anul 2 000, tot ce se înscrie în viaţa zilnică a planetei şi tot ce angajează viitorul ei abia previzibil trece, pentru a deveni realitate, prin stadiul matematic. Să pui în ecuaţie ziua de mîine a omenirii, iată o profesiune de un romantism fără margini. Este ceea ce fac în fiecare ceas al muncii lor, care nu seamănă cu nici una dintre activităţile anterioare ale pămîntenilor, matematicienii.

Dar ce gîndesc oare despre ei înşişi aceşti oameni înarmaţi cu datele unei ştiinţe în faţa căreia, de ce să n-o mărturisim, destui cutezători îşi uită calitatea? Ne-am străduit s-o aflăm de la sursă, apelînd la cîţiva cunoscuţi specialişti ai domeniului, din diferite ţări şi de diferite generaţii. Le dăm cuvîntul.

NOI ŞI MAŞINILE

Sînt doctor în matematici, dar obiectivele activităţii mele sînt inginereşti. Cred că matematica nu-i de loc abstractă pe cît se spune, întrucît ţelurile ei sînt mai întotdeauna de ordin practic. Văd în matematică un instrument asemănător oricărui aparat de fizică, unui oscilograf să zicem, sau altei maşini electronice. Numai că forţa de pătrundere a matematicii întrece pe a oricărui instrument.

În ultimele decenii s-au dezvoltat mult maşinile de calcul. Ele eliberează pe matematicieni de anumite sarcini, dîndu-le posibilitatea de a aprofunda probleme pentru care nu ajunge o viaţă de om.

Desigur, maşina de calcul aduce cu sine şi o anumită primejdie, anume ca matematicienii să lase pe spinarea maşinii totul. Se întîmplă ca şi în cazul maşinii de scris. Dacă te obişnuieşti să scrii numai la maşină, caligrafia începe să lase de dorit. Eu însumi am folosit maşina de scris pînă ce scrisul de mînă mi-a devenit ilizibil. Şi, totuşi, la maşină se scrie mai uşor, mai repede şi mai clar pentru ceilalţi. Chiar dacă prin folosirea maşinilor de calcul o anumită îndemînare a matematicienilor din trecut se va pierde, omenirea în ansamblu va cîştiga. Fără îndoială, caligrafia artistică a vechilor texte mănăstireşti a creat capodopere, dar ele erau accesibile unui public restrîns. Tiparul a industrializat scrisul, dar a pus operele fundamentale la îndemîna tuturor, făcînd să circule cu maximă eficacitate ideile şi cunoştinţele omului. Îmi amintesc, în legătură cu aceasta, că am găsit la Sevilla o străveche carte despre Marco Polo adnotată de Columb. Cine ştie dacă, în cazul în care descoperitorul Americii n-ar fi cunoscut cartea lui Marco Polo, s-ar mai fi îmbarcat pe «Santa Maria...»

Difuzării universale a datelor şi ideilor ştiinţei îi serveşte matematica, instrumentul ideal al comunicării exacte.

Dr. *I.* MOLNAR
San Francisco, S.U.A.

CIFRE ŞI DĂRUIRE

Cred că între matematică şi tinereţe există o seamă de legături subterane. Cînd afirm aceasta, nu uit că şi logodna mea cu ştiinţa numerelor a avut loc în anii primei tinereţi. Ţin seama, de asemenea, şi de cazul colegilor mei români, dintre care maeştri binecunoscuţi savanţilor lumii şi-au început cariera cu multe decenii în urmă, cu aceeaşi dăruire cu care tinerii pe care i-am cunoscut eu însumi în România îşi consacră toată pasiunea juvenilă bătăliilor matematice actuale. Aceşti tineri au în ţara dumneavoastră posibilităţi superioare de specializare, după cum m-am convins vizitînd Universitatea din Bucureşti care beneficiază de aportul demn de invidiat al unor personalităţi de talie internaţională cum sînt academicienii Nicolae Teodorescu, Octav Onicescu, Grigore Moisil, Gheorghe Vrînceanu, Caius Iacob şi atîţia alţi specialişti ai şcolii matematice româneşti.

Dacă admitem că matematica este o soră a muzicii, atracţia tineretului lumii faţă de aceste două forme de studiu ale armoniei devine lesne de înţeles.

PASCAL MARONI
Institutul «Blaise Pascal», Paris

NU UITAŢI PASIUNEA

Aş vrea să mă ridic împotriva opticii unora care-l identifică pe matematician cu o maşină de calcul. Departe de răceala pe care o acreditează imaginea convenţională despre oamenii de cifre, cei pe care-i cunosc au, dimpotrivă un larg orizont cultural, preocupări multiple, ceea ce consider că reprezintă o condiţie a matematicianului contemporan. Zestrea tehnică, maşinile de calcul au menirea de a face să crească ponderea gîndirii creatoare, originale a cercetătorului, de a-l elibera de servituţile, pînă mai ieri nu odată copleşitoare, ale acestei ştiinţe. Să nu uităm în acelaşi timp că pasiunea savanţilor a trecut întotdeauna peste greutăţile de acest gen, ceea ce a si permis realizarea cu secole în urmă a unor calcule uluitoare pentru nivelul general al ştiinţei de atunci. Cu atît mai multă pasiune se cere astăzi în domeniul tuturor posibilităţilor care este matematica modernă.

Dr. BOGOLJUB STANKOVIĆ
membru corespondent al Academiei de ştiinţe din Belgrad

ŞTIINŢE ÎNCHEIATE?

Pentru novici matematica pare o construcţie perfectă, geometrică şi abstractă. Evident, caracterul general al datelor cu care lucrează matematica este binecunoscut. Mai puţin limpede este faptul că ea, ca orişice ştiinţă, este departe a fi încheiată. Studiul matematicii nu se reduce la însuşirea unor table de legi consacrate, ci este astăzi o bătălie plină de viaţă pentru depistarea de noi şi noi zone ale cunoaşterii, pentru înţelegerea pe plan matematic a celor mai rebele fenomene ale naturii. Matematica rămîne, aşa cum a fost întotdeauna, o ştiinţă plină de surprize pentru cel ce cutează, însuşindu-şi postulatele ei, să le repună în discuţie din alte şi alte puncte de vedere. Poate că tocmai aci rezidă o parte a farmecului celei mai «abstracte» dintre ştiinţe.

STANISLAW GOŁAB
Cracovia, R.P. Polonă

SPLENDIDA VRĂJITOARE

Trebuie să mărturisesc de la bun început: nu m-am temut niciodată de matematică. În şcoală mi s-a părut întotdeauna că este una dintre materiile cele mai interesante. Îmi plăcea, şi apreciez şi astăzi arta matematicii de a pune în mişcare toate resorturile inteligenţei, de a apela la fantezia noastră, la talentele noastre de dezlegători de rebusuri şi enigme poliţiste, ca şi la tot ce-i mai profund în noi.

După terminarea liceului m-am îmbarcat vreme de nouă luni pe un vas pentru stagiul pe care tinerii francezi îl urmează înainte de a se înscrie la Şcoala superioară de navigaţie. Însă, trădată, matematica s-a răzbunat. Ca o adevărată vrăjitoare, arida (pentru unii) ştiinţă a cifrelor, a pornit, curajos, bătălia împotriva romantismului mării, sfîrşind prin a o cîştiga.

Să mărturisesc: în această victorie un merit esenţial l-au avut cîţiva re-

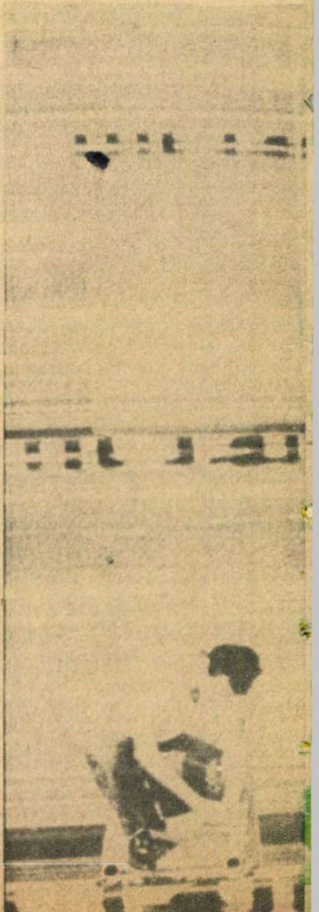

Una din formele cele mai impresionante în care se materializează forţa calculului matematic: rachetele cosmice.

MUZICA UNIVERSULUI

marcabili profesori de matematică, al căror elev mă mîndresc că am fost.

Stima mea față de îndemînarea de a mînui cifrele a căpătat între timp o fundamentare mai adîncă. După mine, matematica este o limbă, limba în care științele stau de vorbă.Nu există problemă de fizică, de chimie, de tehnică ale cărei date să nu poată fi transpuse în limbaj matematic. Pe calea cifrelor, științele își sporesc exactitatea și ajung să rezolve probleme considerate odată insolubile. Calculatoarele moderne execută astăzi operații inimaginabile altădată, fac pînă și versuri, deși eu unul nu cred în poezia mașinilor de calcul. Dar poți să te pui cu vrăjitoarele?

Mai cred că, la toate vîrstele, matematica te învață să gîndești, îți formează spiritul, te maturizează. Sînt convins că ea dă omenirii, în fiecare zi, mai multă înțelepciune.

MARC JAMEUX
fizician
Marsilia

DESPRE TINEREȚE

Matematica stă azi în centrul bătăliei pentru cunoașterea lumii și pentru înzestrarea omului cu tehnica menită să-i înlesnească existența. În raport cu oamenii care o realizează, știința noastră este o formă de viață spirituală în necontenită înnoire, într-o neobosită frămîntare orientată spre învingerea dificultăților care pîndesc de pretutindeni opera lor. Este din ce în ce mai mult o știință a tinereții. Nu întîmplător cei mai îndrăzneți și mai eficienți tineri matematicieni ai noștri cultivă cu egală pasiune muntele și primejdiile lui. Ei trăiesc intens efortul concentrat și deseori savant al ascensiunii care, ca și știința, le dă puternica satisfacție de a domina, de sus, zările.

Matematica este una din formele de viață creatoare, prin care omul se dăruiește societății.

Frumos spune profesorul Gołab că matematica este, ca și experiența, mereu nouă și plină de surprize, mai ales cînd interpretările ei se apleacă asupra fenomenelor rebele. De aceea și Bogoljub Stanković se ridică, cu dreptate, împotriva asimilării matematicii cu mașina de calcul.

Matematica este, desigur, un limbaj, un limbaj vrăjit, după cuvintele lui Marc Jameux, dar nu e un joc, ci un foc permanent care pătrunde în inima realit[illegible]une doctorul Molnar. El arde [illegible]tinei și dă aripi noului și progresului universal.

OCTAV ONICESCU
membru al Academiei
R.S. România

Anchetă realizată de H. LEREA

În sanctuarul calculului electronic, acolo de unde omenirea așteaptă răspunsul la toate întrebările pe care și le-a pus ori nu și le-a pus încă.

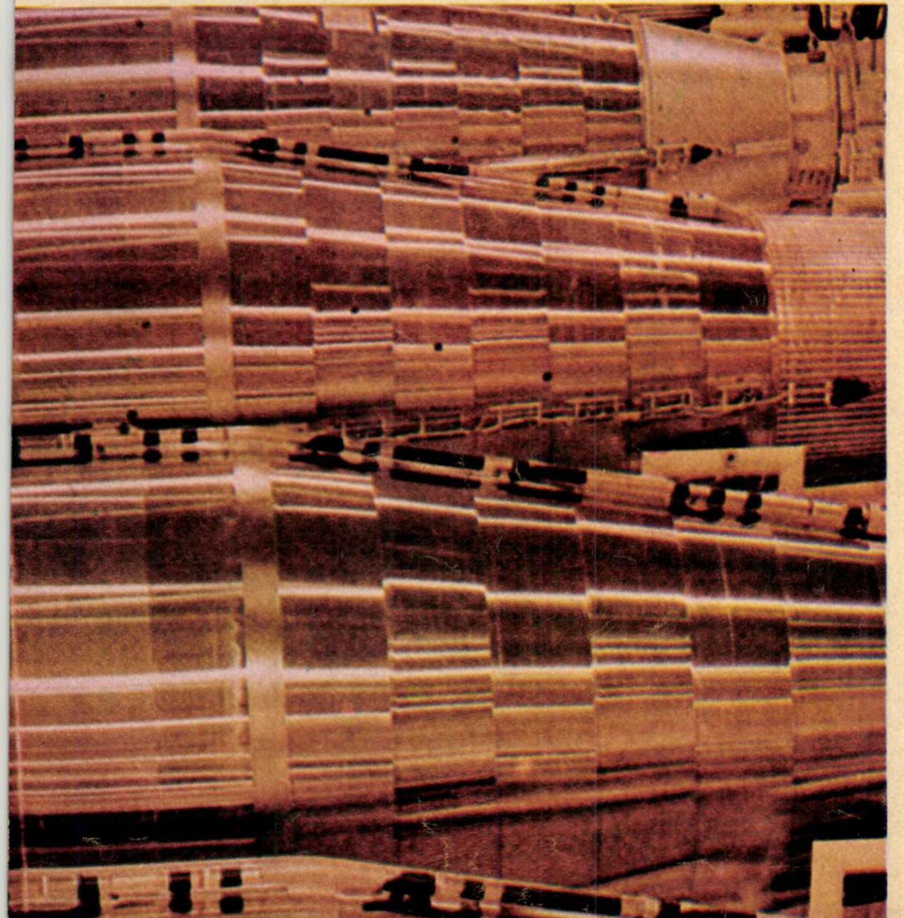

UN RITM UIMITOR

La începutul acestui an existau în întreaga lume 57 000 de calculatoare electronice. La sfîrșitul lui 1968 se vor afla în funcțiune 85 000. În curînd, pentru a le putea număra va fi nevoie de o mașină de calcul!

VREAU ȘI EU UN CALCULATOR ELECTRONIC!

Cît costă un exemplar din acele aparate electronice ale căror capacități matematice ne uimesc? Depinde. Cele mai... ieftine coboară pînă la 40 000 de dolari, pe cînd scumpe se numesc cele care costă 4—6 milioane. Pe care să vi-l împachetăm?

ÎNCHIRIAȚI UN CALCULATOR

Nimic mai simplu. Cine nu-și poate permite să cumpere un calculator electronic sau întreprinderea care ar folosi un asemenea aparat numai o mică parte a anului preferă să închirieze o mașină de calcul. Prețul: între 900 și 150 000 de dolari pe lună.

DAȚI-MI, VĂ ROG, O ORĂ DE CALCUL ELECTRONIC!

Da, mașina de calculat se poate închiria și cu ora. Ca urmare a răspîndirii tot mai largi a calculului electronic, costul unei ore de lucru pentru același tip de mașină a scăzut de la 130 de dolari în 1957 la 8,75 dolari. Se consideră că în 1980 ora de calcul electronic va ajunge la 10 cenți.

MINIATURI

O adevărată întrecere are loc pe plan mondial în ce privește miniaturizarea mașinilor de calcul. Un loc foarte avantajos ocupă realizările firmelor britanice «Elliott-Automation» și «Hulett-Packard Ltd.» ale căror produse se caracterizează printr-o construcție microminiaturală foarte compactă, cu toate că performanțele unora dintre ele sînt comparabile cu ale celor mai mari mașini de calcul.

CUTEZĂTORII PRINTRE NOI

DIN STEJAR, STEJAR RĂSARE...

Scenariul de Lt. col. Mircea **CAMB OZIE**
Ilustrații Gh. **CĂLĂRAȘU**

După o faptă reală petrecută în luna august 1968.

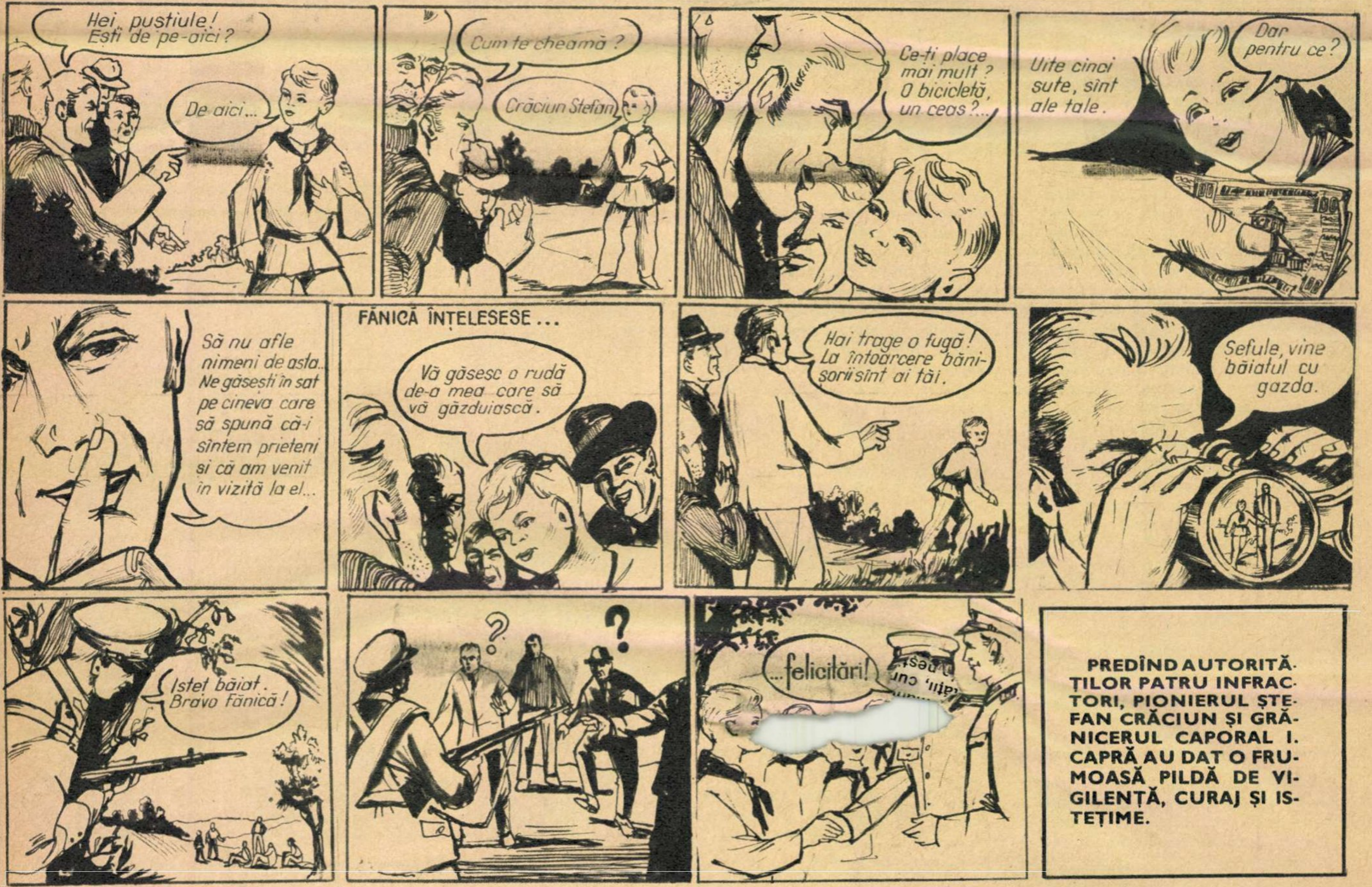
Hei, pustiule! Ești de pe-aici?
De aici...
Cum te cheamă?
Crăciun Ștefan
Ce-ți place mai mult? O bicicletă, un ceas?...
Uite cinci sute, sînt ale tale.
Dar pentru ce?
Să nu afle nimeni de asta... Ne găsești în sat pe cineva care să spună că-i sîntem prieteni și că am venit în vizită la el...
FĂNICĂ ÎNȚELESESE ...
Vă găsesc o rudă de-a mea care să vă găzduiască.
Hai trage o fugă! La întoarcere bănișorii sînt ai tăi.
Șefule, vine băiatul cu gazda.
Isteț băiat. Bravo Fănică!
?
?
...felicitări!

PREDÎND AUTORITĂȚILOR PATRU INFRACTORI, PIONIERUL ȘTEFAN CRĂCIUN ȘI GRĂNICERUL CAPORAL I. CAPRĂ AU DAT O FRUMOASĂ PILDĂ DE VIGILENȚĂ, CURAJ ȘI ISTEȚIME.

ATANASIE TOMA

REVANȘA

ROMAN FOILETON

(6)

După douăzeci de ani nimeni nu-și mai amintea la Reno de Tex. Orășelul, tipic pentru zona centrală a Nevadei, trăia din comerțul de vite și număra în anul 1909 aproape 15 000 locuitori. Era totuși ceea ce se numește un oraș important, pentru că aici își dădeau întîlnire oamenii de afaceri din centrul statului, fie că erau proprietari de plantații, turme sau puțuri cu petrol. Cum se întîmpla de obicei pe la începutul acestui secol în Statele Unite, acolo unde se învîrteau afaceri și se mînuiau mulți bani, foiau aventurierii de tot soiul. La fel se petreceau lucrurile și la Reno unde mai degrabă puteai angaja zece indivizi dispuși să ucidă pentru cîțiva dolari, dar foarte greu găseai un om gata sa muncească. Se apropia scadența și Tex tot nu reușise să înceapă construcția stadionului în care urma să se desfășoare «meciul secolului».

— Dacă aș găsi pe cineva cunoscut pe aici — se plîngea Tex către bătrînul Morisson — altfel ar sta lucrurile... Parcă au intrat în pămînt cu toții...

Își pierdeau vremea cutreierînd salloon-urile din Reno — mai toate de proastă reputație — doar doar vor găsi cîțiva tîmplari. Așa se face că într-o seară l-au cunoscut la salloon-ul «Cocoșul galic» pe «Billy trișorul».

Era noapte tîrziu și la o masă de lîngă tejgheaua de zinc se juca pocker american. Billy era un vlăjgan cu înfățișare de copil — poate din cauza capului său rotund, ca o pîine, și a ochilor mari, mirați și naivi.

Billy era cunoscut în Nevada, ca un cal breaz. Circulau pe seama sa fel de fel de povești. Se spunea printre altele că dacă Billy vrea, poate să cîștige o avere numai într-o noapte de joc. Cu toate acestea Billy n-avea niciodată bani și muncea cu ziua pe la ferme. În seara aceea Billy era «montat». Făcea ce făcea și întotdeauna cel care pierdea era un fermier mărunt și gras care transpira de parcă ar fi stat lîngă un cuptor încins. Clienții salloon-ului atrași de «recitalul» oferit de Billy se adunaseră în jurul mesei de joc. Tăcuți, cu cîte un licăr de satisfacție în ochi, priveau cum teancul de bancnote scade din fața fermierului ai cărui obraji roșii se făceau tot mai pămîntii pe măsură ce teancul de dolari creștea în dreptul lui Billy.

— Ești un porc, Billy! Trișezi! — strigă exasperat fermierul.

Jignit, Billy s-a ridicat de pe scaun, cu mîinile ridicate:

— Chemați șeriful să mă caute... Dacă găsiți la mine cărți măsluite, să fiu spînzurat pînă în

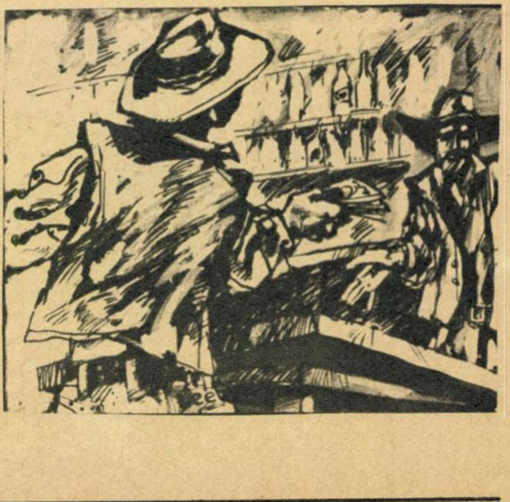

TABELA DE MARCAJ

Un joc de mare spectacol: OINA!

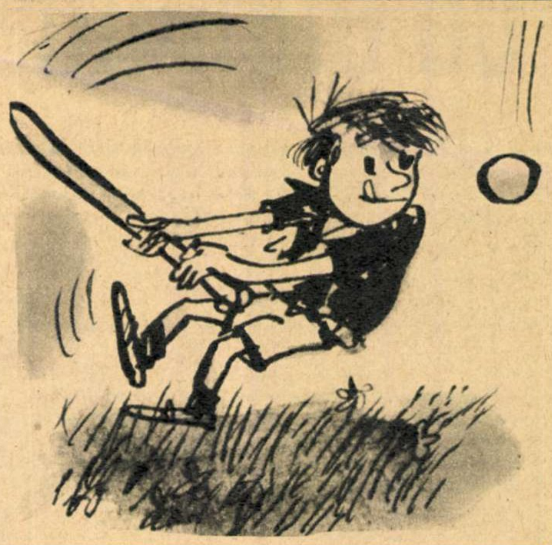

«Şi toamna poate fi... o primăvară». Şi dacă se mai îndoieşte cineva de valabilitatea acestui vers al entuziasmului, îi putem aduce argumente mai sigure. Joi, 24 octombrie, minuscula gară din Mangalia a cunoscut un freamăt deosebit, asemănător unei brize primăvăratice. Sute de elevi de la Şcoala generală «Drum nou» şi de la Liceul din localitate au întîmpinat cu braţele pline cu flori pe finaliştii participanţi la primul campionat republican de oină al elevilor, ediţia 1968.

O comandă scurtă şi elevii Şcolii speciale de marină dau onorul. Urmează aplauzele furtunoase ale celor peste 800 de spectatori, elevi şi pionieri din judeţul Constanţa, aplauze care, într-un fel sau altul, au fost prezente în toate cele trei zile de desfăşurare a «ostilităţilor» sportive. Firesc, din primele clipe, în tribune s-au format galerii ale uneia sau alteia dintre echipe, au existat favoriţi... Simpatizaţii «oficiali», elevii Şcolii generale din Curcani-Turnu Roşu şi-au pierdut «penele» una cîte una de-a lungul competiţiei, justificînd prin locul al VIII-lea, ocupat în clasamentul final, proverbul «Cine rîde la urmă... este din Olteni-Teleorman...»

Pe cele două terenuri din incinta stadionului din Mangalia, tabela de marcaj făcea salturi acrobatice, uneori în coloana rezervată unei singure echipe, alteori de ambele părţi. Se şoptea primprejur că briza, care şi-a făcut simţită din plin prezenţa în aceste zile, a ţinut numai cu unii şi deloc cu alţii. Acesta să fie oare motivul că unii favoriţi (reprezentanţii Şcolii generale din Copăceni, de pildă) au ocupat locurile de pe la sfîrşitul clasamentului? Primii trei cîştigători, în ordine (1. Olteni-Teleorman; 2. Avrămeni-Sibiu, 3. Botoşani) spun că nu. Căpitanul echipei devenită campioană republicană mi-a destăinuit că la Şcoala generală din Olteni-Teleorman «briza pregătirilor» suflă încă din 1963, cînd a luat fiinţă echipa de oină a şcolii. Ultimul meci disputat în cadrul campionatului, în turneu simplu cu botoşănenii, s-a finalizat într-un frumos 8—2 şi le-a adus oltenenilor mult rîvnita cupă. După meci, fericiţii cîştigători s-au declarat — cu toată modestia — doritori de a susţine întreceri cu echipe din cît mai multe judeţe ale ţării. Anul acesta au fost 15 echipe finaliste. La ediţia 1969 urăm noilor campioni cît mai mulţi adversari, mai ales că jocurile de oină au o frumoasă tradiţie care se cere păstrată şi retransmisă în toată frumuseţea ei.

CORNEL STAN

SPORT

MOZAIC OLIMPIC

● Printre sportivii delegaţiei noastre la J.O. din Mexic s-au aflat şi doi elevi, Cornelia Popescu şi Csaba Doja. **Ei au reuşit să realizeze baremul cerut de regulamentul Ministerului Învăţămîntului: acela de a acumula, prin performanţele obţinute an de an în perioada dintre J.O., cinci cercuri, cu drept de răsplată: participarea la J.O. (fiecare performanţă fiind dotată cuucerc). Acest regulament al Ministerului Învăţămîntului rămîne valabil şi pentru viitoarea olimpiadă — Műnchen-1972. Aşa că... atenţie, amatori!**

● Celebra gimnastă cehoslovacă Vera Ceaslavska **(de două ori medalia olimpică de aur — Tokyo 1964, Mexic 1968), dorind să se căsătorească cu un compatriot, atletul** Josef Odlozil, **şi-a dat seama că nu poate să-şi invite prietenii la acest eveniment, deoarece ei sînt din ţări diferite şi mult depărtate de Cehoslovacia. Atunci a hotărît ca nunta să aibă loc în satul olimpic din Mexico. Se spune că a fost cea mai mare nuntă, la care au participat peste 7 000 de prieteni.**

SPORT

● *Revanşa* ● 34

zori de copacul de la poarta cimitirului din Reno. Dacă nu găseşte nimic însă!... zise Billy, privindu-l amenințător pe grăsun.

Fermierul fu nevoit să tacă, însă un drăcuşor din Billy nu se astîmpăra şi le făcu cu ochiul, complice, celor care priveau. Fermierul pierdea mereu şi la un moment dat, înfuriat, s-a sculat de la masă, s-a dus la bar unde a dat peste cap, unul după altul, trei pahare cu wisky, apoi a încălecat pe cal şi a plecat în galop însoţit de rîsetele oamenilor aflaţi de faţă. Billy a strîns teancul de bancnote, le-a numărat tacticos, apoi a făcut din ele şapte pachete egale.

— Voi, cei de colo, veniţi la mine!

Erau şase cow-boy, cam rufoşi, care se pregăteau în seara aceea să părăsească oraşul.

— Voi aţi lucrat la grăsunul de Ringo?

— Da, senor — mormăi un mexican negricios, care privea cruciş.

— Cît v-a plătit?

— Pentru trei luni de zile numai cîte patruzeci şi cinci de dolari, senor.

— Şi cît trebuie să vă dea?

— Ne înţelesesem cu o sută de dolari, continuă mexicanul.

— Ţine de la mine diferenţa — spuse cu un aer indiferent Billy şi îi întinse mexicanului unul din teancurile de dolari din faţă.

Făcu acelaşi lucru cu fiecare din ceilalţi cinci

● *Revanşa* ● 35

cow-boy păcăliţi de Ringo — numit de oamenii din partea locului «Ringo cel negru» din pricina inimii lui de cîine.

După ce-i despăgubi cu largheţe pe cei şase cow-boy, Billy privi lung teancul de bancnote rămas în faţa sa pe masă, apoi, hotărît, îl luă în mînă şi îl aruncă pe tejgheaua de la bar.

— Ţine-i, patroane, la tine! Şi cînd vin pe aici

● *Revanşa* ● 36

băieţii care lucrează la Ringo, dă-le să bea în contul meu, că îi plăteşte tare prost porcul ăla gras şi băieţii crapă de foame şi sete.

În seara aceea Tex şi Billy au devenit prieteni.

— Îmi trebuie o bucată de pămînt pe aici, prin jurul oraşului — i-a spus Tex lui Billy după ce au băut împreună cîteva pahare.

— Vrei o fermă? — îl întrebă vlăjganul cu priviri de copil.

Tex oftă, amintindu-şi planurile cu care părăsise Alaska.

— Nu. Deocamdată, nu. Vreau să construiesc un stadion mare... Pentru un meci de box.

— Te pomeneşti că tu eşti ăla care vrea să-l pună să se bată pe un alb cu un negru?

— Eu sînt — răspunse Tex, neştiind dacă treaba aceasta îi va face plăcere sau nu lui Billy.

— O.K., bătrîne! Sînt omul tău. Cunosc pe cineva care o să-ţi dea bucata de pămînt care îţi trebuie.

Dimineaţa, Tex, Morisson şi Billy porneau călări către ranchul lui Rodriguez, aflat la trei sau patru mile la sud de Reno. Era o zi înăbuşitoare, dar drumul era plăcut, căci trecea printr-o pădurice deasă de răşinoase cu ace mari.

(Va urma)

»lacul cu elefanţi«

Ajunşi în apropierea «Lacului cu elefanţi», grupul curajoşilor exploratori îşi ridică tabăra. Dar iată că a doua zi elefanţii iau prin surprindere pe cei ce-au venit să le cunoască tainele. Carabinele intră fără întîrziere în acţiune. Dar cutezanţa îşi cere preţul ei; prins de către un elefant care îşi dezlănţuie toată furia, negrul Pongo îşi pierde viaţa, fără ca nimeni să-i mai poată veni în ajutor.

Pînda cu capcane începe în ziua următoare. Toţi sînt sub impresia tragediei din ajun.

Scenariul: VAL TEBEICA

Ilustraţii: POMPILIU DUMITRESCU

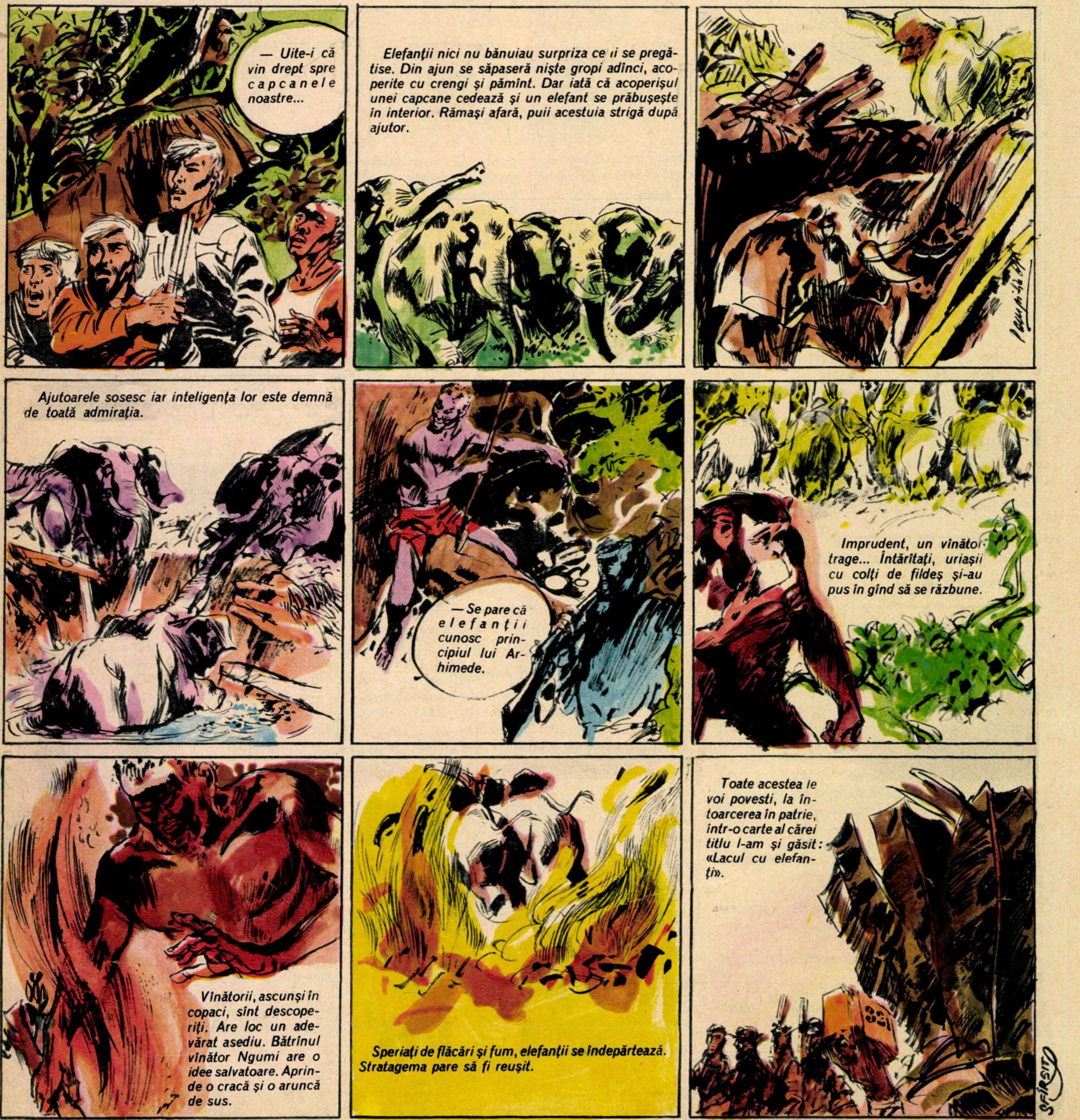
— Uite-i că vin drept spre capcanele noastre...
Elefanţii nici nu bănuiau surpriza ce li se pregătise. Din ajun se săpaseră nişte gropi adînci, acoperite cu crengi şi pămînt. Dar iată că acoperişul unei capcane cedează şi un elefant se prăbuşeşte în interior. Rămaşi afară, puii acestuia strigă după ajutor.
Ajutoarele sosesc iar inteligenţa lor este demnă de toată admiraţia.
— Se pare că elefanţii cunosc principiul lui Arhimede.
Imprudent, un vînător trage... Întărîtaţi, uriaşii cu colţi de fildeş şi-au pus în gînd să se răzbune.
Vînătorii, ascunşi în copaci, sînt descoperiţi. Are loc un adevărat asediu. Bătrînul vînător Ngumi are o idee salvatoare. Aprinde o cracă şi o aruncă de sus.
Speriaţi de flăcări şi fum, elefanţii se îndepărtează. Stratagema pare să fi reuşit.
Toate acestea le voi povesti, la întoarcerea în patrie, într-o carte al cărei titlu l-am şi găsit: «Lacul cu elefanţi».
SFÎRŞIT

DEŞI ZIUA DIN CARE POT FI TRIMISE BREVETELE LA CONCURSUL MINITEHNICUS A FOST FIXATĂ PENTRU DATA DE 1 DECEMBRIE 1968, primele brevete au început să sosească în redacție la 27 OCTOMBRIE a.c. Dăm aci numele cîtorva dintre aceşti viitori concurenți: NEZBEDA VILIAM — Anina, SOARE C. TINEL — Piteşti, DĂSCĂLESCU VICTOR — Bucureşti, TITA ŞTEFAN — Cîmpulung Moldovenesc, ROŞIANU ADRIAN — Oradea.

Numărul total de brevete primit numai în ziua de 27 octombrie este de 22. Ne bucură această grabă a voastră, care ne dovedeşte încă o dată că MINITEHNICUS e unul dintre prietenii voştri cei mai prețuiți.

CLUBUL LOGICIENILOR (2)

Profesorul universitar EDMOND NICOLAU vă propune două probleme în cadrul concursului inițiat de «Clubul logicienilor». Nu uitați! **Primele 5 răspunsuri luate în ordinea celor mai bune vor fi premiate.** Trimiteți răspunsurile specificînd: PENTRU CLUBUL LOGICIENILOR Nr... (aci veți pune numărul corespunzător seriei la care participați).

Peste două săptămîni, la viitoarea întîlnire, vom publica PRIMII 5 CÎŞTIGĂTORI (seria 1).

PROBLEMA FIRELOR DE PĂR

— Distanța aproximativă dintre două fire de păr este 0,7 mm.

— Foarte interesant. Poți spune şi cîte fire de păr are un om pe cap?

— Dacă aproximăm capul printr-o sferă cu diametrul de 20 cm, ținînd seama, bineînțeles, de suprafața acoperită efectiv cu păr, putem calcula foarte uşor: aria acestei sfere e de circa 1 200 cm².

— Ceea ce înseamnă că avem pe cap cel mult două sute de mii de fire de păr.

— Atunci, spune-mi, te rog, care vor fi oraşele de pe glob în care, cu siguranță, există doi oameni care să aibă exact acelaşi număr de fire de păr pe cap?

123 843, 123 844.
123 844
123 846
123 847
123 848
123 849
etc..

FIŞELE

Pe masă, unchiul Tudor a aşezat trei grupuri de fişe, format fiecare din cîte două fişe colorate numai pe o parte: într-un grup, cele două fişe sînt roşii, în altul sînt negre, iar în al treilea una e roşie şi alta neagră. Bineînțeles, fişele sînt aranjate cu culoarea în jos.

Anton se apropie de masă şi se întreabă:

Care e numărul minim de fişe ce va trebui să ridic spre a identifica cele trei grupe?

IMPORTANT!

Radiodifuziunea română, în colaborare cu Consiliul Național al Organizației Pionierilor, organizează ediția a II-a a concursului republican prin radio...

EXPEDIȚIE PIONIEREASCĂ!

O pasionantă întrecere care va aduce în fața microfoanelor, bilunar, selecționatele pionierilor din 40 de oraşe, cuprinzînd toate județele țării.

În concurs: probe şcolare (istorie, geografie, matematică, literatură română), de laborator, de istețime şi fantezie, sport şi muzică.

Cîştigătorii vor primi numeroase premii, individuale şi colective.

Profesor examinator: scriitorul MIRCEA SÎNTIMBREANU. Primul concurs se va transmite marți, 19 XI, ora 14,10 pe programul I şi, în reluare, luni 25 XI ora 10,30, pe programul II.

* * *

TEHNICA ÎN FILATELIE

Continuăm emisiunile cu tematică: Republica San Marino a pus în circulație o frumoasă serie reprezentînd începuturile locomotivelor cu aburi.

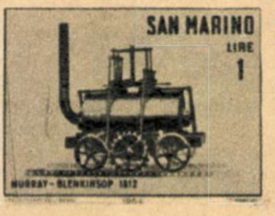

LIRE 2
PUFFING BILLY 1813
SAN MARINO

LIRE 3
LOCOMOTION "1" 1825
SAN MARINO

DECOR... ALB

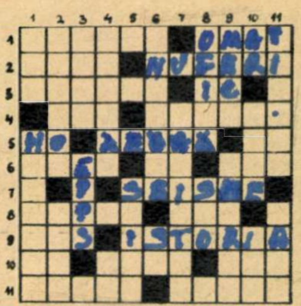

ORIZONTAL: 1 Moby Dick din romanul lui Melville — Haina albă a iernii. 2. A pictat pînza «Transport de buți iarna.» — Floare albă acvatică (pl) 3. Nici măcar un om de zăpadă! — Pană... de lemn! 4. Localitate în Iran. — Arbori cu flori albe, frumos mirositoare. 5. Destul (interjecție) — Limpezi — Din lut! 6. Rege legendar. — În lege — Însă (interjecție de origine orientală). 7. Cutremure. 8. Pînă-n pînzele albe! — Localitate în Italia. 9. Cu blană albă ca Fram — Ne învață despre marea bătălie dată de moldovenii conduşi de Ştefan cel Mare la Războieni sau Valea Albă la 26 iunie 1476 ora 15. 10. Nota diapazonului — Acelaşi rege legendar sub altă denumire. — În întregime. 11. Cum ar fi... perioada glaciară cînd pămîntul era acoperit cu o calotă albă de gheață. — Secret.

VERTICAL: 1. Numiți şi «albişori» în popor (fig. sing). — Erou din mitologia greacă care s-a angajat să curețe marile grajduri ale lui Augias în care se găseau printre miile de vite şi «trei sute de tauri cu picioarele albe ca omătul şi doisprezece tauri albi ca lebedele». 2. «Întăritor» pentru albituri. — Un alb... negru, într-un binecunoscut basm de Ion Creangă, cu prescurtare populară. 3. Tăiş la o armă «albă» — Localitate în S.U.A. 4. Compozitor român, autorul liedului «Darul culorii albe». — Unu — unu la un joc... alb-negru! 5. Adăpost pentru ei şi ciobani. 6. Ursul alb, iepurele alb, hermina — Un început de senin. 7. Suflat cu argint. 8. A deveni palid. — Specie de trilobiți. 9. Cu scor... alb! — A îngheța de frig. 10. 100 m² — Albu — Atom încărcat cu electricitate. 11. «Cusută cu ață albă» — «Zăpadă» artificială.

DICȚIONAR LA ÎNDEMÎNĂ: DAS, NAO, EPPS

TRIUNGHIURILE

Înscrieți în fiecare cerculeț cîte un număr de la 1 la 9 (fără să se repete) ca să obțineți pe fiecare latură a triunghiurilor suma de 18.

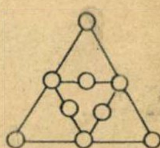

Plăcerea de a citi nu cunoaşte piedici. Ilustrația pe care o vedeți este grăitoare în acest sens şi reprezintă o imagine dintr-o expoziție mobilă de specialitate, din Republica Federală a Germaniei. Întîlnirea omului cu cartea, setea sa de cunoaştere, aşa cum s-a înfățişat de-a lungul veacurilor, este prezentă în originala expoziție prin grafică, fotografii şi desene.

108

Mihai Vodă Viteazul

Scenariu
VLAICU BÂRNA

9

Ilustrații:
TEODOR BOGOI

Mihai Vodă înfruntă uriașa oaste turcească a lui Mustafa Pașa, la care se adaugă armata hanului tătar Gherai, zădărnicind intenția turcilor de a-l așeza în scaunul Țării Românești pe Bogdan, fiul lui Iancu Sasu din Moldova.

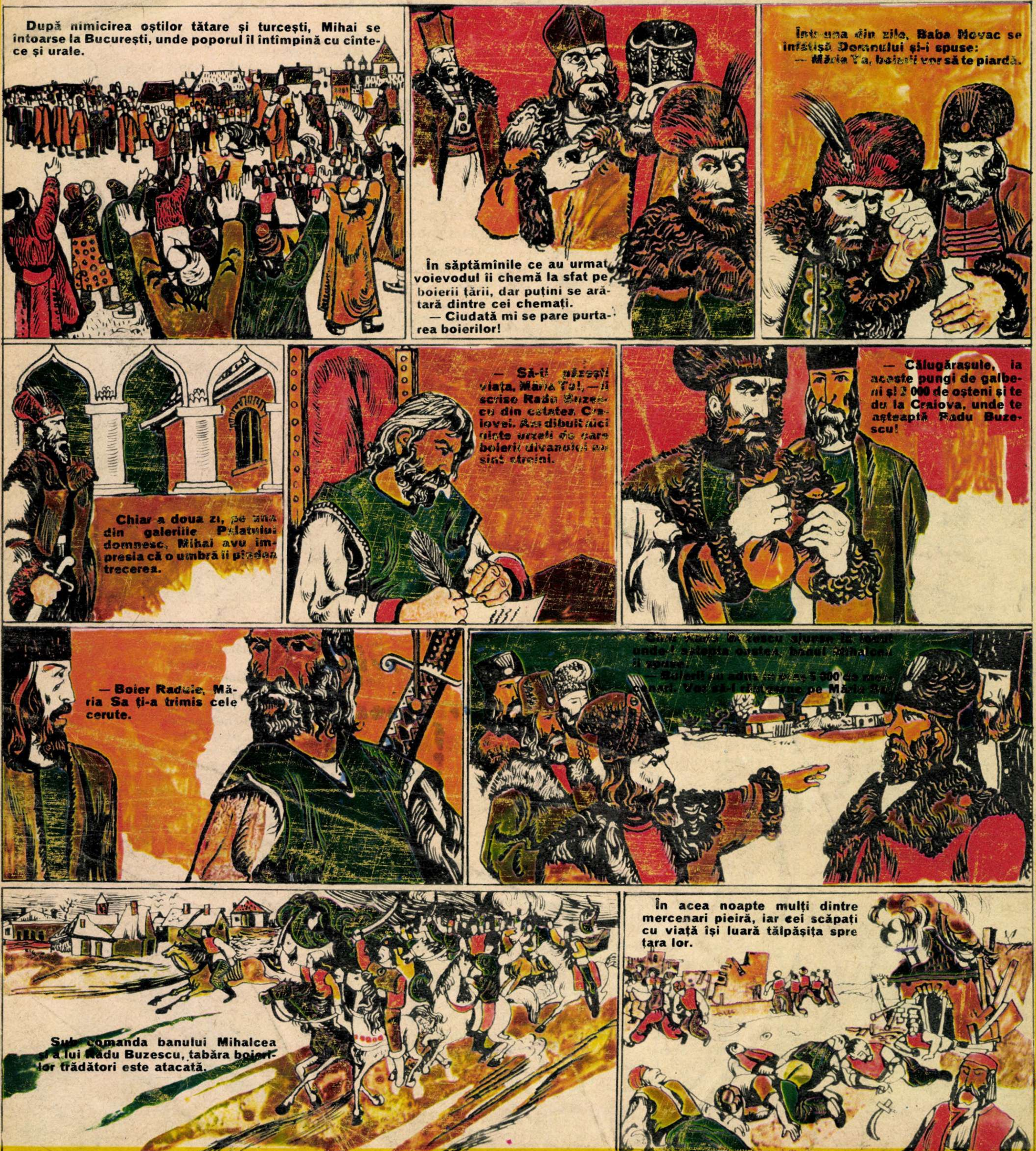
După nimicirea oștilor tătare și turcești, Mihai se întoarse la București, unde poporul îl întîmpină cu cîntece și urale.
În săptămînile ce au urmat voievodul îi chemă la sfat pe boierii țării, dar puțini se arătară dintre cei chemați.
— Ciudată mi se pare purtarea boierilor!
Într-una din zile, Baba Novac se înfățișă Domnului și-i spuse:
— Măria Ta, boierii vor să te piardă.
Chiar a doua zi, pe una din galeriile Palatului domnesc, Mihai avu impresia că o umbră îi pîndea trecerea.
— Să-ți păzești viața, Măria Ta!, — îi scrise Radu Buzescu din cetatea Craiovei. Am dibuit aici niște urzeli de care boierii divanului nu sînt străini.
— Călugărașule, ia aceste pungi de galbeni și 2 000 de osteni și te du la Craiova, unde te așteaptă Radu Buzescu!
— Boier Radule, Măria Sa ți-a trimis cele cerute.
Cînd Radu Buzescu ajunse la locul unde-l aștepta oastea, banul Mihalcea îi spuse:
— Boierii au adus în oraș 5 000 de mercenari. Vor să-l răstoarne pe Măria Sa.
Sub comanda banului Mihalcea și a lui Radu Buzescu, tabăra boierilor trădători este atacată.
În acea noapte mulți dintre mercenari pieiră, iar cei scăpați cu viață își luară tălpășița spre țara lor.

(VA URMA)

Redacția: București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Redactor șef: Mihai NEGULESCU. Redactor șef-adjunct: Petre GHELMEZ,

0

Cutezătorii

REVISTĂ EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

47

JOI, 21 NOIEMBRIE
1968, ANUL II
(NR. 61)

Băieții, chitarele și... ancheta noastră în paginile 4—5

Foto: Grigore PREPELIȚĂ

ECRAN

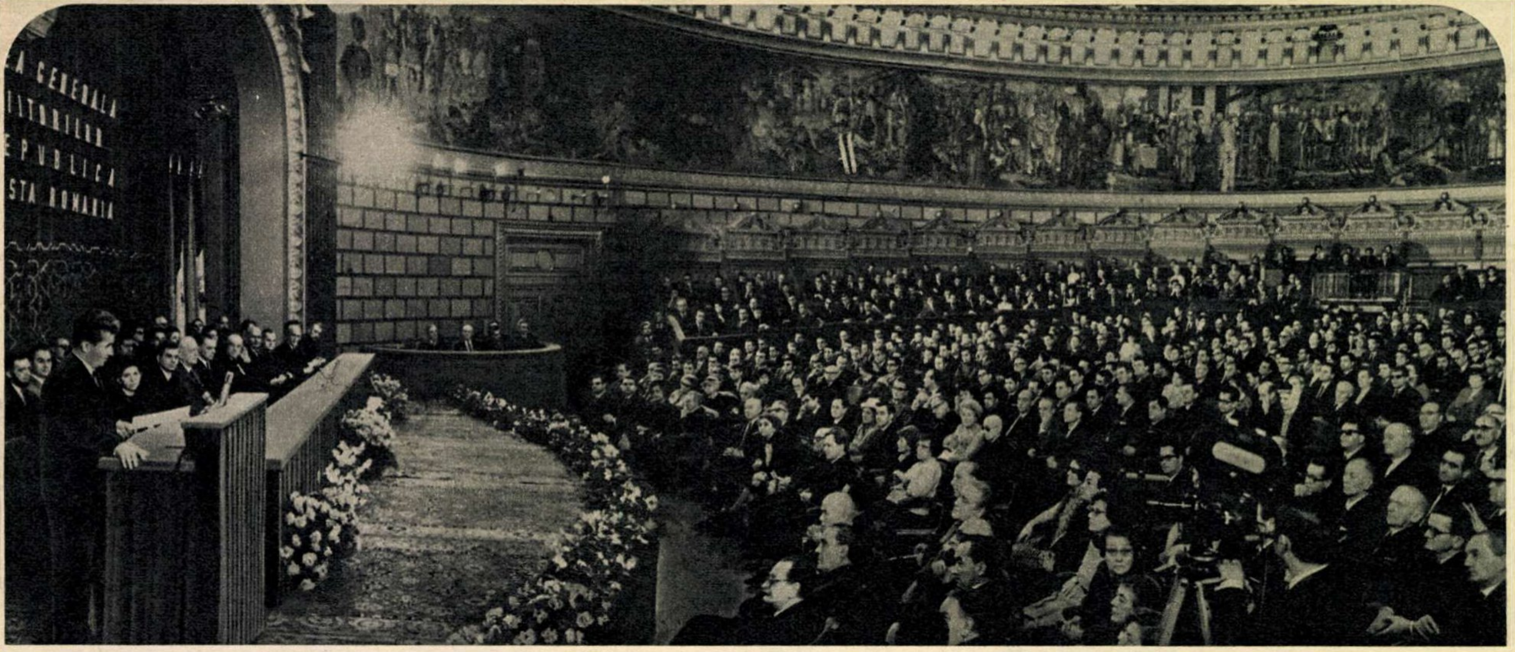

În ultima zi a Adunării generale a scriitorilor, participanții l-au întîmpinat cu nespus entuziasm pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, care a rostit o amplă cuvîntare.

FORUMUL SCRIITORILOR

Săptămîna trecută s-au desfășurat la Ateneul Român lucrările Adunării Generale a scriitorilor. Eveniment de o deosebită importanță pentru mișcarea culturală din România, forumul scriitorilor a analizat situația actuală a literaturii române, subliniind succesele obținute în ultimii ani de poezia, proza, dramaturgia, critica literară din țara noastră. Reliefînd contribuția întregului nostru front literar pe tărîmul promovării unei literaturi de înaltă ținută artistică, inspirată din realitatea socialistă, adunarea scriitorilor a analizat totodată perspectivele scrisului românesc în lumina ideologiei marxist-leniniste, necesitatea ca scriitorii să dea la iveală noi opere literare, care să reflecte cu o largă paletă de mijloace artistice cele mai semnificative procese desfășurate în societatea noastră, opera măreață de desăvîrșire a construcției socialiste.

Scrisoarea săptămînii

SOLII CUTEZĂTOARE

Țin în mînă o pasăre cîntătoare, cutezătorule: o revistă. Are glasul și privirile fermecate pesemne, din moment ce-mi pricepe sufletul și gîndurile pe de rost. Astfel cum ar ști să-mi sporească bucuriile? Altfel cum mi-ar alina necazurile? Dar pasărea este fermecată cu totul, de vreme ce mă face să pricep suflet și gînd și din ființa altor oameni pe care nici nu-i cunosc. Nu-i cunosc? *Am greșit* Nu i-am văzut. *Cunoscîndu-le sufletul și gîndurile frumoase ei mi-au și devenit prieteni. Mulțumesc, pasăre cîntătoare!*

Sînt păsări mari și păsări mici, sînt păsări cu pene de curcubeu și păsări cu vestmînt de culoarea grîului copt. Sînt păsări cu glas de copil și suflet cutezător, de numele cărora prea puțin am auzit pînă acum, și care, după zboruri arcuite de-a lungul plaiurilor țării, vin în fiecare săptămînă să se așeze cîntînd pe masa redacției noastre. — Cine sînteți voi, păsări cîntătoare?, le întrebăm noi. — Soliile inimilor cutezătoare, ne răspund ele. — Și care e numele vostru adevărat? — Mugurel, *mă numesc eu. —* Steluța, *se aude o voce suavă. —* Floare albastră, Alfabet liric, Săgetătorul, *răspund altele.— Și cuiburile voastre unde sînt? — Acolo, departe, în mijlocul copiilor din orașul Victoria, de la Piatra Neamț, din Cluj, sau aici, aproape, la Ploiești, în București, în școlile albe în care ne-am născut. — Fiți oaspeții noștri dragi, păsări frumoase cu gînduri luminoase! Păsări cu puteri de poveste, care veți preface, sînt sigur, măcar un nume din cele multe pe care le purtați acum pe aripile voastre, într-un nume de scriitor mare, de artist mare. Ne place cîntecul vostru abia înmugurit. În el se află și tinerețea și bucuria noastră.*

Petre Ghelmez

TELEX Cutezătorii

În orașul Leonberg (R.F. a Germaniei) trăiește cel mai tînăr director de muzeu. Este vorba de Hendrick Klein în vîrstă de 14 ani. De la vîrsta de 8 ani el strînge piese din domeniul științelor naturii, alcătuindu-și o colecție foarte bogată, cunoscută în toată țara. Îndrumat de un profesor specialist, Hendrik și-a orînduit un muzeu unde vizitatorii pot privi exponate ce amintesc de viețuitoarele care au trăit pe pămînturile europene, cu sute de mii de ani în urmă. Atrage în mod deosebit atenția maxilarul unui elefant, pe care tînărul director l-a găsit într-o carieră de piatră din partea superioară a Rinului. Se pare că maxilarul este al unui elefant care a viețuit pe acolo, acum aproximativ un milion de ani.

Elevul BracyWaston, *în vîrstă de 17 ani, este cel mai tînăr chirurg amator din lume. Succesele lui au uimit atît pe compatrioții săi, chirurgii din S.U.A., cît și pe unii din cei mai renumiți chirurgi din lume. La începutul activității sale tînărul chirurg lucra într-un «laborator» (o baracă) pe care și l-a construit singur, încercînd acolo și unele transplanturi la păsări și cobai. Apoi, medicii de la Facultatea de medicină a Universității din Alabama l-au invitat să-și continue experiențele într-un laborator al facultății.*

Emoții! Se înfruntă reprezentanții Școlilor generale nr. 5 și 10 din Bacău.

Cu puțin timp în urmă, a avut loc la Bacău, tragerea la sorți pentru premiile din cadrul «Concursului vacanței». Tragerea la sorți a fost precedată de o intîlnire cu scriitori și redactori din redacția «Cutezătorii» și de un pasionant concurs «Cine știe cîștigă». În numărul 50 al revistei vom publica LISTA CÎȘTIGĂTORILOR.

• • • • • • • • •

Start în cea de-a doua etapă a Concursului republican, de mare succes, «Expediție pionierească». Instalat într-unul din studiourile Radiodifuziunii, juriul conduce și... savurează la unul dintre capetele firelor telefonice, disputa pasionantă dintre primele trei echipaje pionierești, reprezentînd tot atîtea județe: «Cibiniul» (Sibiul), «Arcașii» (Suceava) și «M-a făcut mama oltean» (Craiova). Revista «Cutezătorii» le urează mult succes tuturor participanților.

Atenţiune!

UN CONCURS PE LÎNGĂ CARE NICI UNUL DINTRE VOI NU TREBUIE SĂ TREACĂ INDIFERENT

CEI MAI ÎNDRĂGIŢI SPORTIVI AI ANULUI

Doriţi să mergeţi într-o tabără de vară, la munte sau la mare, să intraţi în posesia unui ceas de mînă, a unei mingi de fotbal sau volei, să purtaţi un trening sau un tricou cu inscripţia «CUTEZĂTORII»? Participaţi la concursul nostru

CEI MAI ÎNDRĂGIŢI SPORTIVI AI ANULUI

Pentru aceasta nu trebuie decît să consumaţi ceva timp, cerneală şi hîrtie. Atît. Mai precis:

Să ne scrieţi în ordine, de la 1 la 5, numele primilor cinci sportivi români pe care îi consideraţi cei mai buni în anul 1968 şi, totodată, motivele, faptele, succesele lor obţinute în cursul anului 1968, care v-au determinat să-i îndrăgiţi.

• • • • • • • • PREMIILE OFERITE DE REVISTA NOASTRĂ • • • • • • • •

— **2 PREMII ÎNTÎI** — constînd din cîte **un loc într-o tabără de vară** (la munte sau la mare), **cîte un trening cu inscripţia «CUTEZĂTORII»,**

— **3 PREMII DOI — cîte un ceas de mînă plus cîte un tricou cu inscripţia «CUTEZĂTORII»;**

— **5 PREMII TREI — un trening cu inscripţia «CUTEZĂTORII», şi o minge de fotbal sau volei.**

Redacţia va oferi diplome de popularitate celor cinci sportivi.

Puteţi trimite corespondenţe începînd cu data de apariţie a acestui anunţ şi pînă la 31 decembrie a.c. inclusiv. Nu uitaţi! Scrieţi pe plic citeţ, cu litere mari (în afară de adresa exactă a redacţiei şi a voastră): **PENTRU CONCURSUL «CEI MAI BUNI SPORTIVI ROMÂNI AI ANULUI».** După 31 decembrie a.c. se va întruni un juriu care va tria scrisorile ţinînd seama de numele sportivilor şi de argumentele voastre.

Pe baza clasificării de la 1 la 5 stabilite de voi, vom întocmi un clasament general premiindu-i pe cititorii ale căror tabele de 5 se apropie cel mai mult de acest clasament.

Aşteptăm scrisorile voastre!

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

GHID OFICIAL LA 12 ANI?

DA!

SPUN **Cutezătorii**

...şi se gîndesc la pionierul GHIMICI SORIN din Baia de Fier (Gorj). A conduce excursioniştii prin galeriile înguste şi întunecoase ale peşterilor, a cunoaşte fiecare colţ, cotitură sau piatră din aceste adîncuri ale pămîntului şi a şti să le descoperi frumuseţile, nu-i deloc uşor. De aceea, Sorin se specializează mereu. Citeşte cărţi de geografie, urmăreşte trasee pe hartă şi aplecat asupra manualelor de franceză şi engleză, el învaţă de zor. Adeseori, printre turişti sînt mulţi străini şi foarte tînărul nostru ghid doreşte să se facă înţeles. Precizăm că Sorin este ghid oficial.

Ca să-l cunoaşteţi pe cel mai tînăr ghid de peşteri din ţară, vă poftim într-o excursie la Peştera Miresei.

Prietenii

Fotoreportaj de
GRIGORE
PREPELIŢĂ

I-am întîlnit într-o dimineaţă însorită pe una din străzile Braşovului, şi unul dintre ei, văzîndu-ne echipaţi cu o grămadă de aparate de fotografiat, a glumit:

— Nu ne faceţi şi nouă o poză?

— Ba da, cu plăcere! Punem însă o condiţie: să nu vă modificaţi programul, ci să faceţi exact ceea ce aţi fi făcut dacă nu ne întîlneam!

— De acord!

(Continuare în pag. 4)

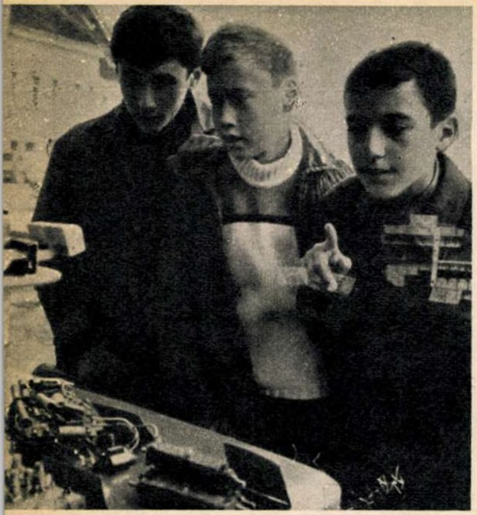

(Urmare din pag. 3)

Pe drum, admirînd clădirile Brașovului și privind vitrinele magazinelor, ne-am cunoscut mai bine. Băiatul acesta înalt e *Munteanu Iosif*, elev la Școala profesională Hidromecanica. Blondul se numește *Acker Reinhard*, și învață la Școala generală nr. 4, în clasa a șasea,iar al treilea este *Agoston Bela*, dintr-a șaptea, Școala generală nr. 7.

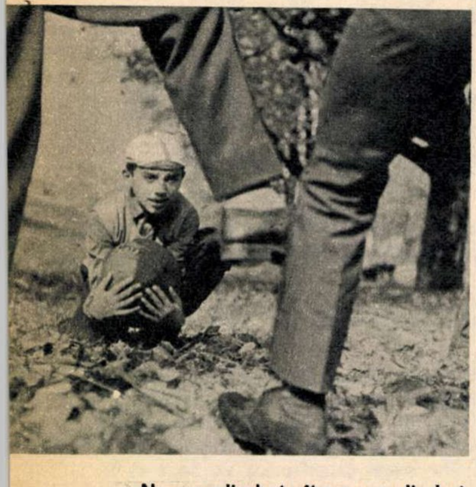

Ne-am plimbat cît ne-am plimbat, și în cele din urmă am ajuns... să jucăm fotbal!

— Ați spus să nu ne schimbăm programul! Avem mai întotdeauna mingea la noi și, cum găsim locul și timpul potrivit, facem o «miuță»!

— Dar mi se pare că și ceasul meu vrea să spună ceva! rîde Reinhard. Băieți, să nu întîrziem!

Îi însoțim mai departe, ajungînd în fața acestei frumoase clădiri. Este Casa pionierilor.

— Poftiți, ne spune Iosif, sînteți invitații noștri!

Bela e nerăbdător să ne arate virtuțile acestui emițător de telegrafie și fonie. Cei trei prieteni sînt membri ai cercului de radio amatori...

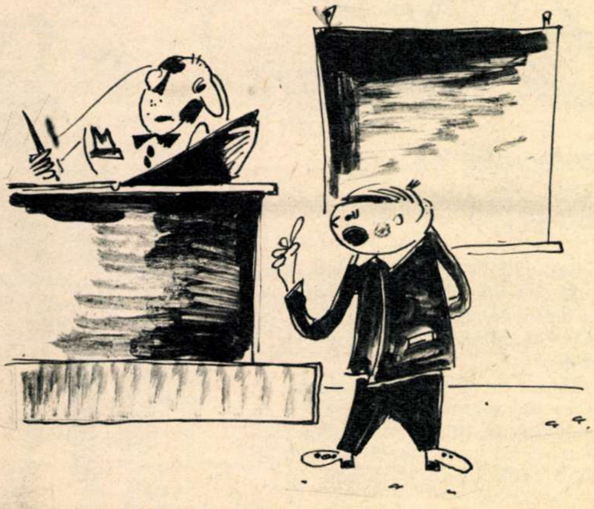

— *Numește-mi un loc unde se găsesc calcar, aramă, plumb și fructe...*
— *Buzunarul fratelui meu!!*

Desen: DANIELESCU LOVIN

...și cum pentru adevărații specialiști, un aparat nu e niciodată perfect, ci doar perfectibil, se pare că orele cele mai frumoase sînt acelea cînd îl desfac într-o mie de piese, modificînd, adăugînd și — de ce nu? — născocind soluții tehnice!

De fapt, avem de a face cu veritabili maeștri! Construcția acestui emițător nu e pentru ei decît un... antrenament în vederea participării la concursul de «vînătoarea de vulpi». Știți, probabil, că participanții la un astfel de concurs, avînd fiecare un mic radio-receptor, trebuie să găsească postul de emisie. Dar ce are asta cu... atletismul, handbalul și fotbalul de care prietenii noștri sînt la fel de interesați? «Vînătorul de vulpi — ne spun ei — trebuie să aibă nu numai cunoștințe tehnice, ci și o excelentă condiție fizică! Uneori ca să găsești postul emițător, trebuie să alergi cîțiva kilometri, pe dealuri și prin păduri!»

Cineva s-a uitat din nou la ceas. Da, e timpul ca prietenii noștri să meargă la școală. Subiectul ultimei fotografii e obligatoriu: un salut amical cititorilor noștri! Să le spunem și noi:

— La revedere, băieți! Succes la concurs!

Îmi vine în minte o poveste. Eram co cînd am citit-o, dar nu m-ar mira să n circule și azi, deși (sau, cine știe?, tocn pentru că) nu făcea nici un efort să spa tiparele unei înșăilări oarecare, în coa căreia «morala» fusese legată gălăgios, c tinichea de coada unui biet Azorică. scurt, povestea istorisea gîlceava mai mul instrumente muzicale expuse în vitrina un magazin. Motivul? Fiecare se conside mai presus, mai important ca celălalt. Pî la urmă însă, alcătuind o orchestră, instr mentele își dau seama că au merite ega toate fiind deopotrivă de utile în redar unei partituri etc. etc.

Îmi vine în minte această poveste naiv născută parcă din intenția de a exemplifi un truism perfect, și mă întreb dacă, adm țînd că ar fi fost scrisă azi, autorul i-ar m fi dat acest deznodămînt și nu s-ar fi lăs tentat să conchidă că chitara are drepta solicitînd un tratament special, rolul juc de ea fiind cu totul aparte.

Pentru că, vă rog să recunoașteți: chitar azi, e mai mult decît un instrument. Es o modă. Și mai mult decît atît. Este, c puțin pentru unii, un pașaport de intra într-o lume care și-a făcut din aceas cutie de rezonanță prevăzută cu strune u fel de emblemă. Și poate chiar și mai mu decît atît. Este...

Dar să nu anticipăm concluziile acest pagini care, la rîndul lor, se vor concluzii unei anchete. O anchetă la care ați fos solicitați să răspundeți voi, fete, dar, m cu seamă, voi, băieți aflați la acea vîrst căreia revista noastră i se adresează în mo special. O anchetă cuprinzînd o singur întrebare, cea din titlu.

CINE NE-A DAT IDEEA

Nu putem numi ceva sau pe cineva anum care să ne fi sugerat ideea acestei anchete La realizarea ei au concurat cîteva informați părînd la început răzlețe, fără forța de a conduce spre o idee comună, dar care, treptat, și-au dovedit o atare capacitate. Să pomenesc cîteva. Responsabilul magazinului «Muzica» mi-a relatat că instrumen tul cel mai cerut de către tineri și foarte tineri este, incontestabil, chitara. Față de celelalte instrumente, procentul de solicitare în favoarea sa este de o mie la unu, dacă nu chiar mai mare. Intrebate la ce instrument le-ar plăcea să cînte băiatul pe care îl simpatizează în mod deosebit, fetele din două clase a opta au răspuns: 40 *(dintr-un total de* 43*) chitara, una singură — pianul, tot una singură — vioara și, în sfîrșit, o glumeață — trombonul... Pe scenele caselor de cultură au debutat în ultimii ani cîteva sute (ați citit bine: sute) de formații de chitare, și își așteaptă rîndul un număr și mai mare. Membrii lor, în majoritate, sînt elevi și studenți cuprinși între vîrstele* 15—20 *de ani, care însă au învățat să cînte la chitară de la* 11—12 *ani.*

Suficiente argumente pentru a întreprinde o atare anchetă?

Cred că da....

DOI BĂIEȚI SINCERI ȘI AL TREILEA NU TOCMAI...

Ancheta m-a purtat prin mai multe școli bucureștene. Și iată-mă și la Școala nr. 22. Silviu Pața, Mircea Tănăsescu și D.S., toți

DE CE VREȚI SĂ CÎNTAȚI LA CHITARĂ?

O fotografie de GRIGORE PREPELIȚĂ

din clasa a șaptea și buni prieteni între ei îmi răspund pe rînd la întrebarea: «De ce vrei să știi să cînți la chitară?»

Silviu: *Sînt mic de statură. Cel mai scund din clasă. Am fost poreclit — și nu-mi face deloc plăcere — «piticul». Cîntînd la chitară, adică la instrumentul după care toți se dau în vînt, aș scăpa cu siguranță de poreclă. Să nu vă pară ciudat, dar chitara ar fi în stare să facă minunea asta: să mă înalțe! Printre băieții din cartierul nostru, ea a făcut și minuni mai mari. Unul, deși e un fotbalist oarecare, este mereu acceptat în echipa de pitici a cartierului pentru că are chitară. Altul, tot pentru că știe să cînte la chitară, și-a făcut o frumoasă colecție de timbre, fără să-l coste un ban. Toți i-au dăruit cîte o marcă sau cîte o serie întreagă...*

Mircea: *Iubesc muzica ușoară. Mi-am făcut rost de fotografiile «Sincron»-ilor, abia aștept să apară poza celor din formația timișoreană «Phoenix», pe un perete întreg din camera mea am lipit tăieturi din reviste înfățișîndu-i pe Adamo, Paul Ancka, Cellentano, Johnny Holliday. Chitarele lor îmi fac cu ochiul. Chitarele și, bineînțeles, gloria lor.*

D.S.: *(îi dau numai inițialele pentru că, mărturisesc, răspunsul lui mi s-a părut prea puțin sincer și cum cred că așa o să pară și cititorilor, nu doresc să contribui la dezaprobarea pe care și-o va atrage, rîndurile de față avînd cu totul alt scop). Nu urmăresc nici un fel de glorie dorindsă cînt la chitară. Trebuie să fim modești. Dacă aș cînta pe o scenă, cred că nu mi-ar face plăcere nici aplauzele,nici «bis»-urile...*

ALȚI BĂIEȚI SERIOȘI ȘI INTELIGENȚI

Unul, de pildă, este Stelian Moraru, din clasa a VIII-a.

Stelian: *Stau și mă întreb dacă dorința de a cînta la chitară este una născută doar de faptul că acest instrument deține «capul de afiș» printre cele la modă. Stau și mă întreb dacă nu cumva chitara, cu posibilitatea ei ultra-rapidă de a te face cunoscut, admirat (bineînțeles, dacă ai talent muzical) ne apare nouă ca un drum mai simplu, mai comod, cerînd eforturi mai mici pentru găsirea unui drum în viață. Dacă e așa, dacă cumva de asta vreau să cînt la chitară, parcă aș încerca să-mi scot dorința din cap. N-am de gînd să trec prin viață ca gîsca pe apă. Nu caut un loc călduț. Mi-ar place mult să cînt la chitară,dar numai ca un mod plăcut (și, de ce să nu spun?, aducător de simpatii nenumărate) de a-mi petrece timpul liber, după practicarea unei meserii care să-mi dea mai mult decît aplauze: să-mi dea convingerea că mă fac util acolo unde se dau bătălii grele, că e nevoie de mine printre constructorii de primă mînă. Să nu se supere cîntăreții profesioniști la chitară, nu vreau să diminuiez cu nimic meseria lor, vreau numai să spun că pe mine mă atrag și altele și e firesc ca pe acestea să le laud în primul rînd.*

Al doilea este Dan Năsturaș.

Dan: *Sînt la vîrsta cînd pot să fac o distincție între o modă și ceva peren, între o pasiune de o clipă și una de-o viață. Fără îndoială că mi-ar place să cînt la chitară. Mai mult: m-ar bucura dacă ar ieși din mine un maestru al acestui instrument, ca Beatles-ii. Dar mi-e teamă ca nu cumva gîndul acesta să mă stăpînească prea puțin timp și de aceea nu investesc în el visuri, nădejdi. Cu chimia, în ceea ce mă privește, este altceva. Știu, simt că o s-o iubesc cît voi trăi!*

ÎN LOC DE CONCLUZII...

...o invitație. Vreau să nu închei ancheta mea aici și vă invit pe voi, toți cititorii «Cutezătorilor», să răspundeți (firește, în cazul că aveți o asemenea dorință) de ce vreți să știți să cîntați la chitară. Dar, vă rog grăbiți-vă! Am și început să vă aștept scrisorile. Și ca să nu mă plictisesc așteptînd, chiar în clipa aceasta deschid magnetofonul și încep să ascult o înregistrare a formației de chitare «Sideral».

Anchetă
realizată de
OCTAV
PANCU-IAȘI

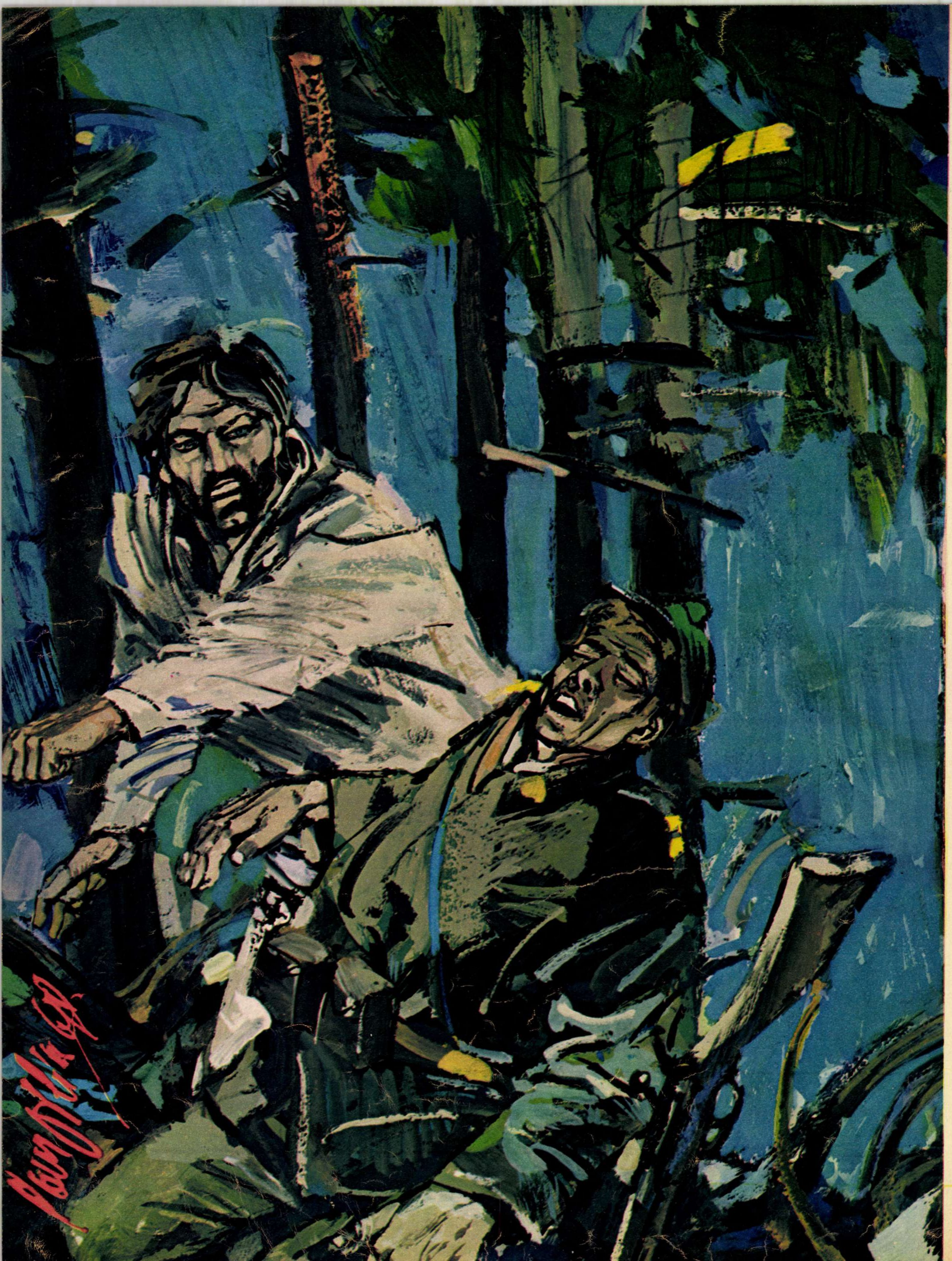
Paul Calle

„MARELE BOBBY"

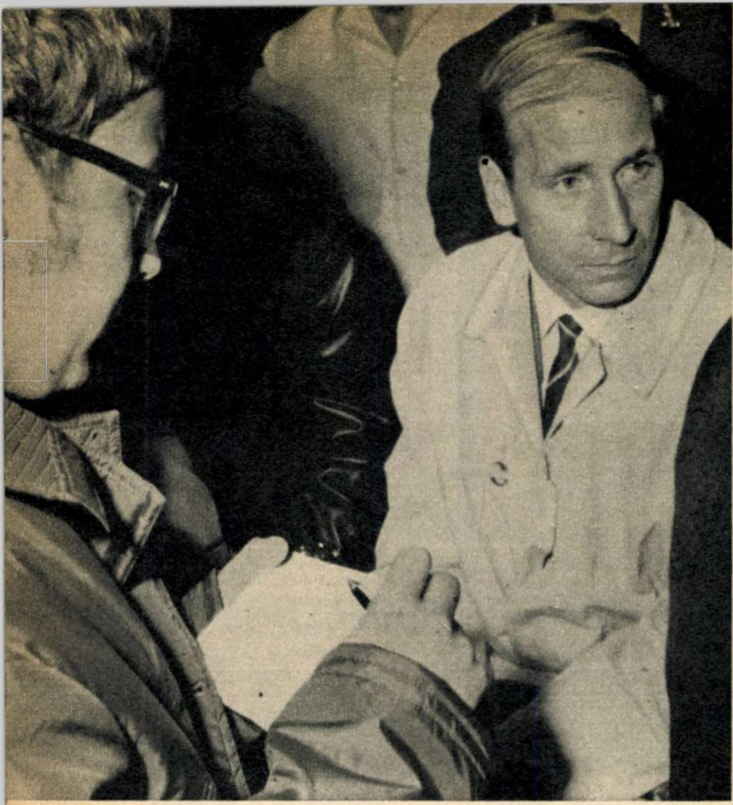

Bucharest 6 XI 1968
For the youngest readers
of „Cutezătorii"
Bobby Charlton

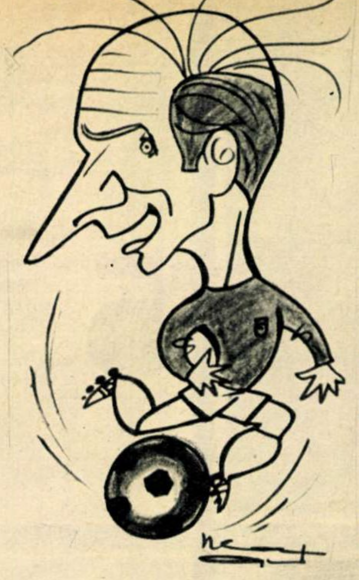

VĂZUT DE NEAGU RĂDULESCU

Cînd m-am apropiat de el pentru a schimba cîteva cuvinte, în holul aeroportului Băneasa, impresia fotbalistului perfect pe care o căpătasem cu toţii de pe ecranele televizoarelor, a fost ameninţată din temelii... De înălţime medie (1,76), suplu (72 kg), pleşuv, cu o ultimă şuviţă rebelă de păr blond şi cu un chip copilăros în ciuda celor 30 de ani, s-a aşezat în faţa fotoreporterilor zîmbind niţel indiferent şi căutînd parcă un refugiu cu ochii lui mari, albaştri.

Semăna a funcţionar de bancă sau a fermier... Era însă Bobby Charlton, **celebrul fotbalist englez, «dirijorul» lui Manchester United, campioana de cluburi a continentului şi campioana lumii.**

Comparaţia cu Di Stefano este cea mai fidelă, căci Bobby Charlton, prin jocul său universal, a adus o notă caldă, latină, în fotbalul clasic al insularilor... Scăpat ca prin minune din catastrofa aeriană de la München, care a răpit lui Manchester United aproape întreaga echipă, Bobby a cucerit de atunci simpatia publicului de pretutindeni.

În ce constă secretul carierei sale? Înainte de toate, într-o uriaşă dragoste faţă de fotbal, în plăcerea încă juvenilă de a-l practica... Dar faptul că înaintea meciului de la Bucureşti, cînd pînă la începerea partidei mai era o oră, Bobby se afla gata echipat, nu credeţi că este un «secret»?

Cît despre întîlnirea dintre reprezentativa noastră şi cea engleză, aţi notat, desigur, cu plăcere, nenumăratele faze de fotbal autentic, de mare spectacol şi de perfect spirit sportiv.

TRAIAN OV. IOANIŢOAIA

ÎNTR-UN SAT VASLUIAN

UN „POM LĂUDAT" PE MERIT

Oricine ştie că la pomul lăudat nu-i bine să te duci cu sacul mare. Totuşi, cînd am plecat spre Puşcaşu — un sat aflat la vreo 10 km de Vaslui — mi-am luat un... blocnotes... încăpător. Auzisem că acolo, în curtea Şcolii generale, se află o minune de «pom» cu ramurile încărcate de fructe grozav de frumoase şi gustoase.

Ei da, am acum un carnet plin cu «fructe» culese din «pomul» de la Şcoala generală din Puşcaşu. Şi din cauza asta nu prea ştiu cu care să vă servesc mai întîi. Dar sper că n-o să vă fie cu supărare dacă le scot cum le-am pus: adică la întîmplare.

Priviţi la bara fixă! O mulţime de elevi — fete şi băieţi — de la cei mai mici pînă la cei mai mari, foiesc în jurul ei. Sar, se prind de ea, se răsucesc, pendulează înainte şi înapoi, şi cînd obosesc — zdup! la pămînt, roşii de efort şi grozav de bine dispuşi. Iar acum, să-l lăsăm pe prichindelul Gheorghe Gavrilă, (din clasa a II-a), pe care căciula nu-l împiedică să se învîrtească timp de trei minute la bară, şi să trecem la porticul de gimnastică. Aici «echerul» şi «şpagatul» la inele, căţăratul pe frînghii şi «broasca» la trapez sînt pentru Olga Ştirbu (şi toţi ceilalţi colegi şi colege) exerciţii obişnuite. Şi dacă se-ntîmplă ca porticul să fie prea aglomerat, nu-i nimic, Iacob Violeta nu se supără. Are alături paralelele. Şi numaidecît putem admira un «pod» de toată perfecţiunea. Iar Gheorghe Botez et compania *sînt foarte mulţumiţi cu calul de lemn.*

Poate că alţii nu ştiu, elevii de la această şcoală cunosc însă un mare secret: că se poate face gimnastică şi fără aparate, pe pămîntul gol şi bine bătătorit. Aici «şpagatul» e din nou «la el acasă», dar mai ales mersul în mîini, (acrobaţia) şi... piramidele.

Nu, n-am ajuns nici măcar la jumătatea... blocnotesului. Mai sînt şi alte «fructe» care-şi aşteaptă rîndul: fotbalul, handbalul, minibaschetul, oina şi chiar... arcurile. Sînt la Puşcaşu nişte arcaşi (ca Dumitru Ţuchendrea şi Gică Pricop de pildă) care, cu săgeata lor, doboară vulturul din zbor (pesemne că din acest motiv n-am văzut nici un vultur pe cerul satului!).

«Pomul» de la Şcoala generală din Puşcaşu e de toată frumuseţea: mare, cu rădăcini adînci şi puternice, şi cu ramurile încărcate de fructe din care toţi elevii, în timpul lor liber, se-nfruptă pe săturate. Şi dacă nici unul dintre ei nu ştie ce-i aia o răceală, dacă toţi sînt vioi şi bine dispuşi, şi dacă toţi vor creşte ca brazii, asta înseamnă că «fructele» acestui «pom» le priesc.

C. DIACONU

P.S. Nu pot să închei înainte de-a vă mai spune ceva: toate aparatele cu care e înzestrată baza sportivă din curtea şcolii din Puşcaşu, toate terenurile au fost construite şi amenajate din resurse locale de către elevi, împreună cu profesorul de educaţie fizică Titi Gheorghiu. *Cine vrea, să reţină acest amănunt care nu mi se pare lipsit de importanţă.*

LUXEMBURG

MALTA: GROTA ALBASTRĂ

MALDIVE-MALE

STATE LILIPUT

EXCURSIE PE GLOB

PE ÎNTINSUL GLOBULUI PAMÎNTESC EXISTĂ CÎTEVA STATE CARE AU O SUPRAFAȚĂ SURPRINZĂTOR DE MICĂ. ACESTE STATE LILIPUTANE — ÎN NUMĂR DE DOUĂSPREZECE — TOATE LA UN LOC ALCĂTUIESC O SUPRAFAȚĂ MAI MICĂ CHIAR DECÎT A DOBROGEI.

1

În Munții Pirinei, la hotarul răsăritean dintre Franța și Spania se află mica republică Andorra pe a cărei suprafață de 453 km² trăiesc 13 800 locuitori. Andorra este situată la o altitudine medie de peste 1 400 m și are un relief muntos ce depășește în unele locuri înălțimea de 2 700 m.

Atît populația capitalei — Andorra la Vella — cît și cea din 40 de sate cîte există în toată țara se ocupă cu creșterea vitelor și fabricarea mangalului. Cea mai mare parte din veniturile țării sînt obținute din vînzarea timbrelor, țigărilor precum și din taxele turistice. In timpul verii republica este vizitată de aproape 1 milion de turiști, fapt pentru care în ultimul timp au fost construite de-a lungul unicei șosele care o străbate peste 100 de hoteluri și magazine.

În clădirea administrativă din capitală se păstrează documentul redactat în anul 1278 de contele francez Andorra, care împreună cu episcopul spaniol Urgel au donat «cele trei văi» care de aproape șapte sute de ani formează acest stat.

În Andorra nu există legi scrise.

*

2

După cum spun geologii, această insulă, Malta, reprezintă ultima frîntură dintr-un lanț de munți care — în urmă cu multe milioane de ani — lega uscatul Europei de Africa.

În anul 1530 cavalerii ioaniți s-au retras din insula Rodos în Malta. Flota turcească alcătuită din 200 de galere, împreună cu o armată de 30 000 de ostași au atacat în anul 1565 pe cei 700 de cavaleri din Malta care nu dispuneau decît de o armată de 7 000 de soldați. După 5 luni de lupte comandantul cavalerilor Jean La Valletta a învins însă pe turci care au pierdut în această bătălie 20 000 de oameni. În amintirea marelui maestru La Valletta a fost construit orașul care poartă numele său. Astăzi capitala are o populație de 18 000 locuitori.

Cea mai monumentală construcție din La Valletta este Palatul Cavalerilor unde se pot vedea armurile și obiectele care au aparținut cavalerilor din Malta.

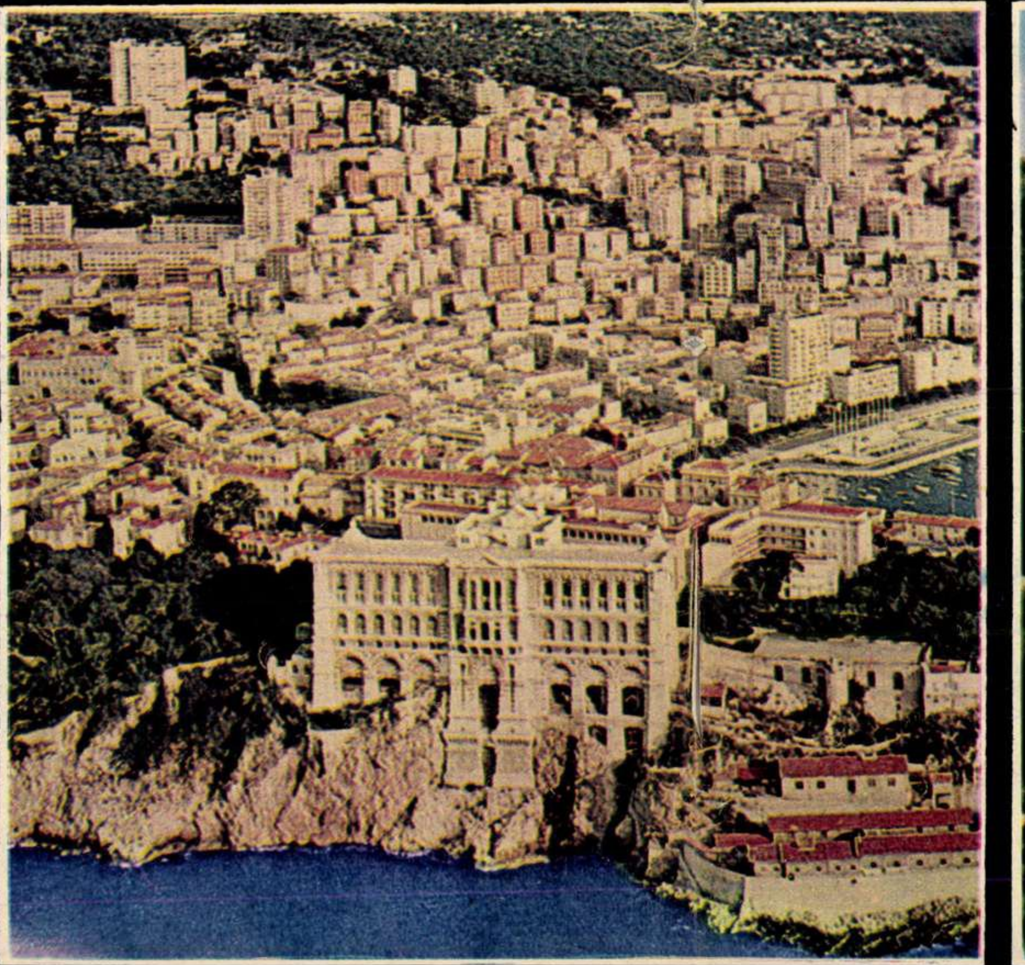

MONACO

MALTA. SAT DE PESCARI

SAN MARINO.

3

Insulele Maldive sînt numite de băștinași «Mashrooms», adică «ciupercile de mărgean», din cauza insulelor de corali care au forma unor ciuperci uriașe ce ies numai cîtiva metri deasupra oceanului.

Arhipelagul Maldivelor a devenit de la 11 noiembrie a.c. republică. Fiind situat aproape de Ecuator, temperatura din timpul anului oscilează între 25° și 35°C. Din **mai** pînă în **septembrie** predomină musonii însoțiți de furtuni și ploi tropicale.

Locuitorii din Maldive sînt cunoscuți în întregul Ocean Indian ca cei mai pricepuți constructori ai corăbiilor pentru pescuit. Se ocupă și cu cultura cocotierilor. Fiecare familie posedă între 10-50 de cocotieri care sînt îngrijiți de femei. Ele împletesc din frunzele cocotierilor frînghii, saci, rogojini, coșuri, iar din sucul fructelor extrag un lapte din care se fabrică o băutură alcoolică.

4

În Oceanul Indian, la 900 km spre est de Madagascar este situată insula Mauritius. Împreună cu alte cîteva mici insulițe, Mauritius a devenit de curînd un stat independent.

Preluînd-o de la portughezi în anul 1598, olandezii i-au dat numele de Mauritius. Dar nefiind așezată în drumul corăbiilor spre Indiile Olandeze, insula a fost cedată francezilor în anul 1712, iar în anul 1814 a intrat în posesiune engleză. Cu toate că stăpînirea engleză a durat peste 150 de ani, populația din Mauritius, vorbește numai limba franceză.

Locuitorii se ocupă, în majoritate, cu cultura trestiei de zahăr, nucilor de cocos și vaniliei. Cele 32 de fabrici de zahăr din insulă produc anual aproape 500 000 tone de zahăr.

5

Mauritius este patria vrăjitorilor și fachirilor. Zilnic se pot vedea în tîrguri și pe străzile din orașul Port Louis, capitala insulei, fachiri fie cu ace înfipte în limbă, pe buze și pe corp, fie tăvălindu-se pe un pat de cuie sau cioburi de sticlă.

De-a lungul Coastei de Azur franceze, pe o porțiune lungă de 3 km, străjuită la nord de Alpii Maritimi, pe o suprafață de 1,5 km² se află principatul Monaco.

El posedă trei orașe: Monaco, Monte-Carlo și La Condamine. Această coastă mediteraneană a fost cu sute de ani înaintea erei noastre martorul civilizației feniciene, grecești și, romane. Monaco a luat ființă în anul 968 după invazia goților și maurilor.

Populația principatului, se ocupă cu cultura măslinilor și viței de vie, principala sursă de venituri a populației și a statului fiind însă turismul și filatelia.

Orașul Monaco este dominat de stînca pe care se află celebrul Muzeu Oceanografic. Tot în Monaco există și un interesant muzeu de antropologie în care se poate urmări evoluția omului de la Pithecantrop pînă la omul de azi.

6

Minusculul stat Luxemburg, numit «Gibraltarul Nordului» ocupă culmile dealurilor și văile din Munții Ardeni.

Timp de aproape o mie de ani, Luxemburgul s-a aflat sub stăpînire romană, spaniolă, germană, franceză, olandeză și austriacă. În anul 1867, la Conferința internațională de la Londra, a fost declarat «stat veșnic neutru». În această țară se vorbesc trei limbi: franceză, germană și luxemburgheză.

Orașul Luxemburg a luat ființă în anul 960, în jurul unui vechi castel ale cărui fortificații subterane au jucat un mare rol în istoria orașului. Populația sa numără 75 839 de locuitori.

In trecut, acest stat liliputan era celebru numai prin podgoriile sale. Astăzi însă Luxemburgul a devenit un stat industrial datorită rezervelor de minereu de fier ce se găsesc în subsolul său. Producția actuală de oțel a Luxemburgului întrece pe cea a multor state europene. Din întreaga populație de 40 000 de locuitori a orașului Esch sur Alzette, 80% sînt mineri.

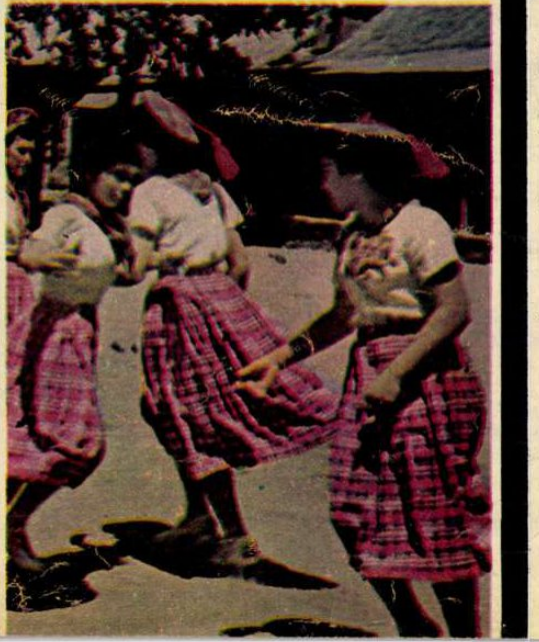

PORT LUIS-MAURITIUS

În peninsula italică, aproape de Florența, pe versantele muntelui Titano, a luat ființă, acum aproape 1700 de ani republica San Marino în suprafață de 60,57 km². Ea și-a păstrat neatîrnarea, de-a lungul veacurilor, datorită în mare parte poziției geografice favorabile precum și harnicului său popor iubitor de libertate.

Populația republicii numără 17 000 de locuitori, care se găsesc în capitală și în cele 12 sate.

Orașul San Marino, capitala statului se află chiar în centrul republicii. În piața orasului se înalță Palatul Guvernamental și statuia libertății. Republica posedă și un muzeu unde se găsesc alături de numeroase tablouri și opere de artă, obiecte care au aparținut lui Giuseppe Garibaldi. Patriotul italian fiind urmărit de austrieci s-a refugiat în anul 1849 în republica San Marino.

Turismul și timbrele poștale aduc cele mai mari venituri și statului San Marino.

Într-un număr viitor vom prezenta și celelalte cinci state liliput

Moara din deal

POVESTIRE DE ȘTEFAN ZAIDES

DESEN: POMPILIU DUMITRESCU

Satul stă pitit sub tîmpla albastră a dealului. Un stejăriș tînăr urcă pînă sus, în vîrf, unde se profilează pe cerul înalt aripele unei mori. Clădirea scundă a morii cu acoperișul de draniță și cu aripele lungi, mișcate la întîmplare de vînt, pare de departe o lăcustă ciudată. Lumea se obișnuise să-i spună«moara lu ' Moșu». Dar cine a fost Moșu, nimeni nu mai știa. Oamenii aveau destule necazuri. Groful lua trei piei de pe ei. Dacă se duceau alde Pătru sau Ianoș și suspinau la castel, cerînd să fie păsuiți, groful punea oamenii să-i azvîrle pe poartă.

Nenea Rotar, un zdrahon de om gata oricînd să sfarme stînca dintr-un pumn, și care nu prea avea a face cu groful (el fiind de meserie rotar, cum îl arăta și numele) zicea adesea:

— Pătru, Ianoș, pentru grof măi oameni buni, tot un drac îi: bani să-i iasă! Dar om mai vedea noi... O să vină și rîndul grofului...

Oamenii îl ascultau, înclinau capul, că adică da, așa e, dar prea mult nu se-ndesau la vorbă cu el și știau ei de ce: nu o dată jandarmul strigase amenințător și-mpungînd cu degetul zarea către oraș, către Sebeș:

— Feriți-vă, mă, de Rotar, că vă-ndeamnă la rele și-o să ajungeți acolo, la oraș, la a neagră!...

Și oamenii se fereau. «A neagră» pentru ei era închisoarea, închisoarea de unde abia se-nturnase și nenea Rotar; nu stătuse el prea mult, dar Crăciunul și Anul nou 1937 acolo-și mîncase sarmalele duse-n bășmăluță de mătușa Terezia, un fel de rudă de-a lui mai îndepărtată. Dar cînd jandarmul nu se afla sub șopronul crîșmei, peste drum de rotărie, oamenii nu se mai fereau și atunci nenea Rotar le spunea cîte-n lună și-n stele. Le spunea, adică, despre o vreme care avea să vină... Și care vreme nu era prea departe... În care ei toți, truditorii aceștia ai pămîntului, care n-au parte azi de nimica, or să aibă o viață a lor, o viață pe care singuri să și-o făurească.

— ...Da' asta se poate face numai așa, cum făuresc eu șina asta. În foc... Poate cu sîngele nostru, chiar! Și numai cu ajutorul celorlalți năpăstuiți, frații noștri de la orașe, muncitorii...

Oamenii tușeau atunci și-l priveau cu teamă și cu admirație pe nenea Rotar. Iar Iozsi-baci, cu mustața lui lungă, trasă pe oală, zicea plin de sine și cu voce joasă, parcă temîndu-se că-l aud cei din jur:

— Rotar ăsta este comunist, no! Și bine zice.

Ceilalți zîmbeau și ei; Iozsi-baci, ori de cîte ori se tulbura, era emoționat, nu mai putea spune nimic fără acest des repetat no. al lui.

În fiecare sîmbătă după-amiază, nenea Rotar primea sus, la moara lu' Moșu, oaspeți. Veneau muncitori de la fabrica de hîrtie din Petrești, ceferiști de la Sebeș. Se urcau la catul de sus al morii și ce vorbeau, și ce tăinuiau ei acolo, nu știu; știu numai că nenea Rotar mă lua din vreme cu el, acolo, la moară, și-mi da să cioplesc de fiecare dată un fluier de soc, pe care tot el îl făcuse și la care eu doar rotunjeam unul din capete. Eu nu-mi mai încăpeam în piele în acele clipe. Să fii atît de prieten cu nenea Rotar era cinste mare. O lume întreagă îl vorbea de bine. Cînd trecea el pe uliță, drept, înalt și spătos, cu figura lui parcă cioplită în lemn, îmi venea să alerg,să mă agăț de brațul lui gros, ori numai să-i calc pe urme. Să fac pași mari, așa cum erau pașii lui. Pentru că nenea Rotar dacă spunea un cuvînt, apoi foc și apă să fi venit că-l împlinea. În sat se povestea ca pe-o legendă cum într-o iarnă, nenea Rotar, pe niște nămeți și pe-un viscol pe care n-ai mai fi ieșit de după sobă, a mers zece kilometri, pînă în sat la S..., la medic, s-o ducă pe Lia a Clucerului, care se sufoca de anghină. Și asta o făcuse el, care n-avea copii, n-avea purcel, n-avea cățel...

Așadar, ciopleam și mă plimbam agale jur-împrejurul morii. Uneori privirile mi se cufundau în zarea cea albastră pînă hăt, departe, unde întîlneam zidurile roase ale cetății Săsciorului sau salba argintie a Sebeșului, pe care pluteau încet și mici ca niște chibrituri, plutele de bușteni. Pe dată însă, mi-aminteam de îndemnurile lui nenea Rotar, cum că prima mea grijă era să nu vină vreo «jivină», dinspre stejăriș, fără ca eu să-i dau lui de veste din fluier... Și-atunci gîndurile mi se adunau de pe unde erau plecate și ochii mă dureau țintuind dunga tot mai neagră a stejărișului, care se rotea împrejurul morii.

Cînd oaspeții lui nenea Rotar plecau toți, înghițiți fiecare de altă undă a zării,fierarul venea de mă lua pe după umeri cu mîna lui grea și blîndă și coboram amîndoi de vale.

În seara aceea însă, nici n-am mai apucat să cînt din fluier. Jandarmii au țîșnit pe negîndite din cercul negru al pădurii. Urcau ferit și din toate părțile, cînd privirile mele au căzut pe ei; de-acum nu mai era scăpare. Un sunet lung și speriat tot am scăpat eu din fluier. Și pentru o secundă, am zărit sus, în geamul cît un pumn, privirea scăpărătoare a lui nenea Rotar.

Apoi jandarmii i-au scos pe el și pe prietenii lui din moară; îi loveau cu patul armelor, îi înjurau.

Cînd a ajuns în dreptul meu, nenea Rotar m-a săltat o dată în sus, ca pe-o nimica, m-a sărutat pe frunte, apoi mi-a spus cu glasul lui de tunet:

— Rămîi cu bine, Ștefane.

În aceeași clipă, pumnul lui ca un mai s-a prăvălit peste țeasta jandarmului care-l ducea. Omul s-a prăbușit ca trăsnit,iar nenea Rotar, din cîțiva pași, a fost la marginea stejărișului. Pe urme i-au pocnit cîteva împușcături și din pădurice s-a auzit așa, deodată, ca un vaiet prelung și sfîșietor.

Ani după acea întîmplare, n-am mai auzit nimic de nenea Rotar. Ba, da — într-o vreme se zvonea că atunci, cînd fugise, îl împușcaseră în pădure și jandarmii îi duseseră cadavrul cu ei. Bătrînele satului i-au făcut parastasurile și pomenirile, iar mie nu mi se stingea de fel din amintire icoana de viteaz a lui nenea Rotar.

Nici pentru ceilalți amintirea rotarului nu s-a șters. Numele lui a rămas legat de stejărișul care acoperă dealul și de moara de pe culme; acum nu mai zicea nimeni «moara lu' Moșu», ci «moara lu' Rotar», iar stejărisului — «pădurea lu' Rotar». Și chiar și astăzi, după atîția ani, după ce nenea Rotar s-a întors, așa, într-o noapte, îndată ce armatele române i-au alungat pe cotropitorii fasciști, și cînd lumea l-a văzut în carne și oase, tot «moara lu' Rotar» îi zic. Numai nenea Rotar, cînd trece cu pasul lui apăsat pe uliță și dă cu ochii de mine, zîmbește pe sub mustața colilie și mă întreabă:

— Ei, cum a fost, Ștefane, atunci, la moara lu' Moșu?!...

Alba Iulia

PETRU ANGHEL

DESEN: ION DONCA

Călcați cu grijă pe aceste pietre;
mai caldă-i astăzi dedesubt cenușa veche
a umbrelor înmărmurite lîngă vetre,
într-o geneză fără de pereche.

Sub pietrele acestea-nfierbîntate
se leagă mureșe de sînge și sudoare
pentru-ntărirea șanțurilor de cetate
prin care intră vremurile viitoare.

Călcați sfioși pe lespezile cenușii;
străbunii trec și-acum din castru-n castru
spre adîncimile acestei Românii
înveșmîntate-n roșu, galben și albastru.

Dar hora noastră să vibreze tot mai clară
în trăiniciile acestor sfinte pietre,
slăvind iubirea vetrelor de-odinioară
și veșnicia păstrătorilor de vetre.

D. TODERICIU

COLUMB A FOST JAPONEZ!

An de an, istoricii geografiei fac mereu noi și noi descoperiri în legătură cu «descoperirea» Americii. Apare tot mai clar că nu marele «amiral al mării-ocean» Cristofor Columb a fost cel dintîi care — din afara dublului continent american — l-a descoperit. Numai cu doi ani în urmă, celebra hartă a vikingilor, găsită printre alte documente vechi în biblioteca universității din Yale, S.U.A., demonstra definitiv că, printre descoperitorii Americii, și înaintea lui Columb, se află cu certitudine istorică și geografică oamenii nordului, navigatorii vikingi.

În ultimul timp, vești din ce în ce mai susținute de dovezi ni-i prezintă în aceeași postură de descoperitori precolombieni pe japonezi.

Japonezi, în America, înainte de Columb?

Pînă nu de mult, oamenii de știință considerau că cultura omului american, care venise inițial în noua lui lume pornind din Asia de nord-est și trecînd prin regiunea strîmtorii Behring, s-ar fi format și dezvoltat izolat pe teritoriul celor două Americi fără aporturi și influențe exterioare, ca un fenomen istoric cu totul izolat și în condițiile geografice specifice ale lumii noi. Pe măsură însă ce treceau anii, mai ales de trei decenii încoace, o serie de tulburătoare descoperiri arheologice au început să mineze această concepție și pînă la urmă au sfîrșit prin a o compromite. Cercetări privind creația ceramică a vechilor populații din regiunea statului Ecuador de azi au sugerat ideea unui contact precolombian între Japonia și țărmul de apus al Pacificului într-o epocă mai veche decît 3 000 de ani î.e.n. Este drept că în același timp o serie de alte obiecte uzuale descoperite în America centrală și de sud pledau pentru influențe manifestate local și venite poate din peninsula malaeză. Fluiere de tipul naiului, modele de căsuțe asiatice în miniatură, date astronomice legate de calendar, mitologie, simbolism, riturile religioase ale unor populații cum sînt *maiașii* etc. pot fi date ca exemplu în această privință. Toate aceste descoperiri devin din ce în ce mai greu de împăcat cu ideea unei dezvoltări autonome, izolate a culturilor americane de dinainte de Columb. Ele presupun existența unor relații intercontinentale peste apele oceanului Pacific.

Ceramica ecuadoriană, cea mai veche cunoscută pînă în prezent, poate fi datată ca aparținînd epocii situate cu 3 200 de ani înaintea erei noastre. Ea este un produs al așa-numitei culturi *Valdivia*, descoperită de arheologi în împrejurimile orășelului sud-american Valdivia (din Ecuador). Cele mai vechi obiecte, bine decorate, au pereții foarte fini, suprafețele lor uneori colorate sînt de obicei polizate. Căni neolitice ornamentate prin impregnarea pe vasul crud încă a unor corzi textile împletite care își întipăresc astfel desenul lor, recipiente cu o formă deosebit de elegantă completează inventarul descoperit de arheologii care au săpat în regiunile costiere ale Ecuadorului, Perului și părții de nord a statului Chile.

Dar olărie întrutotul asemănătoare a fost descoperită dincolo de Pacific, pe țărmurile lui apusene, în insula japoneză Kiu-Su. Este de observat că ceramica produsă acum 5 000 de ani de locuitorii acestei insule nu numai că se aseamănă pînă aproape de identitate cu ceramica descoperită la Valdivia, dar presupune pînă și un proces de fabricație similar, pornit de la folosirea unor materii prime asemănătoare și ele. Cei mai vechi olari japonezi, care încă în perioada așa-numită mesolitică, de dinainte de neolitic, locuiau pe țărmurile insulelor Japoniei de azi, au produs așa-numita ceramică de tip *Jomon*. Ei aparțineau unor populații costiere care se hrăneau cu moluște (scoici) ale căror resturi se mai descoperă și azi, întocmai ca și populația care a fabricat ceramica găsită la Valdivia. În Japonia însă au fost recent descoperite și o serie de produse ceramice intermediare între formele primitive și olăria de tip Jomon, în timp ce, pe pămîntul Americii de sud, olăria Valdivia nu s-a dovedit precedată de forme mai primitive. Lucrurile se petrec ca și cum ea ar fi apărut deodată, «din pămînt», fără a fi rezultatul vreunui proces de perfecționare pornit de la forme mai simple. Cu alte cuvinte, singura explicație posibilă este că ceramica găsită la Valdivia a fost «importată» aici, a fost adusă din altă parte, de la ea de acasă, din Japonia. Abandonînd părerile depășite de mult, că singurele comunicații posibile dintre Asia și dublul continent american au avut loc prin strîmtoarea Behring, cu prilejul populării «inițiale» a Americilor, o serie de arheologi, printre care specialista *Betty Meggera*, au reușit să reconstituie chiar și drumul pe care au sosit în America de sud oameni aparținînd culturii Jomon și cu ei odată arta lor ceramică. Itinerarul a parcurs Oceanul Pacific. Aceasta deoarece în depozitele de resturi alimentare, bogate în scoici, de pe litoralul Pacific al Americii de sud au fost descoperite oase de pește de mare adîncă și resturi de aceeași natură provenite de la peștii care viețuiesc în regiunile centrale ale Pacificului, ceea ce denotă că navigatorii ajungeau cu canoele lor foarte departe în largul oceanului, pe care deci l-ar fi putut și traversa. Mai apoi au fost găsite și resturile unor canoe de felul celor folosite pe insula Kiu-Su de oamenii epocii Jomon.

Drumul duce din Japonia către larg spre țărmurile vestice ale Canadei, și de aici coboară de-a lungul coastei Americilor spre sud pînă la Ecuador, sau mai jos, spre Valdivia. Curenții favorabili existenți pe această rută au contribuit la apariția olăriilor de tip Jomon în America de sud și au prilejuit unor umili și foarte simpli, primitivi pescari «japonezi» (de fapt ai unor populații care trebuie numărate printre strămoșii japonezilor actuali) să se poată mîndri cu gloria postumă de a fi fost cei mai vechi predecesori ai lui Columb, din aria asiatică, pacifică a contactelor care au avut loc între lumea veche și lumea nouă.

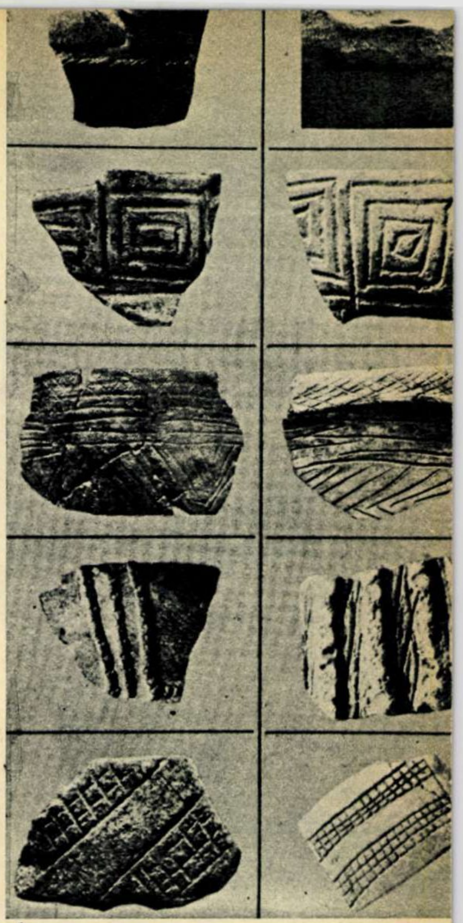

▲ *Paralela între olăria de tip Valdivia și cea de pe Kiu-Su este tulburătoare.*

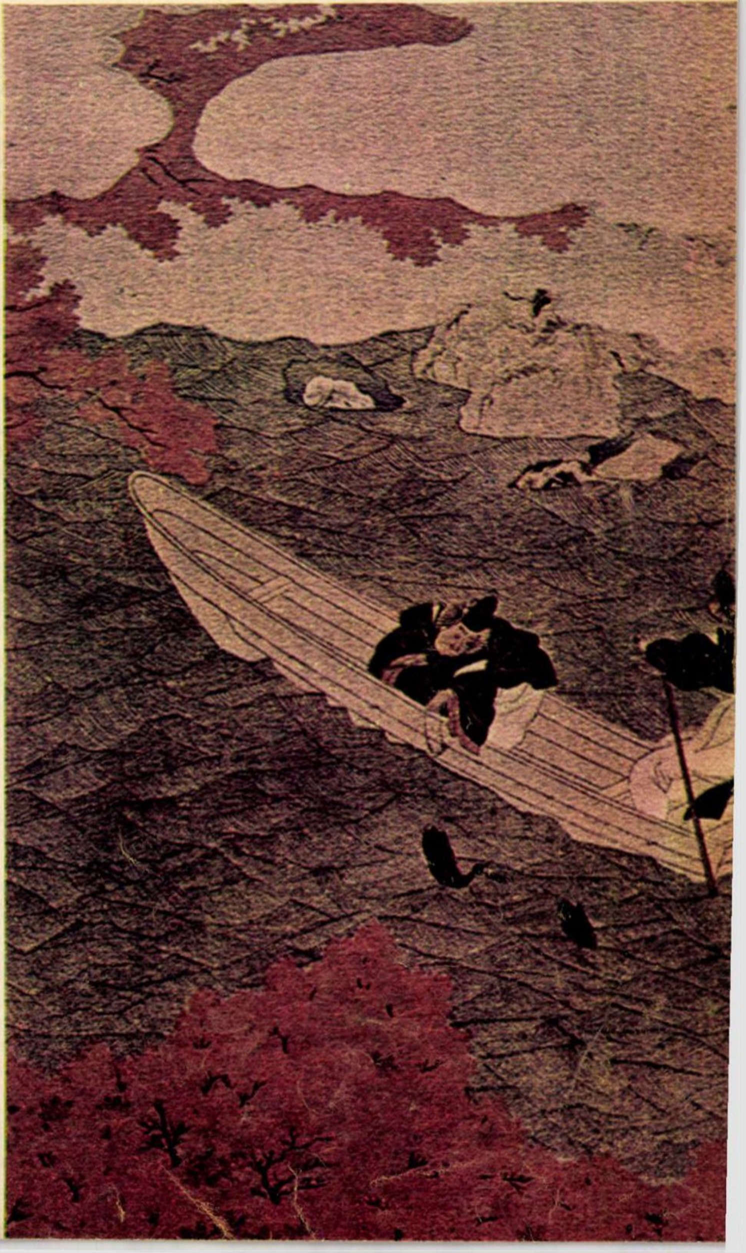

Pe o asemenea ambarcație (în ce mileniu?) un japonez a cutezat... ▶

ÎNVITAȚIE LA TEATRU

Anchetă de EUGEN COMARNESCU

«Apus de soare» În rolul lui Ștefan cel Mare, George Calboreanu și în rolul Oanei, Ilinca Tomoroveanu.

GONG! RUMOAREA SĂLII SE STINGE TREPTAT. CÎTEVA CLIPE DE ÎNTUNERIC ȘI FALDURILE CORTINEI DESCOPERĂ CAREUL MAGIC AL SCENEI. EROI DESPRINȘI DIN FILELE CĂRȚILOR CITITE SAU PERSONAJE NECUNOSCUTE NOUĂ ÎNCĂ, NE DEZVĂLUIE ÎNTÎMPLĂRI ȘI LUMI, LA SEMNUL NEVĂZUT AL THALIEI, MUZA MEREU TÎNĂRĂ A TEATRULUI. SLUJITORII EI PASIONAȚI — ACTORI, REGIZORI, DECORATORI, MAȘINIȘTI — NE OFERĂ ADEVĂRATE LECȚII VII DESPRE OAMENI, DESPRE VIAȚĂ. AȘADAR ESTE FIRESC CA PRINTRE SPECTATORII DIN SĂLILE DE TEATRU SĂ SE AFLE ȘI PUBLIC ȘCOLAR. CE OFERĂ ASTĂZI ȘI CE AR TREBUI SĂ OFERE ÎNCĂ SCENELE BUCUREȘTENE ACESTUI PUBLIC DE ELEVI? IATĂ O ÎNTREBARE LA CARE AM PRIMIT RĂSPUNS DE LA CÎȚIVA INVITAȚI AI REVISTEI NOASTRE. SĂ LE DĂM CUVÎNTUL.

REGIZORUL HOREA POPESCU — DIRECTOR ADJUNCT ARTISTIC AL TEATRULUI NAȚIONAL «I.L. CARAGIALE».

— Niciodată, în îndelungata existență a Naționalului bucureștean, de pe afișul lui n-au lipsit piesele la care elevii să nu fie bineveniți. Grija de a crea gustul pentru arta spectacolului se înscrie ca o permanență în preocupările noastre. O bună parte a repertoriului nostru actual este nu numai accesibil, ci și indicat elevilor. «Apus de soare», «Vlaicu Vodă», «Răzvan și Vidra» sînt numai cîteva dintre piesele pe care mii de elevi le-au văzut în anii trecuți pe scena noastră. În stagiunea aceasta pregătim noi spectacole pentru care lansăm de pe acum invitația către publicul tînăr. De la tragedia antică («Troienele» de Euripide) la comedia shakesperiană «Noaptea regilor» și pînă la piesa modernă «Orasul nostru» de Thornton Wilder, Teatrul Național va prilejui elevilor cunoștința cu un repertoriu variat. De asemenea, eroii imaginați la lectura celebrului roman «Enigma Otiliei» de George Călinescu vor prinde aievea viață pe scenă. Ne vom stradui sá continuám mai susținut tradiționalele matinee ale Naționalului pentru elevi. Ne bucură mai mult ca orice sălile pline de elevi. Ne bucură pentru că ei vor alcătui publicul matur de mîine.

ACTORUL ȘTEFAN BĂNICĂ

— Înainte de a deveni actor ai fost, desigur, spectator. Ai amintiri despre debutul tău în acest «rol»?

— Îmi amintesc mereu cu emoție, cum pe la 14 ani, urmăream cu răsuflarea tăiată peripețiile lui Făt-Frumos și ale zmeului în «Înșir-te mărgărite» de Victor Eftimiu. N-am să uit niciodată acel spectacol care m-a fermecat, cum n-am să uit nici suferințele prin care am trecut alături de David Coperfield din piesa lui Dickens. Rolul de spectator, «jucat», întotdeauna cu convingere, m-a făcut, în bună măsură, să trec de cealaltă parte a scenei.

— Ce surprize pregătești spectatorilor și mai ales celor mai tineri, în actuala stagiune?

— Le voi înfățișa un personaj la care visez de mult: Figaro din comedia lui Beaumarchais «Nunta lui Figaro» care se repetă acum la Teatrul Giulești. Aș dori ca interpretarea mea să merite aplauzele pe care acest erou, plin de spirit, le merită cu prisosință. Nu cred că piesele se împart în «pentru copii» și «pentru oameni mari». Cred însă că trebuie invitați copiii la piesele bune, care să-i apropie de teatru. De aceea îi invit pe toți, de pe acum, la «Nunta lui Figaro». Iar mai tîrziu, către sfîrșitul stagiunii, îi voi invita pe tinerii mei spectatori la o nouă montare a capodoperei lui Caragiale «O scrisoare pier-

---

ATANASIE TOMA

REVANȘA

ROMAN FOILETON

(7)

— Fiți bineveniți în ranchul meu, senor... îi întîmpină bătrînul Rodriguez care aflînd rugămintea lui Tex nu făcu de loc nazuri.

— Rămîneți de azi la mine... În ce privește tîmplarii, băieții mei or să vă ajute... Anul trecut au fost primii la concurs . Se părea că de acum toate vor fi în ordine. Tex comandase materialele de construcție și stivele de lemne se adunau încet-încet în curtea ranchului. După aproape o săptămînă însă, Tex s-a pomenit la el în cameră cu bătrînul Rodriguez, care fisticit nu știa cum să înceapă vorba:

— Să nu te superi pe mine, senor Tex, dar trebuie să pleci din ranch...

Consternat, Tex nu era în stare să priceapă de unde venea această schimbare bruscă.

— Ringo cel negru m-a amenințat că dacă nu te dau afară de pe ranch îmi protestează polița...

— Cît îi datorezi?

— Mult, senor... A fost secetă și recolta a ieșit slabă... Le-a mers bine numai crescătorilor de vite. A trebuit să-mi cumpăr un motor de la Ringo pentru irigație, ipotecîndu-mi ranchul.

— Te-am întrebat cît îi datorezi?

— Zece mii de dolari, senor... Ți-am spus că e mult...

— În seara asta îi plătim banii, spuse Tex, mai hotărît ca oricînd să-și joace cartea pînă la sfîrșit.

Curînd, a început construcția stadionului. Asta era treaba lui Morisson, specialistul casei «Tex, Morisson &comp».

Se ridicase de acum împrejmuirea stadionului și se lucra la bănci și ring cînd Billy îl anunță pe Tex că nori negri se adună iarăși deasupra capetelor lor.

— Am aflat de ce i-a cerut Ringo lui Rodriguez să te gonească din ranch. Stă la el un tip din New-York. Băieții de la ferma lui Ringo spun că omul din New-York e capul răutăților, iar Ringo numai unealta. Se pare că pun ceva nou la cale.

Nu era greu ca Tex să înțeleagă că de fapt aici era mîna proprietarilor de săli care nu-i puteau ierta faptul că le-a luat de sub nas o mare afacere.

Timpul trecea însă, stadionul era aproape gata, Tex se gîndea că e momentul să anunțe omenirea că în ziua cutare va avea loc meciul între Johnson și Jeffries pentru titlul mondial la grea și norii amenintă-

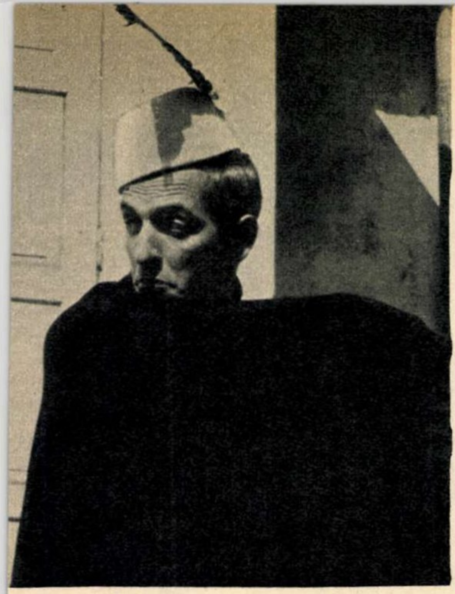

Ştefan Bănică într-o pauză, în culise.

dută», în care, pe scena Teatrului «Lucia Sturdza Bulandra» îl voi juca pe Pristanda.

PROF. UNIV. GEORGE DEM. LOGHIN, PRORECTOR AL INSTITUTULUI DE ARTĂ TEATRALĂ ŞI CINEMATOGRAFICĂ «I.L. CARAGIALE».

— Ce repertoriu aţi recomanda copiilor?

— Nu e un lucru nou dacă spun că teatrul trebuie considerat o catedră. O catedră de la înălţimea căreia se predau, bineînţeles, prin mijloacele specifice şi foarte atractive ale artei dramatice — lecţii de un înalt nivel etic şi estetic. La vîrsta primelor întîlniri cu teatrul, spectatorul trebuie nu numai să-l îndrăgească, dar să-i şi deprindă marea lecţie.

— Consideraţi că afişul curent al teatrelor noastre îl oferă?

— În bună măsură, da. Deşi nu întotdeauna cu consecvenţă. S-a jucat şi se joacă la Bucureşti Euripide şi Schiller, Caragiale şi Cehov, Shakespeare şi Molière. Dar cred că ar fi bine ca teatrele să reia tradiţia spectacolelor speciale pentru şcolari, a acelor matinee pentru elevi în care reprezentarea piesei să fie completată cu discuţii, conferinţe explicative şi, de ce nu, cu întîlniri între tinerii spectatori şi actori.

— Studenţii Institutului bucureştean de teatru — viitori actori şi regizori — au un teatru al lor, Studioul, în care montează şi joacă. Un teatru al tinerilor e firesc să se adreseze tinerilor. Cum o face?

— Voi da exemple din stagiunea începută de curînd. Studenţii noştri abordează un repertoriu foarte variat, din care multe spectacole răspund foarte bine cerinţelor publicului de elevi. Mă refer la «Gemenii» de Plaut, «Mult zgomot pentru nimic» de Shakespeare, la «Meşterul Manole» de Valeriu Anania, ca şi basmul «Făt-Frumos» de Horia Furtună. Dar în afara acestor spectacole, alcătuind un repertoriu variat, adresăm elevilor un interesant ciclu de conferinţe care va începe în curînd. Tînărul spectator va putea audia expuneri despre Matei Millo, C.I. Nottara, Aristiza Romanescu, Ion Manolescu, Maria Filotti şi alţii. Serile de teatru închinate acestora vor cuprinde exemplificări: scurte fragmente din piese jucate de studenţi, filme, audiţii pe benzi de magnetofon etc.

Coca Andronescu, în „Castiliana" de Lope de Vega, pe scena Naţionalului.

Moment din Baltagul. În rolul Vitoriei Lipan, Olga Tudorache.

Aş dori ca prin intermediul «Cutezătorilor» să fac tuturor elevilor care îndrăgesc teatrul invitaţia de a crea un larg cerc al prietenilor Studioului nostru. Le vom putea oferi reprezentaţii speciale, la cererea lor pe scena noastră sau pe cea a şcolii lor. Apoi, vom putea organiza întîlniri între studenţii Institutului de teatru şi elevi, prilej pentru interesante discuţii. Aşteptăm şi alte propuneri din partea Cutezătorilor.

I-AM RUGAT PE OASPEŢII DE AZI AI REVISTEI SĂ VĂ RECOMANDE FIECARE CÎTE TREI SPECTACOLE.

HOREA POPESCU: «BALTAGUL» DUPĂ MIHAIL SADOVEANU (TEATRUL MIC); «MIORIŢA» DE VALERIU ANANIA (TEATRUL «BARBU DELAVRANCEA»); «TOATE PÎNZELE SUS» DUPĂ RADU TUDORAN (TEATRUL «ION CREANGĂ»).

GEORGE DEM. LOGHIN: «BALTAGUL» DUPĂ MIHAIL SADOVEANU (TEATRUL MIC); «APUS DE SOARE» DE BARBU DELAVRANCEA (TEATRUL NAŢIONAL); «D-ALE CARNAVALULUI» DE I.L. CARAGIALE (TEATRUL «BULANDRA»).

ŞTEFAN BĂNICĂ: «NUNTA LUI FIGARO» DE BEAUMARCHAIS (ÎN PREGĂTIRE LA TEATRUL GIULEŞTI); «NOTA ZERO LA PURTARE» (TEATRUL «ION CREANGĂ»); «CASTILIANA» (TEATRUL NAŢIONAL).

● *Revanşa* ● 40

DESEN DE VINTILĂ MIHĂIESCU

● *Revanşa* ● 41

tori pe care îi prezicea Billy nu veneau încă din direcţia ranchului lui Ringo cel negru.

Totul a fost, vorba lui Billy, O.K., pînă în noaptea aceea de mai a anului 1910.

Mai întîi o furtună a ridicat praful pînă la o înălţime de cîţiva stînjeni, făcînd întunericul şi mai de nepătruns. Norii negri au trecut însă pe deasupra orăşelului Reno fără să lase nici o picătură de ploaie. În oraş, şeriful era neliniştit. În noaptea aceea trebuia să sosească în Reno căruţa «culegătorilor de buruieni». «Culegătorii de buruieni» erau slujbaşi ai statului care adunau răufăcătorii, criminalii şi pe toţi cei certaţi cu legile de prin micile aşezări lipsite de judecători şi îi duceau la unul din oraşele cu tribunal pentru a fi judecaţi.

În timp ce Tex şi Billy se aflau ca de obicei la «Cocoşul galic», căruţa «culegătorilor de buruieni» fusese oprită de furtună la marginea stadionului care îşi aştepta luptătorii şi publicul.

— Ce facem şerifule? întrebă vizitiul, privind îngrijorat atît spre cei cinci puşcăriaşi cît şi spre cerul negru şi ameninţător.

— Rămînem aici pînă trece furtuna... o să ne adăpostim după gardul ăsta de lemn şi şeriful îi arătă vizitiului peretele stadionului.

— Ce facem cu ăştia? vizitiul se uita dispreţuitor şi oarecum temător spre cei cinci delicvenţi care îi priveau cu ură...

— Îi laşi legaţi în căruţă şi îi adăposteşti sub scînduri... Să duci caii la... Şeriful horcăi de cîteva ori şi se prăbuşi la pămînt. Vizitiul a auzit în aceeaşi clipă şi o pocnitură surdă de armă. Împuşcătura următoare n-a mai auzit-o. S-a răsucit pe călcîie şi a căzut lîngă picioa-

● *Revanşa* ● 42

rele cailor, strîngînd convulsiv biciul între degete.

Cei cinci criminali legaţi în lanţuri priveau cu speranţă în jur. De unde venea misteriosul ajutor? O siluetă greoaie, înveşmîntată în negru şi cu faţa pe care o ghiceai rotundă sub masca de catifea se apropie de ei:

— Ei băieţi, v-a fost frică?

Pentru oricine din Reno silueta şi vocea necunoscutului n-ar mai fi lăsat nici o îndoială: era grăsunul de Ringo! Pentru cei cinci însă necunoscutul continua să rămînă o taină.

— Cine eşti tu? spuse unul dintre cei cinci.

— Ce-ţi pasă? Nu-ţi ajunge că te eliberez? Şi îi arătă un ferăstrău pentru tăiat fier.

Tăcut, necunoscutul în negru se apropie de cel care îl întrebase cine e şi începu să-i taie cătuşele de oţel.

— Şi ce ne ceri? continuă obraznic omul.

— Nu eşti prost de loc... rînji Ringo. Nu vă cer mai nimic. Să daţi foc la stadionul ăsta şi să fugiţi care încotro vreţi.

— De ce n-o faci tu?

— Toată lumea are să mă bănuiască. Vouă însă ce vă pasă dacă o să vă pună la activ şi un incendiu?

— Cît ne plăteşti pentru asta? continuă tipul obraznic.

— Nu vă ajunge că vă dau drumul?

— Atunci dă-i tu foc stadionului şi pe noi lasă-ne legaţi... Ringo îl înjură şi spuse cu părere de rău:

— Vă dau cincizeci de dolari....

— La fiecare?

— Nu, pentru toţi....

— Ne dai două sute de dolari, puşca şi sîntem oamenii tăi, boss!

(Va urma)

MICRO
ENCICLOPEDIE

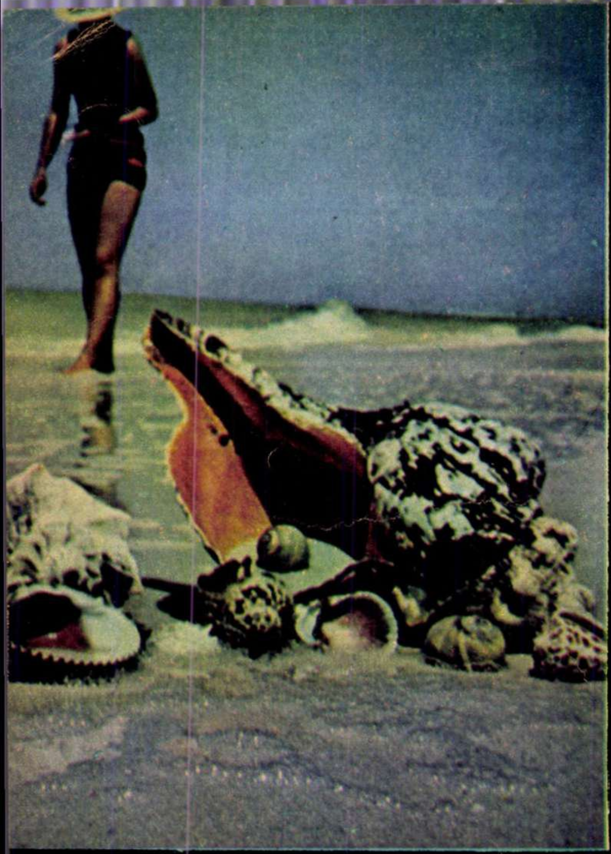

MICROENCICLOPEDIE

1

Apele mărilor și oceanelor au păstrat cel mai bine în adîncurile lor urmele vieții care a existat pe globul pămîntesc cu milioane de ani în urmă — fosilele.

Dintre toate grupele de viețuitoare, cea mai mare importanță ca fosile o au cochiliile moluștelor deoarece ele s-au păstrat cel mai bine.

Pe nici o plajă de pe pămînt valurile mării nu aruncă cochilii mai mari și mai frumoase decît acelea de pe coastele peninsulei Florida din S.U.A. În zilele cînd stațiile meteorologice sfătuiesc pe pescari să nu se ducă în larg, aceștia colindă plaja și culeg cochilii pe care le vînd apoi vizitatorilor sau negustorilor de «suveniruri».

2

În regiunea mlăștinoasă a lacului Maracaibo și în deltele Rio Amazonas și Orinoco din America de Sud, boul — bufalo — care poate străbate depresiunile de teren în care mustește apa, este singurul mijloc de transport. Cu copitele lor late, boii pot merge prin nămol fără pericol de a se împotmoli. Țăranii din Brazilia și Venezuela nu reușesc să parcurgă aceste ținuturi decît călare pe aceste animale care sînt dresate în acest scop.

În Brazilia bufalo este de rasă iberică și a fost adus aici de spanioli.

Prin nările acestor animale de povară se introduce un cîrlig de care se leagă o sfoară ce servește de hăț — după cum se vede în fotografie. De șea este agățată o pirogă pe care animalul o trage după el. Cînd apa este adîncă și bufalo începe să înoate, indigenul se urcă în pirogă. O călătorie prin aceste ținuturi cere însă mult timp și totodată mare precauțiune.

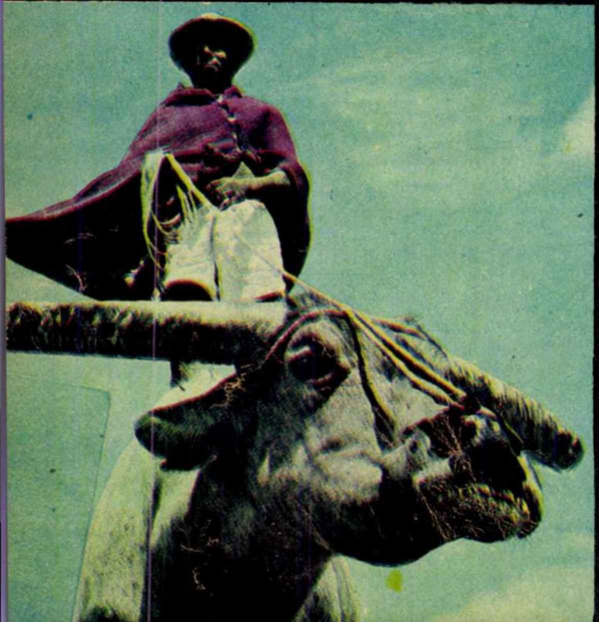

3

În curtea palatului de la conservatorul din Roma se pot vedea fragmente dintr-o statuie de proporții neobișnuite: capul și mîna lui Constantin cel Mare (288—337 e.n.), primul împărat roman care a îmbrățișat religia creștină.

Statuia a fost ridicată la intrarea în Forum Romanum (Piața publică) și a fost distrusă împreună cu alte celebre opere de artă în timpul migrației popoarelor.

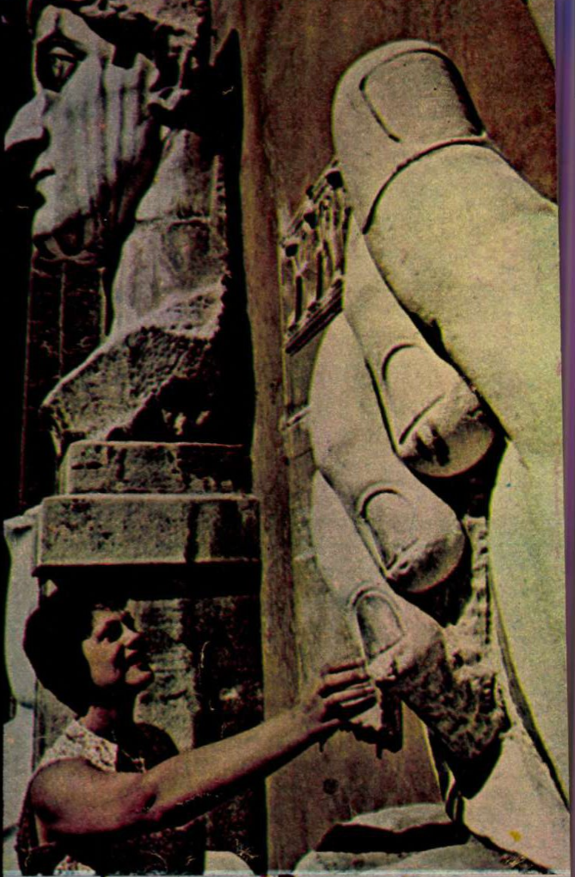

4

Sikkim, un mic principat autonom din munții Himalaia posedă o armată alcătuită din numai 60 de tineri, care, după cum se vede în fotografia alăturată, poartă o uniformă de culoare roșie. Pe cap soldații au coifuri împletite din trestie și sînt împodobite cu cîte o pană de păun.

În orașul Gangtok, capitala statului, așezat la înălțimea de 1 640 m, se află un splendid palat al maharadjahului — principele care guvernează statul.

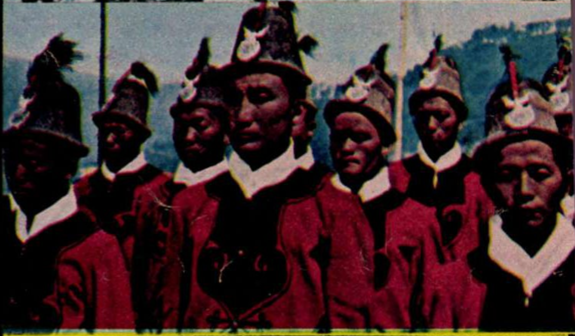

5

În mijlocul Oceanului Pacific, la 500 km spre nord-est de arhipelagul Fiji se întîlnește insula vulcanică Wallis. Această insulă este considerată de etnografi drept hotar între Melanezia și Polinezia. De ce li se spune celor două arhipelaguri astfel? Melanezia își trage numele de la cuvintele grecești melas, care înseamnă «negru» și nisos «insulă». Se numesc «Insulele negre» pentru că locuitorii lor sînt oameni cu pielea de culoare neagră.

Polinezia, al cărui teritoriu este format din peste 5 000 de insule și insulițe răspîndite pe un spațiu enorm, își trage numele de la grecescul «pollus» adică «numeros».

Polinezienii devin pescari de la cea mai fragedă vîrstă, iar ca vîslași neîntrecuți se aventurează cu îndrăzneală printre stîncile de corali și colindă apele de la o insulă la alta într-o luntre lungă făcută dintr-un trunchi de palmier. Pe lîngă toate aceste trăsături, polinezienii sînt înzestrați cu un excepțional simț muzical. Dansurile și muzicile lor sînt cunoscute în toată lumea. Tînărul din fotografie este un minunat interpret al melodiilor polineziene.

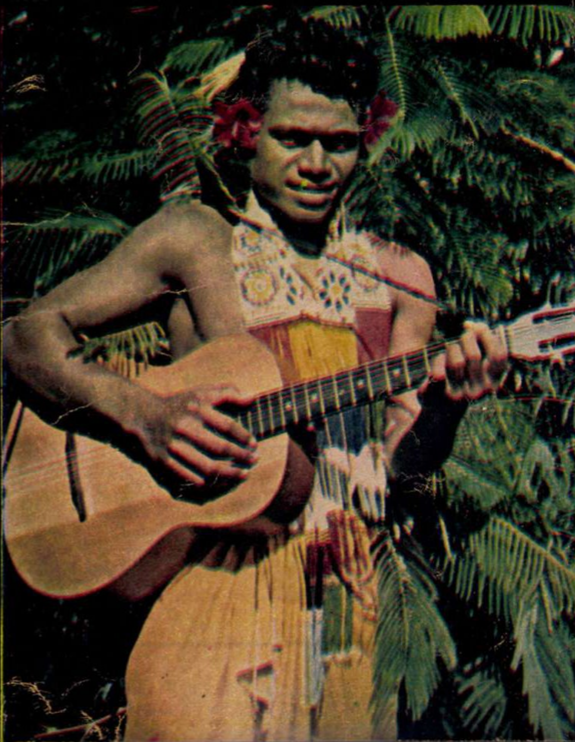

3,1415926..

CLUBUL MATEMATICIENILOR

PROFESOR UNIVERSITAR

FLORICA CÎMPAN

VĂ VORBEȘTE ASTĂZI DESPRE

MISTERIOSUL π

Cred că puțini dintre voi știu întreg alfabetul grecesc, dar nu există nimeni care să nu cunoască litera π. Aceasta pentru că prin π se notează numărul care arată de cîte ori se cuprinde diametrul cercului în lungimea lui. Cu aproximație, π se consideră egal cu 3,14, cu 3,1416, cu 3,1415926... dar în realitate, el are un număr nesfîrșit de zecimale. π este un număr foarte curios și identitatea lui a preocupat pe matematicieni, timp de vreo patru mii de ani. Începînd de pe vremea egiptenilor, ei au transmis, din generație în generație, ca un mesaj internațional, sarcina de a descoperi taina acestui număr. Cu toții au pregătit calea pentru ultimul cuvînt, pronunțat de matematicianul Ferdinand Lindemann în 1882. De atunci se știe că π este un număr transcendent. Cu litera grecească π a fost însemnat de la începutul veacului al 18-lea, însă notația nu a fost adoptată pretutindeni decît după 1784. La această dată vestitul matematician Leonard Euler a publicat una dintre cele mai răspîndite cărți: «Introducere în analiza infiniților» și aici, raportul dintre lungimea cercului și diametru este notat cu π. În 1958, lui π i-au fost calculate, cu ajutorul mașinilor electronice de calcul, primele... 10 000 de zecimale, iar în admirabilul «Palat al descoperirilor», construit în 1937 la Paris, friza de la o cameră a secției de matematici are ca motiv... sutele de zecimale ale lui π!

ÎNTÎLNIRE

(Criptografie: 2,6,2, 1-1)

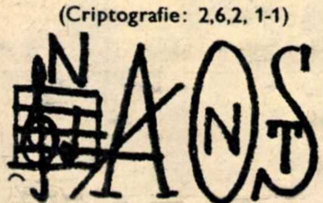

FILATELIE

DE CURÎND, ÎN REPUBLICA POPULARĂ UNGARĂ A FOST PUSĂ ÎN CIRCULAȚIE O FRUMOASĂ SERIE DE MĂRCI POȘTALE SUB DENUMIREA DE «OCROTIREA PĂSĂRILOR». ACEASTĂ EMISIUNE CUPRINDE O SERIE DE 8 VALORI, DIN CARE VĂ PREZENTĂM 4 MĂRCI. ÎN NUMĂRUL VIITOR AL REVISTEI VĂ VOM PREZENTA ȘI CELELALTE MĂRCI.

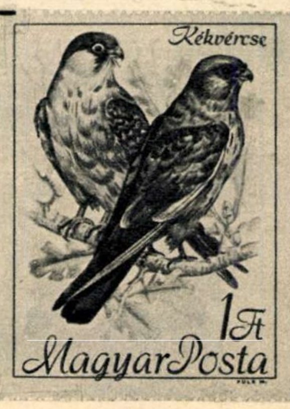

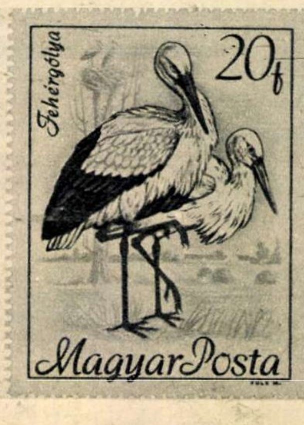

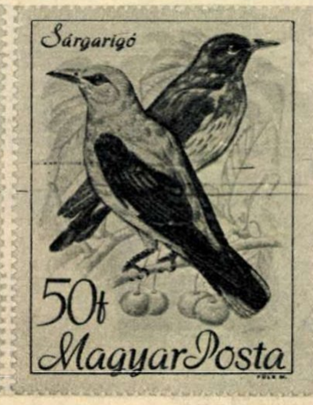

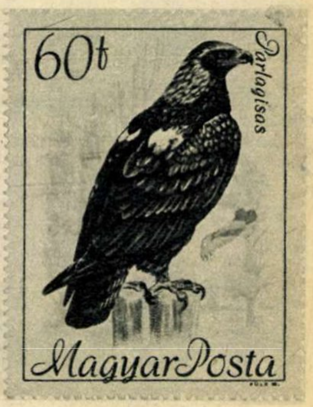

ȘTIȚI FIZICĂ?

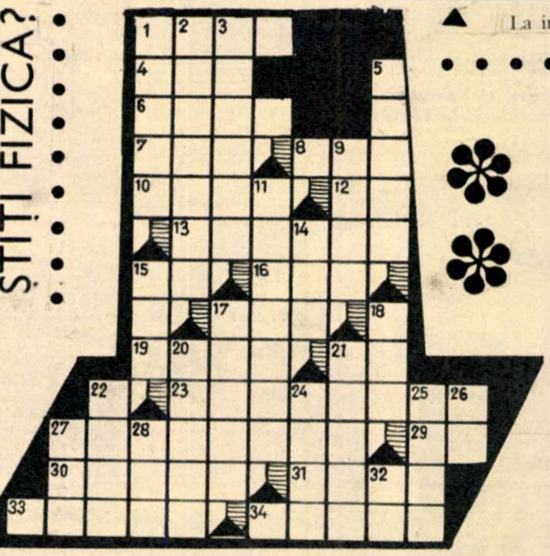

ORIZONTAL: 1) În cele comunicante lichidele omogene se ridică la același nivel. 4) Nu curge din paharul desenat ca fond al careului, din cauza presiunii atmosferice. 6) E înfrumusețat cu fîntîni arteziene. 7) Oraș în U.R.S.S. 8) Se răspîndește cu ajutorul pompei deși nu-i apă. 10) Palmipedă. 12) Titi Păun. 13) Unealtă agricolă. 15) Unde! 16) Loc în care Arhimede a descoperit celebra lege enunțată la numărul 30 (pl.) 17) Plutitorul din port. 19) Prefix pentru zburătoare. 21) Cută! 23) Barometre metalice. 27) Aeronavă a cărei construcție stă la baza legii lui Arhimede aplicată la gaze. 29) Uniuni! 30) Un corp solid cufundat într-un lichid este împins de jos în sus cu o forță... cu greutatea volumului de lichid dezlocuit. 31) Ocupă un loc în spațiu, sînt compresibile și elastice. 33) Cea hidraulică este o aplicație a legii lui Pascal și anume: presiunea exercitată pe suprafața unui lichid se transmite în toată masa lui cu aceeași intensitate. 34) Gaz mobil.

VERTICAL: 1) Vehicul construit după principiul lui Arhimede. 2) Forța de..., exercitată pe unitatea de suprafață poartă numele de presiune. 3) Apă în care te menții mai ușor la suprafață. 5) Aparat pentru deplasarea unui fluid dintr-un loc în altul. 9) Comună în Finlanda. 11) Partea superioară a catargului. 14) Bivol tibetan (fonetic). 15) De multe ori e de plută. 17) Cu concentrație mare (fem.) 18) Opt perechi la număr nu au putut desface emisferele de Magdeburg. 20) Cot al unui rîu. 21) În întregime. 22) «Presiunea exercitată pe suprafața unui lichid se transmite în toată masa lichidului cu aceeași intensitate» (Pascal). 24) A zbiera. 25) Insulă în Atlantic. 26) Dînșii. 27) Presiunea lui susține coloana de mercur în tubul lui Toricelli. 28) Plin ochi. 32) Nu e noapte!

Dicționar la îndemînă: OSA, UTTI, TAOLA, DIEU.

▲ La intrarea în Mircești Foto: GH. VINTILĂ

Curiosul

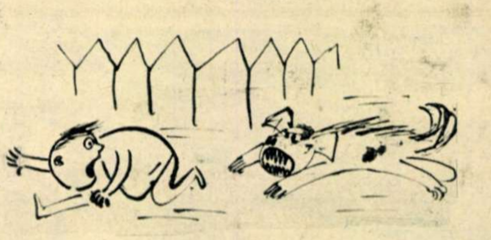

- Cuțule dragă, eu eram curios numai dacă latri nu și dacă muști...

Desen: DAN VASILE DUMITRESCU

CLUBUL MINITEHNICUS COMUNICĂ:

LA REDACȚIE AU SOSIT ȘI CONTINUĂ SĂ SOSEASCĂ SCRISORI DE LA ELEVI CARE ANUL ACESTA AU TRECUT ÎN CLASA A IX-A. FIIND MEMBRI AI CLUBULUI **MINITEHNICUS** EI SOLICITĂ DREPTUL DE A PARTICIPA CU LUCRĂRI LA ETAPA A II-A A CONCURSULUI. ÎN FAȚA ACESTEI SITUAȚII, COMISIA PERMANENTĂ A CLUBULUI ÎNTRUNINDU-SE, **A DECIS:**

1. MEMBRII CLUBULUI **MINITEHNICUS** (OBȚINĂTORI DE CARNETE) AU DREPTUL DE A PARTICIPA LA CONCURS CHIAR DACĂ ACTUALMENTE SE AFLĂ ÎN CLASA A IX-A. **PENTRU EI SE VA ÎNFIINȚA O CATEGORIE SPECIALĂ DE PREMIERE.**

2. SE VA ACORDA TITLUL DE **ÎNDRUMĂTOR MINITEHNICUS** ACELOR ELEVI DIN CLASELE LICEALE (IX—XII) CARE, NEFIIND MEMBRI AI CLUBULUI AJUTĂ UN PARTICIPANT INDIVIDUAL SAU UN COLECTIV. ÎN AFARĂ DE ADEVERINȚA DE ÎNDRUMĂTOR, UNII DINTRE EI VOR FI PREMIAȚI.

PREȘEDINTE,
PROF. UNIV. EDMOND NICOLAU

108

Mihai Vodă Viteazul

Scenariu
VLAICU BÂRNA

10

Ilustrații:
TEODOR BOGOI

Mihai îi înspăimîntase pe turci care văzînd că nu-l pot birui cu armele, încearcă să-l răstoarne punînd la cale un complot cu ajutorul cîtorva boieri din divanul țării. Complotul boierilor adunase la Craiova o armată de mercenari, care era gata să dea atacul asupra domnitorului. Mihai prinde de veste și căpeteniile sale, Radu Buzescu și Banul Mihalcea, atacă prin surprindere armata complotiștilor

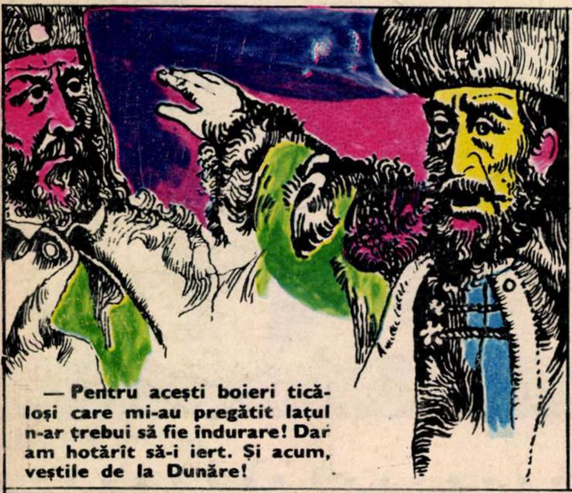

— Pentru acești boieri ticăloși care mi-au pregătit lațul n-ar trebui să fie îndurare! Dar am hotărît să-i iert. Și acum, veștile de la Dunăre!

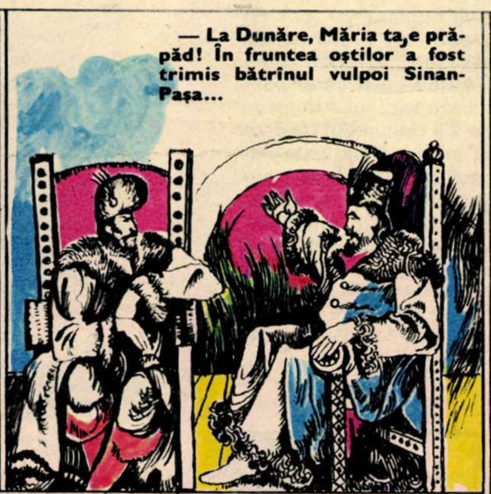

— La Dunăre, Măria ta, e prăpăd! În fruntea oștilor a fost trimis bătrînul vulpoi Sinan-Pașa...

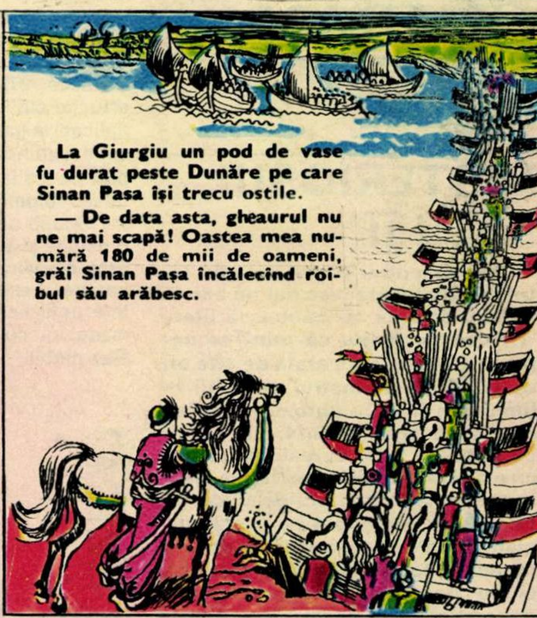

La Giurgiu un pod de vase fu durat peste Dunăre pe care Sinan Pașa își trecu ostile.

— De data asta, gheaurul nu ne mai scapă! Oastea mea numără 180 de mii de oameni, grăi Sinan Pașa încălecînd roibul său arăbesc.

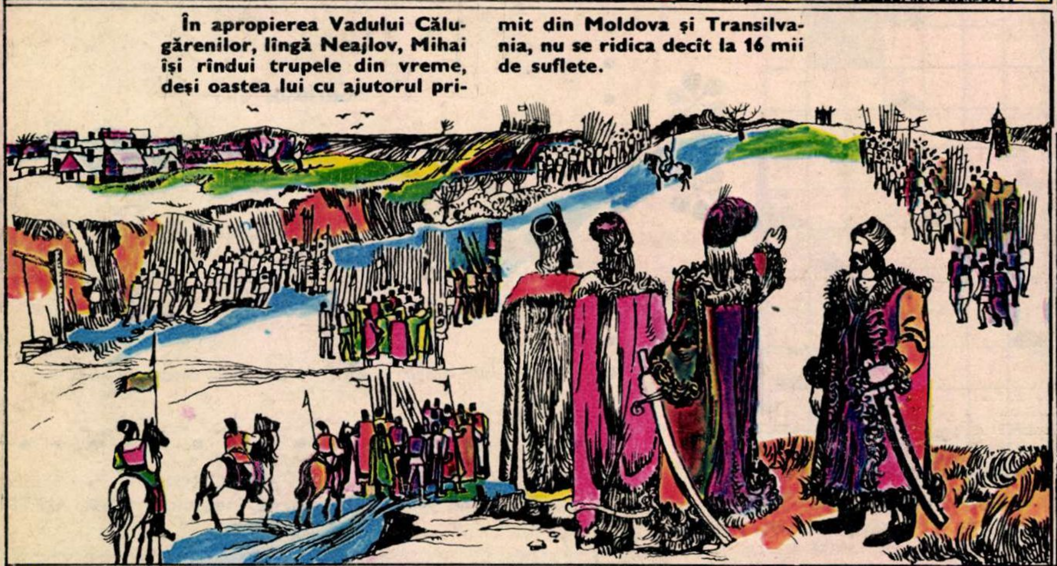

În apropierea Vadului Călugărenilor, lîngă Neajlov, Mihai își rîndui trupele din vreme, deși oastea lui cu ajutorul primit din Moldova și Transilvania, nu se ridica decît la 16 mii de suflete.

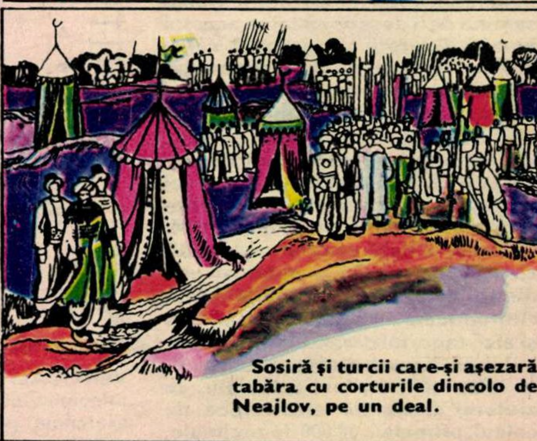

Sosiră și turcii care-și așezară tabăra cu corturile dincolo de Neajlov, pe un deal.

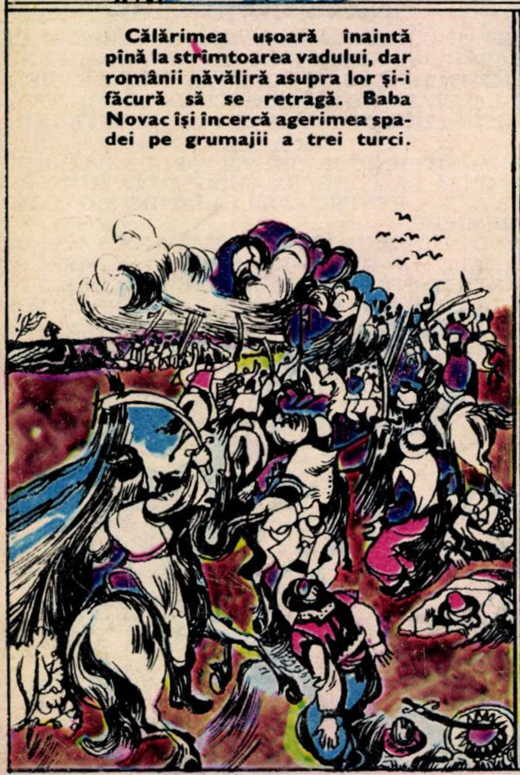

Călărimea ușoară înaintă pînă la strîmtoarea vadului, dar românii năvăliră asupra lor și-i făcură să se retragă. Baba Novac își încercă agerimea spadei pe grumajii a trei turci.

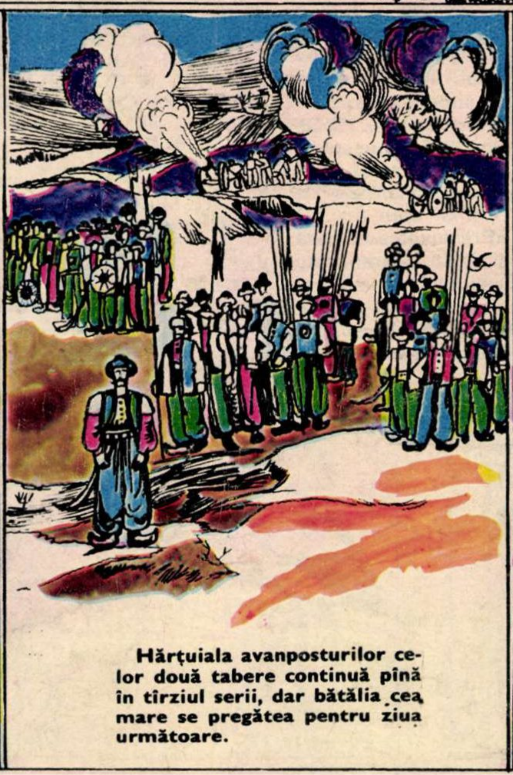

Hărțuiala avanposturilor celor două tabere continuă pînă în tîrziul serii, dar bătălia cea mare se pregătea pentru ziua următoare.

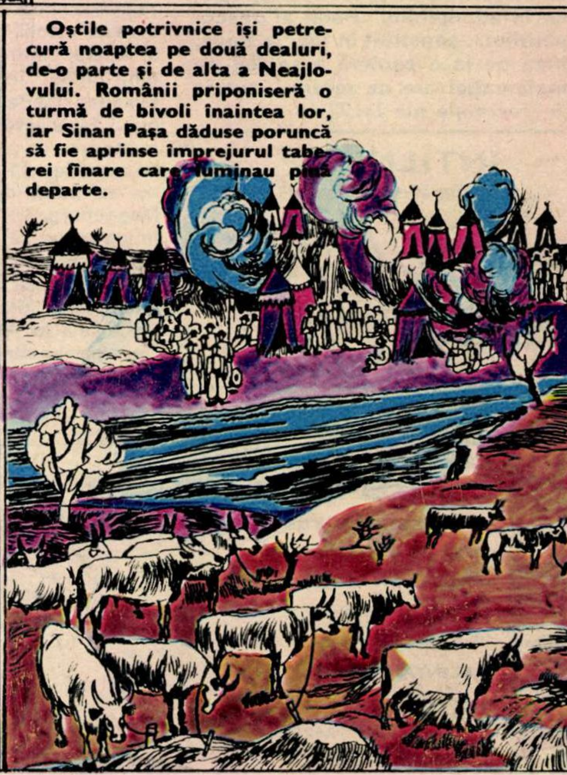

Oștile potrivnice își petrecură noaptea pe două dealuri, de-o parte și de alta a Neajlovului. Românii priponiseră o turmă de bivoli înaintea lor, iar Sinan Pașa dăduse poruncă să fie aprinse împrejurul taberei fînare care luminau pînă departe.

(Va urma)

Cutezătorii 47

Redacția București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Redactor șef: Mihai NEGULESCU. Redactor șef-adjunct: Petre GHELMEZ. Secretar general de redacție: Ovidiu ZOTTA. Administrația: Editura SCÎNTEIA, București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Tiparul Combinatul Poligrafic CASA SCÎNTEII. Redactor artistic: Pompiliu DUMITRESCU. Tehnoredactor: Lucia SICOMAȘ.

1 LEU

Biblioteca Regională

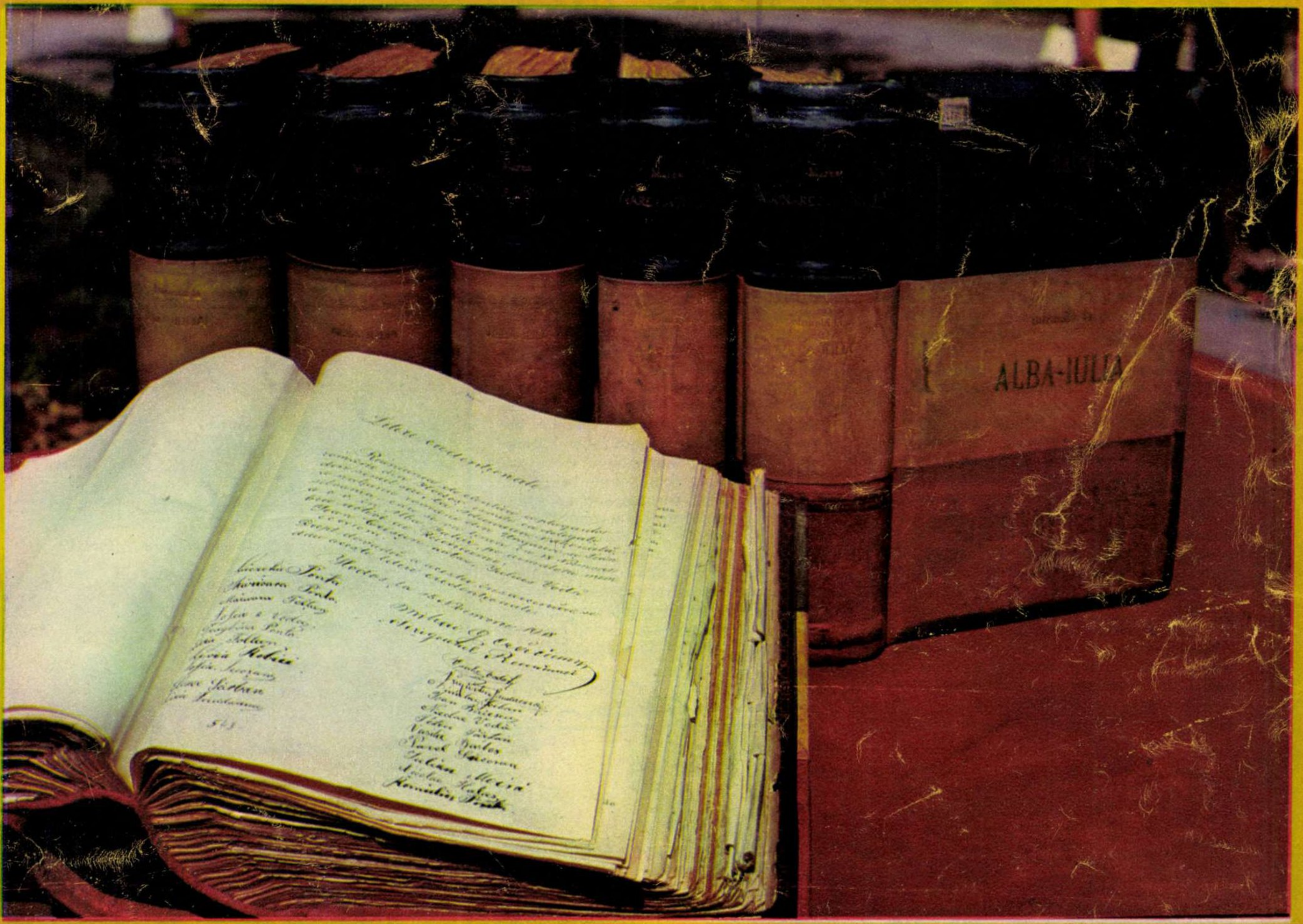

Cutezătorii 48

REVISTĂ EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

JOI,
28 NOIEMBRIE
1968,
ANUL II (62)

ECRAN

Întîmpinînd semicentenarul unirii Transilvaniei cu România

Pe măsură ce ne apropiem de 1 decembrie, ziua cînd aniversăm 50 de ani de la actul unirii Transilvaniei cu România, au loc în întreaga țară și în număr tot mai mare conferințe, expoziții, editări de cărți, programe de cîntece și poezii inspirate de memorabilul act istoric.

Astfel, au apărut amplele lucrări «Desăvîrșirea unificării statului național român» și «Unitate și continuitate în istoria poporului român», și sînt gata să apară lucrările «Mișcarea culturală românească pentru unire din 1918» de V. Curticăpeanu și «Ascultînd chemarea» de Polihron Dumitrescu.

La Biblioteca documentară de stat «Teleki» din Tg. Mureș a fost întocmită o bogată bibliografie, cuprinzînd lucrări, tipărituri și alte documente în care sînt evocate momente importante din istoria legăturilor străvechi dintre transilvăneni, moldoveni și munteni. Lucrările ilustrează aspirația comună spre unire, lupta pentru atingerea acestui țel, legăturile economice complexe dintre Transilvania, Moldova și Țara Românească. Rețin atenția în mod deosebit o carte editată la Viena în 1762, în care se argumentează originea dacică a celor mai vechi locuitori ai Transilvaniei; și «Istoria Ardealului» tradusă din limba latină de cronicarul Miron Costin, precum și o serie de scrieri reprezentative ale lui Nicolae Bălcescu, Gh. Șincai, Al. Papiu-Ilarian, Avram Iancu, Gh. Barițiu, Nicolae Iorga.

La Luduș, în cadrul acelorași manifestări omagiind semicentenarul unirii Transilvaniei cu România, s-a deschis o expoziție de documente, fotografii și cărți literare oglindind acest eveniment. Aici este expus, de asemenea, steagul cu care, la 1 decembrie 1918, au luat parte la adunarea populară de la Alba Iulia reprezentanții Ludușului.

În zilele de 23 și 24 noiembrie, o expediție pionierească (13 autocare transportînd peste 500 de pionieri și școlari) a plecat din București pe Valea Oltului, avînd ca punct de destinație orașul Alba Iulia. Expediția, organizată de Consiliul Organizației Pionierilor din sectorul 2 al Municipiului București, a făcut o escală la Sibiu, unde, după un program de vizite și o serbare, și-a mai adăugat și un numeros grup de aproape 300 de pionieri și școlari din localitate. Împreună, copiii bucureșteni și sibieni au sosit la Alba Iulia. Aici, printre alte acțiuni omagiind semicentenarul unirii Transilvaniei cu România, au organizat un ceremonial pionieresc la Obeliscul lui Horia și s-au întîlnit cu un participant la actul de la 1 decembrie 1918.

Cronicar

●

De curînd, corul orașului Odorheiul Secuiesc și-a sărbătorit o sută de ani de la înființare. Cu acest prilej corul pionierilor de aici l-a felicitat călduros. În imagine: corul pionierilor din Odorheiul Secuiesc interpretînd cîntecul «Dor de primăvară» de Mozart.

●

Revărsare de tinerețe și entuziasm, în întreaga țară se desfășoară Festivalul cultural-artistic al pionierilor și școlarilor. Prilej de a-și pune în valoare talentul nu numai pentru copiii recitatori, cîntăreți și dansatori, ci și pentru foarte tinerii foto-reporteri. De la aceștia din urmă primim aspecte de la faza județeană și pe municipii a Festivalului și, iată, ne grăbim să le facem loc în ecranul nostru.

Echipa de dansuri a Școlii generale nr. 1, Pitești.

Corul Școlii generale din comuna Gogoșari jud. Ilfov.

Grupul vocal alcătuit din elevii Școlii generale nr. 2 din Cîmpulung Muscel.

Scrisoarea săptămînii

MAREA CARTE A UNIRII

Întîlnind imaginea alăturată pe coperta revistei, te-ai întrebat desigur, iubite cititorule, care să fie oare conținutul unor cărți așa de mari. Demne de a fi asemuite cu opera vestiților cronicari și istoriografi moldoveni, munteni și transilvăneni, aceste volume, legate în scoarțe tricolore, conțin o cronică neobișnuită, un impresionant document.

Răsfoindu-le cu pietate, filă după filă, în vitrina de cinste a Muzeului Unirii de la Alba Iulia, generațiile de azi întîlnesc reunite în aceste tomuri mărturii nepieritoare ale voinței celor mulți prin care s-a hotărît, în urmă cu cinci decenii, unirea Transilvaniei cu Țara.

Contopindu-se intim cu lumina culorilor ce strălucesc pe aceste coperte, nobilul, vibrantul sentiment al iubirii de patrie face să trăiască veșnic pilduitor — lîngă hotărîri consfințite cu zeci și zeci de mii de semnături — gîndul și fapta acelor zile de o excepțională însemnătate pentru poporul nostru.

Răsfoiește și tu, iubite cutezătorule, cu ochii minții și ai inimii, aceste pagini de bărbătească adeziune a orașelor și satelor Transilvaniei la marele act istoric. Nu uita însă că în cele șase volume, unde se află pecetluită atît de emoționant, cu caligrafie fermă de plugar, de muncitor și de cărturar, împlinirea idealului de veacuri al unirii, se află înscrisă totodată credința în progresul social, în viitorul fericit al patriei.

Desăvîrșirea unei asemenea vitale năzuințe s-a petrecut însă abia în anii noștri. O întîlnim, contrasemnată cu litere de aur, în cuprinzătoarea carte a împlinirilor socialiste, de către milioanele de urmași, din toate ținuturile românești, ai făuritorilor Unirii.

Mihai Negulescu

TELEX Cutezătorii

● Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la apariția celebrului roman al lui Charles de Coster «Legenda și aventurile lui Ulenspiegel», apreciat de cititorii din lumea întreagă. Cu acest prilej, în Belgia, patria autorului, se desfășoară de cîteva luni festivități jubiliare ale «Anului internațional Ulenspiegel» la care participă și copii.

● Odată pe an — micii artiști ai baletului de copii din Düsseldorf (R.F. a Germaniei) au prilejul să apară pe scenă ca adevărate staruri. Cei 150 de copii care alcătuiesc ansamblul de balet prezintă pe imensa scenă a Operei un bogat program.

HRONICUL UNIRII

de DUMITRU ALMAȘ

S-au scurs cincizeci de ani de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, desfășurată în neuitata zi de 1 decembrie 1918, cînd poporul a hotărît Unirea Transilvaniei cu Țara, cu România. Poporul era înfrățit în grai, în obiceiuri, în legături economice și culturale. Două puternice imperii, cel otoman și cel habsburgic, sfîșiaseră nu odată vatra românească încă din evul mediu. O sfîșiaseră și-i impuseseră niște hotare silnice pe Carpați. Dar poporul n-a încetat o clipă, să lupte pentru libertate națională și unitate. Că această libertate și unitate era cu putință a dovedit-o Mihai Viteazul, în 1600. cînd a înfăptuit cu arma în mînă primul sclipăr din visul unirii. «Asta-i pohta ce-am pohtit», spunea el, adică dorința de a pune sub aceeași oblăduire Țara Românească, Transilvania și Moldova, ducîndu-le unite la victoria împotriva cotropirii otomane.

Mai tîrziu, în 1859, cînd, sub domnia acelui demn bărbat al istoriei noastre care a fost Alexandru Ioan Cuza, s-a unit, tot din voința celor mulți, Moldova cu Țara Românească, poporul român s-a gîndit că pasul făcut va fi mare îndemn și neclintită speranță pentru Transilvania: nu va mai rămîne prea îndelungată vreme răbdînd jug străin. Iar speranța asta a sporit, a prins aripi în 1877, cînd România, cucerindu-și independența, își ridică fruntea tînără cu demnitate între țările Europei.

Transilvania era subjugată de habsburgi,fiind inclusă în Imperiul austro-ungar: un stat mare, alcătuit din multe teritorii și popoare asuprite: maghiari, cehi, poloni, croați, sloveni, români, ruteni. În anul revoluționar 1848, și în toți anii care au urmat după aceea, popoarele subjugate de habsburgi s-au angajat într-o necontenită și dîrză luptă națională de eliberare. Această luptă națională se îmbina cu lupta socială dusă de poporul muncitor al fiecărei naționalități din imperiu. Împreună zdruncinau temeliile vastului imperiu habsburgic. Cea din urmă lovitură i-au dat-o popoarele asuprite în vremea primului război mondial, lupta lor însuflețindu-se negrăit de mult în urma victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Iar cînd, în toamna anului 1918, ecoul ultimei lovituri de tun vestea lumii că s-a încheiat războiul mondial, se vestea de fapt și destrămarea Imperiului austro-ungar. Revoluția a izbucnit la

MĂRTURII DIN ACELE ZILE

Cînd s-a dat citire istoricei hotărîri de unire a Transilvaniei cu România, fericirea și emoția ne-au cutremurat. Am simțit atunci cum mi se încălzește sufletul, entuziasmul a ajuns la culme, iar inima parcă încetase să mai bată. Atunci am înțeles pînă la ce culme se poate ridica dragostea de neam și țară.

Emilian D. Antal

Imensa cîmpie — o mare de oameni. Numărul țăranilor predomina. Ochii nu se mai săturau privind marea frescă națională, pictată pe viu, de costumația specifică diverselor regiuni din Transilvania, Maramureș și Banat.

Vasile Ilea

DOCUMENT

«A curs, in căruțe, călări și pe jos, popor mult din toate colțurile Transilvaniei, din Banat și din Maramureș. Aveai impresia că toată țara se revărsa spre Alba Iulia, unde bătea atunci inima României».

1

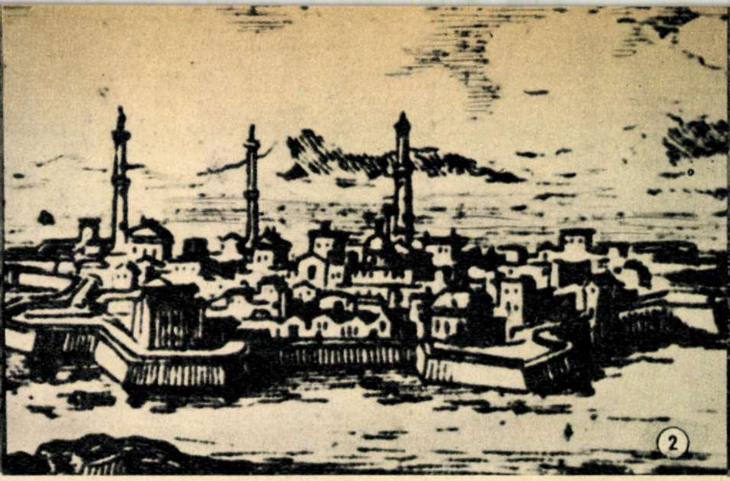

2

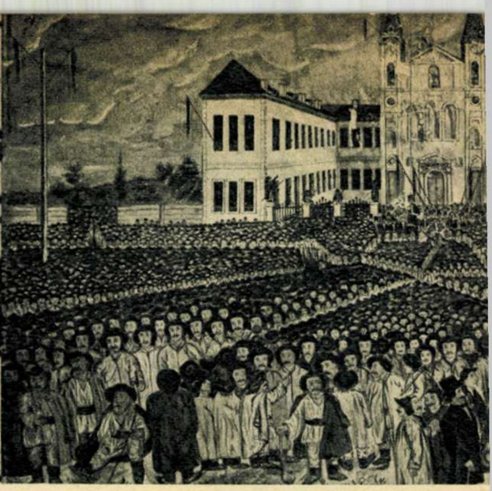

Viena, la Budapesta, la Praga și a cuprins întreg teritoriul stăpînit de habsburgi. Steagurile naționale se înfrățeau cu steagurile roșii ale socialiștilor. În locul «colosului cu picioare de lut» apăreau statele naționale. În locul despotismului apărea libertatea. Iar atunci — așa cum grăia unul dintre tribunii acelor zile despre poporul român din Transilvania — odată scăpată din robie, națiunea română **«aleargă în brațele dulcei sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: Unirea cu România.»**

SPRE ÎMPLINIREA MARELUI VIS

De ce am povestit toate acestea? Ca să înțelegem, mai lesne și mai bine, împrejurările care au dus la Adunarea de la Alba Iulia la 1 decembrie 1918 și la unirea Transilvaniei cu România. Era acesta visul tuturor generatiilor din zbuciumata istorie a poporului nostru. Iar dacă, în vara cumplită din 1917, la Mărășești și Oituz, am încleștat mîinile pe arme și-am strigat dușmanului: «Pe aici nu se trece!» am făcut-o ca să ne păstrăm statul, ființa noastră națională, libertatea și independența, și să grăbim împlinirea marelui vis: Unirea cu frații din Transilvania.

Intrați în același val al luptei naționale și revoluționare, transilvănenii au alcătuit, în octombrie 1918, un Consiliu Național Român Central din care făceau parte și șase socialiști. Consiliul cerea energic și categoric independența deplină de stat: «Națiunea română este hotărîtă a pieri, mai bine, decît a suferi mai departe sclavia și atîrnarea». Sau mai departe: «După suferințe și lupte de veacuri, națiunea română din Austro-Ungaria așteaptă și pretinde afirmarea drepturilor sale inalienabile și imprescriptibile, la o viață națională integrală». Ca să dea actului Unirii ce se pregătea tăria de granit izvorîtă din uriașa voință populară și cimentată prin adeziunea lui, slobod exprimată, Consiliul Național a convocat — alături de cei 1 228 de delegați aleși în toate colțurile Transilvaniei — o Mare Adunare populară la Alba Iulia, pentru 1 decembrie 1918. «Convocarea» răsuna răscolitor, ca o chemare supremă a istoriei, a vieții milenare a unui popor: «Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, liberi și independenți».

«VREM SĂ NE UNIM CU ȚARA!»

La chemarea aceasta dreaptă și înflăcărată a răspuns întreaga populație a Transilvaniei. «N-a fost nevoie de vreo pregătire a opiniei publice», își amintea Lucian Blaga; pregătirea acestei adunări «se făcuse vreme de sute de ani». Sute de ani de rîvnă și vis, transmise prin toate trecătorile Carpaților, o dată cu cărțile, cu ideile marilor cărturari patrioți și peste toate plaiurile patriei române, o dată cu doinele și cu baladele populare, o dată cu dragostea de frate. Și-au prins a se aduna, a veni poporul de pretutindeni. A curs, în căruțe, călări și pe jos, popor mult din toate colțurile Transilvaniei, din Banat și din Maramureș. Aveai impresia că toată țara se revărsa spre Alba Iulia, unde bătea atunci inima României. Au venit, înfruntînd vremea rea și primejdiile, au venit fluturînd drapele tricolore și cîntînd «Deșteaptă-te, române» și «Pe-al nostru steag e scris Unire». Soldații au părăsit unitățile armatei fostei stăpîniri, și-au prins tricolorul la chipiu și s-au amestecat prin marea și fremătînda mulțime. Toți s-au adunat pe Cîmpul lui Horia de la Alba Iulia. Înfățișarea cîmpului, din apa Mureșului pînă în dealurile Mățăului și al Mamutului, înțesat de lume în costume naționale, cu steaguri și pancarte, cu sclipiri de bucurie în priviri, amintea de Cîmpia Libertății, de lîngă Blaj, unde se adunase la 3 mai 1848 poporul și strigase: «Vrem să ne unim cu Țara!» Deși trecuseră șaptezeci de ani de atunci, strigătul tot se mai auzea, repetat în milioane de ecouri: «Vrem să ne unim cu Țara!» Și nu se uitase pentru că se întipărise adînc în inima tuturor românilor.

În fața Columnei lui Traian, la Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării muncitorești și democratice din România pionierii încep depănarea primelor file ale istoriei poporului nostru. (Fig. 1.)

Mihai Viteazul, primul care a cutezat să înfăptuiască unificarea politică a teritoriului românesc. (Fig. 6.)

Alba Iulia, cetatea în care s-a pecetluit Unirea, așa cum se înfățișa călătorului de acum 300 de ani. (Fig. 2)

Neuitaților luptători Horia, Cloșca și Crișan le-a fost închinat monumentul de la Alba Iulia pe care-l reprezintă figura a 5-a.

În drumul către unirea tuturor pămînturilor românești, Adunarea Națională de pe Cîmpia Libertății de la Blaj, ca și întreg anul 1848, constituie o dată memorabilă. (Fig. 3.)

Chipul unuia dintre conducătorii de frunte ai revoluției de la 1848 în Transilvania, Avram Iancu, a inspirat pe nenumărați artiști. (Fig. 4.)

Prin unirea Moldovei cu Țara Românească, sub Alexandru Ioan Cuza, realizarea visului de unire al poporului nostru începe. Alba Iulia o va desăvîrși. (Fig. 7.)

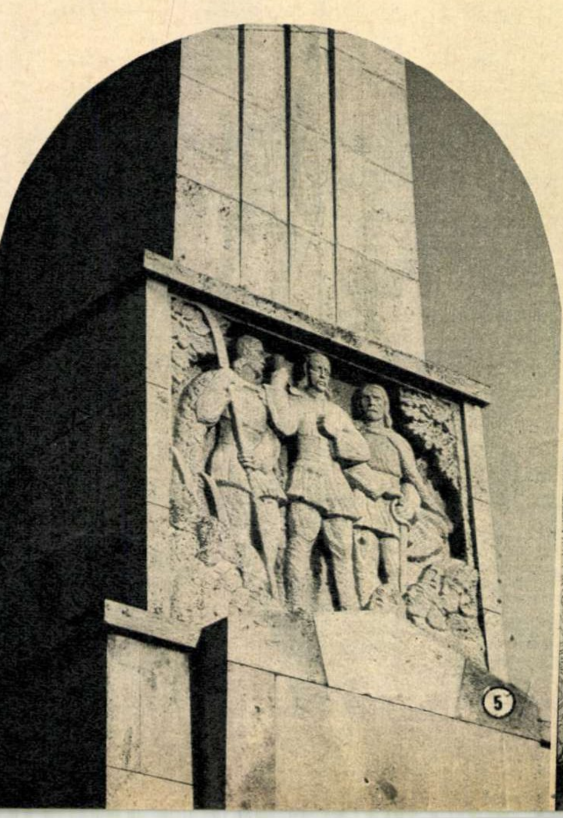

5

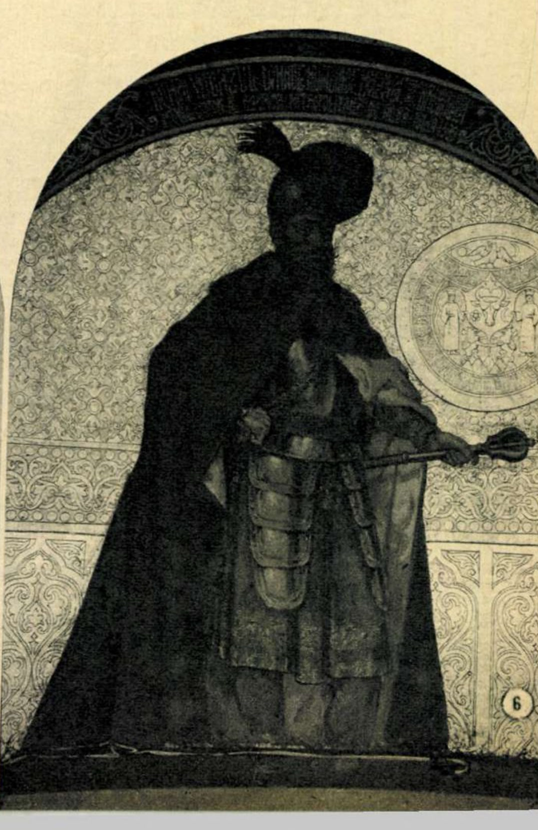

6

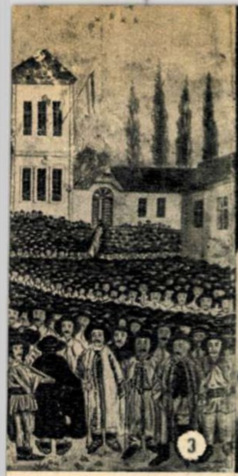

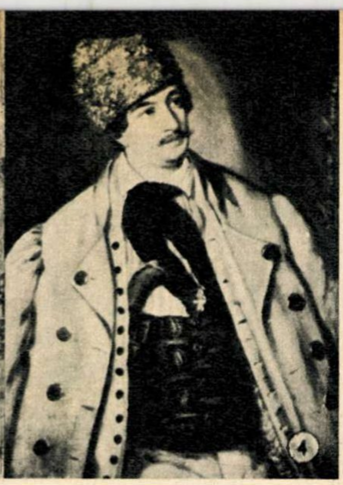

Ziua era rece, dar inimile tuturor participanţilor clocoteau de entuziasm, se înfierbîntau la flacăra sfîntă a dragostei de patrie, de libertate. Iar atunci cînd s-a citit declaraţia solemnă de unire a Transilvaniei cu România — drept inalienabil al naţiunii române — uriaşa mulţime, cei peste 100 000 de români adunaţi acolo s-au îmbrăţişat. au plîns de bucurie. cum observa un ziarist francez aflat în mijlocul acelei entuziaste şi fericite mulţimi, entuziastă şi fericită că-si vedea visul, milenarul vis, în sfîrşit împlinit.

Dar ca orice popor care a suferit împilarea, exploatarea şi umilinţa, poporul român, în Adunarea Naţională de la Alba Iulia, a proclamat. o dată cu Unirea, şi deplină libertate naţională pentru toate naţionalităţile conlocuitoare, fiecare urmînd a se instrui, administra şi judeca în limba sa proprie . Şi cu înţelepciune a hotărît aşa, pentru că, după cum rostea un vorbitor pe timpul lui Horia: «Noi nu vrem să ne transformăm din asupriţi în asupritori, nici nu vrem să plîngă şi alţii lacrimile pe care le-am plîns noi.» Declaraţia de Unire preconiza cu deosebită grijă şi respectarea unor deziderate cu caracter social. Şi dacă atunci poporul a realizat unirea Transilvaniei cu România, dezrobirea socială aveau să o realizeze prin luptă neînfricată, sub conducerea Partidului Comunist Român. fiii celor ce făuriseră Unirea.

La jumătate de veac de la înfăptuirea Unirii, România socialistă este mîndră că năzuinţele pentru care a luptat poporul de-a lungul întregii noastre istorii au prins viaţă astăzi în grandioase realizări, cum nici nu au putut visa strămoşii noştri.

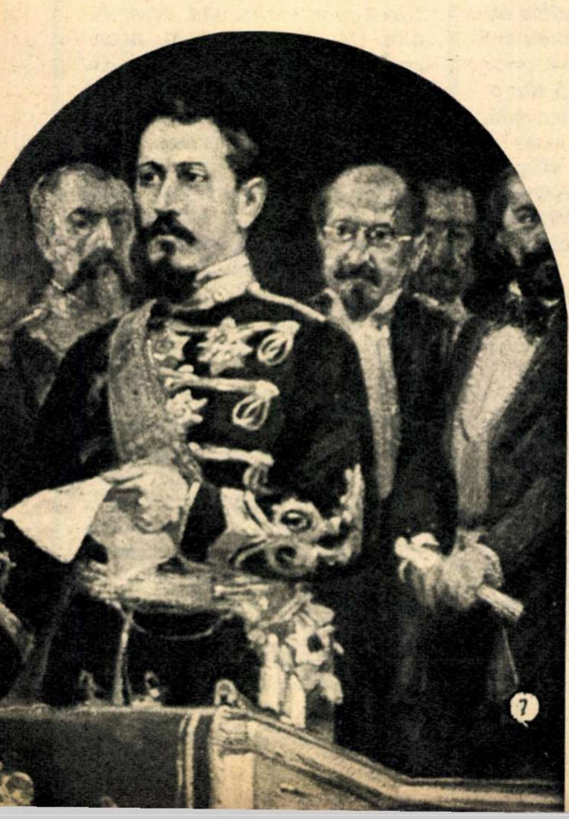

Pe urmele „craiului munţilor"

de PATIŢA SILVESTRU

Drumul care suie spre izvoarele Someşului Rece se împleteşte cu firul apei şi merge înfrăţit cu el, ca pe vremea agatîrşilor, printre culmi semeţe care au înfruntat istoria cu dîrzenie. Cînd pionierii din detaşamentele şi unităţile din zona aceasta păşesc pe cărări tăinuite, descoperind izvoarele după murmur şi recunoscînd păsările după cîntat, ei ba se afundă într-o peşteră cu decoruri de basm, ba se ridică pe o prispă de zare, drumeţind cu bucurie în împărăţia străvechiului Zamolxis.

Dar căile munţilor duc şi spre epoci mai apropiate de noi. De la Mărişel la Arada, pe sub culmile Gilăului, fiecare stîncă stă mărturie pentru faptele moţilor din această parte a Munţilor Apuseni. Cu Avram Iancu, cel coborît de la Vidra, te întîlneşti la tot pasul. La sfîrşitul lunii mai, din împrejurimile Mărişelului vin pionierii pe toate drumeagurile depunînd flori la mormîntul Pelaghiei Roşu, mama tribunului Indrei, cea care a vestit din tulnic apropierea duşmanului, grăbind biruinţa Iancului. Peste cîteva culmi, la Vişag, lîngă poalele Vlădesei, în aceeaşi lună de primăvară, 15 unităţi de pionieri au statornicit tradiţia întîlnirii lor pe locul unde Craiul Munţilor a învins armatele vrăjmaşe şi unde părinţii copiilor de azi au ţinut piept trupelor fasciste, nelăsîndu-le să pătrundă în munţii străbunilor lor.

Vizitînd muzeul etnografic din Cluj, copiii din Răcătău au adăstat cu mult interes în faţa obiectelor care aduceau cu cele din casele părinţilor şi bunicilor lor din preajma Măgurii şi Mărişelului. Tovarăşa profesoară Maria Ioniţă, comandanta unităţii, observînd aceasta, i-a ispitit să strîngă tot ce ţine de trecutul părinţilor şi strămoşilor lor, spre a le sustrage dispariţiei încete. Aşa a luat fiinţă un muzeu moţesc, pentru care numele lui Avram Iancu, dat de pionieri, a constituit o firească consacrare.

Aproape trei sute de piese diferite sînt etalate în vitrine simple, realizate de mîinile micilor dulgheri. Articolele ciobăneşti stau la loc de frunte: lingurare pentru făcut caşul, căuce de adus apa de la izvor, budiu pentru smîntînă, botricău (piuliţă), măciuci măiestrit sculptate etc. Colţul vînătorului întruneşte cornuri de gonaci, cu incrustaţii în os, frumoase traiste vînătoreşti, cuţite cu prăselele înfipte în picior de ied, tălpici care permit vînarea jderilor pe teren înzăpezit, insigne vînătoreşti ş.a. Sectorul de prelucrare a lînii este ilustrat cu machete ale războiului de ţesut, ale vîrtelniţei şi răşchitorului, cu furci şi costume ţărăneşti locale. O superbă furcă sculptată gingaş aparţine unei octogenare din sat care n-a cedat-o de tot muzeului decît după moartea ei. Ea fusese dăruită bărbatului pe care-l îndrăgise, drept semn că-l acceptă de soţ.

Alături de unelte agricole simple, sînt scule de prelucrare a lemnului: scobare pentru ciubere, firez (ferăstrău) pentru fluiere, compase din lemn, pîlnii, instrumente de curăţat copitele cailor, vase de lemn ferecate, cornuri pentru purtat sare, sălăriţe (solniţe) de diferite forme şi macheta unei case moţeşti, mobilată după tipicul locului. În ambele încăperi ale muzeului, ca un chenar ingenios, pereţii sînt împodobiţi cu ştergare frumoase şi blide smălţuite, variat pictate. Culorile cusăturilor sînt foarte vii, ele fiind rostuite după reţete străvechi. Din frunze de arin şi de nuc s-a obţinut un verde ruginiu, ce concură cu tonalităţile toamnei lăsată pe arborii pădurilor din preajmă.

Sectorul istoric cuprinde imaginea lui Avram Iancu la mijloc, înconjurat de pistoale, coase şi furci folosite în revoluţia din 1848. Monezi găsite prin unghere tainice, sau la rădăcina unui copac răsturnat de furtună în curtea castelului grofesc din Dobrin, se înşiră ca salbele unei frumoase colecţii numismatice.

Toate exponatele au etichete pe care sînt scrise numele donatorilor şi achizitorilor, fapt ce a dus la o întrecere între cetăţenii comunei şi vlăstarele lor. Aşa se explică de ce aici au fost donate piese rare, pe care muzeul din Cluj nu le-a putut obţine nici cu bani.

Mi s-a povestit că zeloşii colecţionari din Răcătău au ademenit la şcoală un bătrîn care coboară parcă din legendă în satul lor, purtînd straie cu găetane străvechi şi cu salbe nemaivăzute, oferindu-i îmbrăcăminte nouă în schimbul celei atît de necesare muzeului. Bătrînul le-a cerut răgaz de gîndire, iar pionierii aşteaptă izvodirea gîndului cel bun.

La locul acesta de preţuire a vestigiilor trecutului vin copiii din zeci de şcoli apropiate. Aci au învăţat să cînte cu toţii «Marşul lui Iancu», într-un chip pătrunzător, cum nicăieri nu l-am mai auzit vreodată. Ei sînt convinşi că obiectele din acest muzeu au trecut, dacă nu toate prin mîna lui Avram Iancu, apoi prin a oştenilor lui în mod sigur.

Înapoindu-se la casele lor, au o pasiune nouă, aceea de colecţionari convinşi ai comorilor moţeşti. Iar dorinţa fierbinte a copiilor din Răcătău este să se scrie şi în «Cutezătorii» despre muzeul lor. Le îndeplinim acest gînd, în speranţa că rîvna lor va constitui un nobil imbold şi pentru alte unităţi de pionieri.

Foto: prof. KISS ZOLTÁN

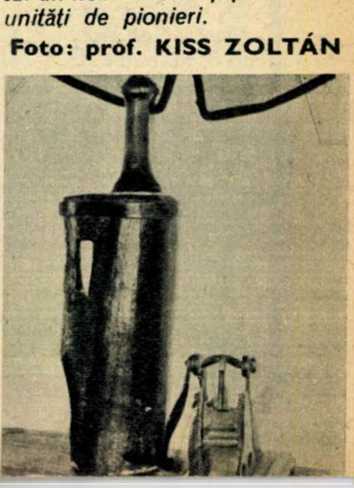

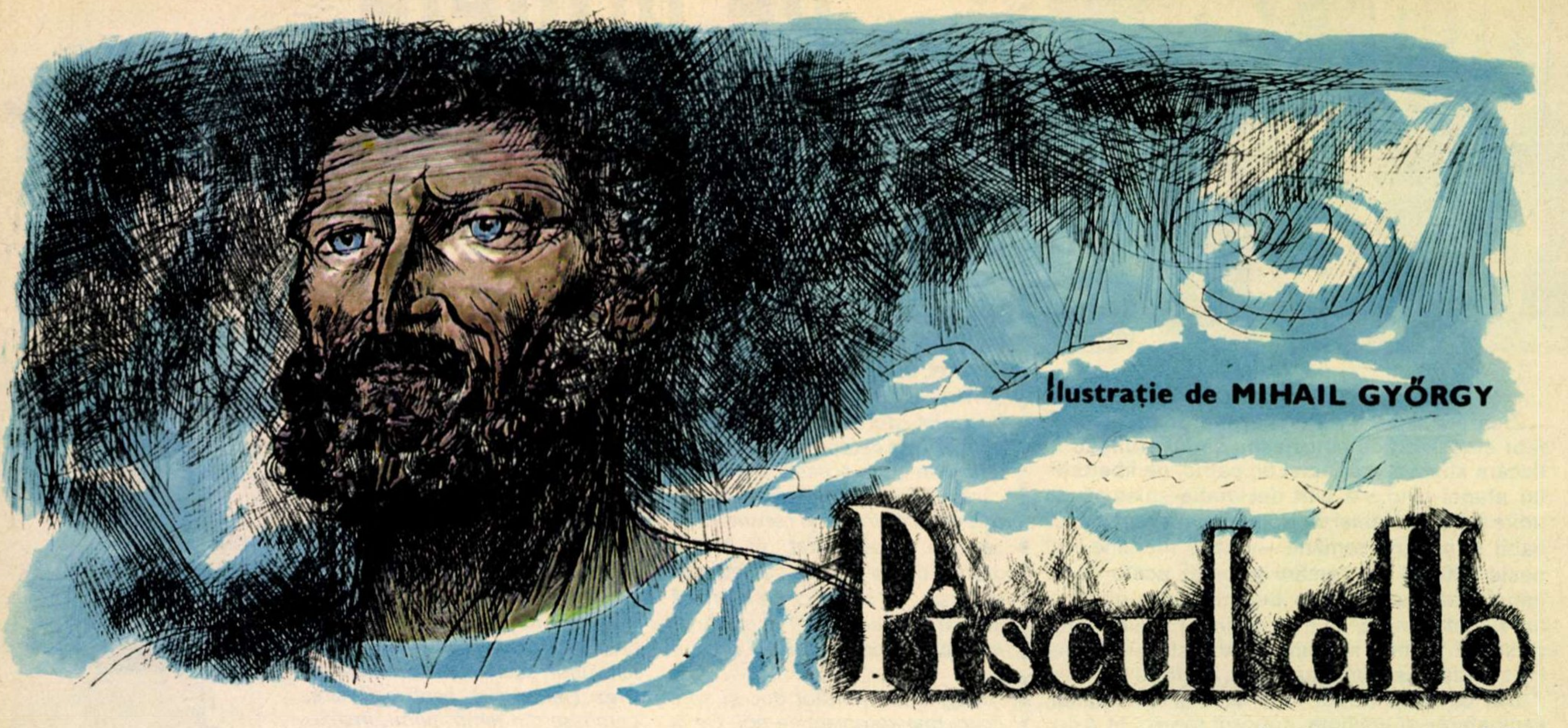

Ilustrație de **MIHAIL GYŐRGY**

Piscul alb

de ION TOPOLOG

Tiii, ce mai lup de mare a fost și unchiul Tom! Așa-mi plăcea mie să-i spun: «Tom bătrînul» sau «Tom marinarul» cînd vorbeam despre el cu alții, iar cînd mă adresam lui direct îi spuneam: «Unchiul Tom», deși toți știau că-l cheamă Toma, și-a fost feciorul unuia, Stoica, pe care eu nu l-am mai apucat și care, de fapt, a fost bunicul meu, și mai este și acum, prin absență sau prin subînțelegere. Spun toți că unchiul Tom seamănă foarte mult cu bunicul, fiindcă și acela a purtat barbă și fruntea a avut-o tot așa, cu 16 cute și deci și 16 șanțuri, iar nasul îndoit ca la vultur, tot cam așa ar fi, la fel și părul, scurt, creț, des și abia sur, deși și unchiul a bătut deja vreo 60 pe muche. Și ce ochi avea unchiul Tom! Pe cît îi era barba de întunecată, pe atît îi erau de limpezi ochii. Cînd te căuta să te privească, el, de fapt, se uita poate spre piscul alb Mauna Kea al insulei Hawai. Asta nu însemna că te ignorează, dimpotrivă, era, cum s-ar zice, linia de plecare spre una din desfășurările sale marinărești: «Acum părăsim Perth Fremantle din partea vestică a Australiei, ieșim în larg, dar nu ne depărtăm decît 200 de mile de țărm, depășim Marele Golf Australian și intrăm în Strîmtoarea Bass, pămîntul se vede cenușiu în dreapta și în stînga, stăm la pînze căci vom intra în Marea Tasmaniei, cu furtuni calde și repezi. Și-apoi insulele Norfolk, Kermandek, Tubuai, Mangareva și Piticairn, Paștilor și St. Felix, ca niște diamante ne strălucesc în cale, și iată-ne la Valparaiso. Aruncăm ancora vaporului nostru «Bonaparte». Aducem ceai și vom lua de-aici piei. Și strălucește sus Cordiliera Anzilor, o pepită uriașă de aur sub soarele de seară al Americii de Sud.

Cu unchiul Tom și cu vaporul «Bonaparte» am umblat toată lumea. Unchiul Tom a slujit în marina comercială franceză. Ehei, ce mai franceză vorbea unchiul Tom, dar știa și din altele cîte ceva. Îl auzeam mereu spunînd: Hei, romeno fratello, duo cento saluti! și din nou: «Hei, romeno fratello!» Parcă ar fi spus textul unui cîntec, îl spunea lungit, cu timbrul său de bas profund, și-și însoțea cuvintele cu mișcarea mîinilor și a feței, a capului. Atunci unchiul Tom se transfigura, începea să joace, se învîrtea pe un călcîi și pocnea cu degetul pinten și cu celelalte două, arătătorul și mijlociul. Și nu-și lepăda niciodată bluza marinărească. Avea vreo cîteva, ce mai, cu 18 bluze de-acelea s-a retras din marinărie. Dar nu aveau dungi de aceeași culoare, albastru, să zicem, nu, le avea în toate culorile, fiindcă, zicea el, nici lumea nu este peste tot la fel. Cu unchiul Tom am cutreierat apele și țărmurile, și, bineînțeles, cerul. Mamă, ce se mai pricepea la cititul cerului! Sta cu ochii închiși și-ți spunea ce e deasupra lui, după luna în care ne aflam. Am trecut prin toate lunile și-am urmărit cerul pe toate fețele. Acolo pe covertă, ne întindeam ca niște marinari de cursă lungă și-ncepeam urmărirea, pînă ne oboseau ochii, stele după stele, adunate în constelații cu nume adevărate. Tii, ce bine le știa! Le-am învățat și eu, ca să-l mulțumesc, apoi m-am uitat și pe o hartă a cerului, nu pentru că n-aveam încredere în unchiul Tom, cum că ar mai sări cîte o constelație, ci pentru că o aveam în manualul de astronomie. Ei, atunci am citit un nume pe care unchiul Tom nu mi-l spusese: Crucea Sudului. Am așteptat pînă-n luna aprilie și i-am spus:

«Unchiule Tom, sîntem în aprilie, acum ce vedem?»

«Ursa Mică, Ursa Mare, sau Carele, Cîinii de vînătoare, Părul Berenicei, Boarul, Fecioara, Hidra, Centaurul, uite-le...» Și începea să le numere. Nu îndrăzneam să-i spun că l-am prins, nu voiam să-l diminuez, unchiul Tom rămînea lupul de mare, dar n-am putut să mă țin, eram la urma urmei convins că e imposibil ca unchiul Tom să nu le știe absolut pe toate. De aceea, l-am întrebat:

«Dar Crucea Sudului nu se vede în aprilie, unchiule Tom?»

Atunci a murit unchiul Tom. O știa, și-o vedea, dar n-o pomenea, sărea peste ea, peste crucea aceea, sărea înadins, de atîtea ori a sărit-o dinadins, și cînd eu am pomenit-o, mi-a spus că orice aș face, tot marinar am să ajung. Apoi el a murit, dar nu dintr-o dată, abia după ce au trecut iarna și primăvara, tocmai spre sfîrșitul verii. Și n-ar fi murit, dar în vara aceea, nu știu cum s-a întîmplat de-a fost secetă, ori el dorea frenetic furtunile. Îi plăcea vremea mare. Cînd vedea că văzduhul se pregătește să se dezlănțuie, urca dîmbușorul din spatele casei noastre și se întindea în iarbă, ca pe covertă. Cădeau fulgerele și tunetele în jurul său și-l auzeam cu toții strigînd vesel: Ha-haaa! Ha-haaa! Venea în casă ud pînă la piele și doar atît zicea: «A trecut, ca-n arhipelagul Manihithi, acolo a mai fost una așa, se zbătea ca o tigroaică, dar noi am iubit-o bărbătește». Pentru furtuni unchiul Tom avea pasiune și se perfecționase desăvîrșit în presimțirea lor. Era destul să se arate un cap de nor ca el să-ți spună cam pe unde va trece furtuna, și dacă nu s-abătea și pe la noi, în ziua sau în noaptea aceea, unchiul Tom era posomorît. Iarna își încălța cizmele, își strîngea bine pe corpul lat haina de piele, acum destul de roasă, spunea c-o are de la un marinar englez: după ce l-a învins în lupte greco-romane, i-a dat-o ca trofeu, și, în fine, își punea pe cap o bască originară chiar din Bascia, și pleca prin viscol. Se întorcea cu țurțuri la mustăți și în barbă, dar n-avea habar, mînca și se culca. Cine știe ce visa el atunci. Uneori mă strecuram înăuntru. Ce frumos dormea unchiul Tom. Din cînd în cînd mai potrivea lucrurile prin lume, avea mare necaz cu vulcanii, îi cam certa spunîndu-le pe nume: Komagatake, Magasu, Merapi, Tomboro, Galungung, Lanzarota, Nyamlagira, Capelinhos, Jorullo, Aconcagua, Mauna Loa, Kilauea, Eldeyar, Hekla și tot așa, nume peste nume, pentru că unchiul Tom era un demiurg. De aceea, nu pot să cred că unchiul Tom nu mai e, chiar dacă l-a doborît vara aceea secetoasă. Cînd a simțit că e aproape clipa aia, adică atunci cînd el s-a convins că l-au părăsit furtunile, fulgerele și trăsnetele și că el nu mai are putere să le aștepte, ne-a strîns pe cîțiva care eram mai pe-aproape, eram destui și ne-a dat cîte o bluză de marinar, numai una și-a păstrat-o, cea care era pe el, cu dungi-roșu-rubin, îi plăceau culorile pastelate, și ne-a rugat s-avem grijă să nu fie îmbrăcat altfel, numai cu bluza. Am fi făcut orice pentru el. Ce mai, am organizat o adevărată gardă în jurul său, toți în bluzele marinărești. Și-așa l-am dus spre golful acela galben-brun, iar cînd a fost să-l coborîm, am comandat marinărește: La bord Mauna Kea, piscul alb. Coborîți pînzele!

La Rășinari

Evocare de **ION DODU BĂLAN**

Nici un scriitor român nu și-a asociat atît de puternic numele cu satul natal ca Octavian Goga. De aceea, adesea i se și spune chiar în istoriile literare: poetul de la Rășinari.

Comuna Rășinari este una din cele mai impunătoare așezări românești rurale, de care se leagă numele unor oameni de seamă ai trecutului nostru istoric și cultural. Așezată de veacuri la miazăzi și la apus de Sibiu și strînsă în poalele munților ca o cetate, localitatea aceasta își adună casele umăr lîngă umăr de-a lungul străzii principale, din care se ramifică pe dealuri numeroase ulițe, înguste și întortocheate. Pe una din ulițele acestea lăturalnice, care pornește din fața vechii biserici și urcă pe un piept de deal spre Coasta Boacii, se găsește casa cu numărul 778 a preotului Iosif și a dăscăliței Aurelia, în care s-a născut la 20 martie stil vechi, 1 aprilie stil nou, 1881, *poetul pătimirii noastre: Octavian Goga.* Rășinărenii sînt oameni harnici, deștepți și războinici, iar documentele îi amintesc pe aceste plaiuri încă de pe la 1204. Multă vreme satul acesta a stat sub ascultarea voievozilor români Radu Vodă Negru și Mircea Basarab, care au dăruit bisericii din Rășinari pămînturi întinse. Chiar cînd satul n-a mai fost sub ocrotirea voievozilor munteni, stăpîni pe țara Amlașului și a Făgărașului, el a întreținut, peste granițele arbitrare, intense legături cu Țara Românească. Mulți boieri fugari și domni «fără de țară», năpăstuiți de vitrege împrejurări istorice, își găsesc la Rășinari refugiul și odihna. Ștefan cel Mare, învins în lupta pentru tronul Munteniei, și Țepeș Vodă, cînd a fost răsturnat de la domnie, au găsit în satul străbunilor lui Goga ospitalitate și înțelegere. Tot la Rășinari îl va adăposti în casa sa bunicul dinspre mamă a lui Goga, preotul Ion Bratu, pe pribeagul Eminescu răzlețit de trupa de teatru cu care intrase în Ardeal, «zdrențuit de la mîneci pînă la coate și cu niște simpli pantaloni zdrențuiți în sus și zdrențuiți în jos», și-l va ajuta apoi să treacă în Țara Românească pe la Vama Cucului. Comuna Rășinari a fost multă vreme condusă de un jude, ales prin vot obștesc, și de preoți, dintre care cea mai mare parte strămoși ai poetului Goga. Antologica poezie *De demult...* în care patru juzi din patru sate țin sfat la popa-n casă, scriind cu întristare carte împăratului de la Viena despre faptul că «domnii» le-au luat pășunea în chip samavolnic, necinstindu-le legea și tradițiile, este o genială chintesență artistică a unui lung și zbuciumat trecut istoric. Despre istoria străveche a satului în care marele poet al Ardealului și-a petrecut copilăria, despre inteligența, hărnicia și noblețea morală a oamenilor de acolo vorbește astăzi un excelent muzeu etnografic, pe care rășinărenii l-au organizat cu devotament, cu simțul viu al tradiției și cu pricepere.

CASE CU AMINTIRI

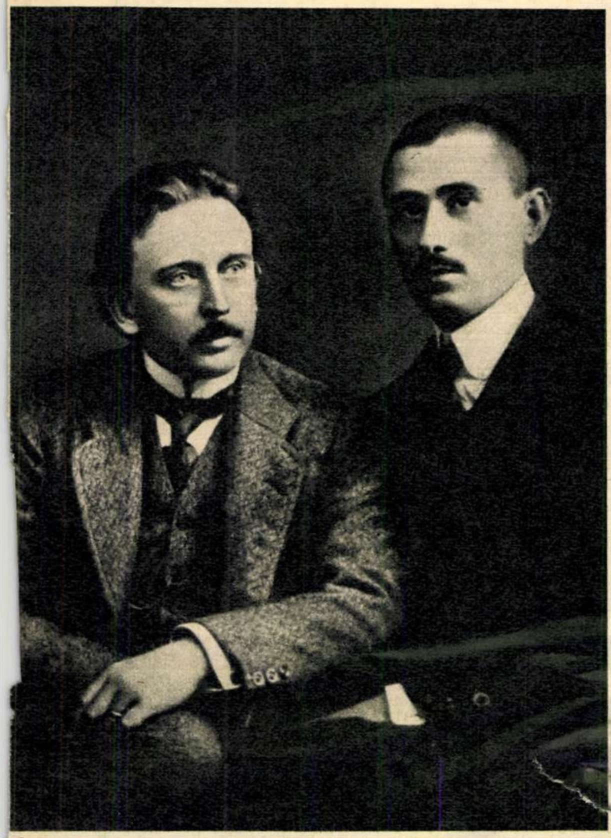

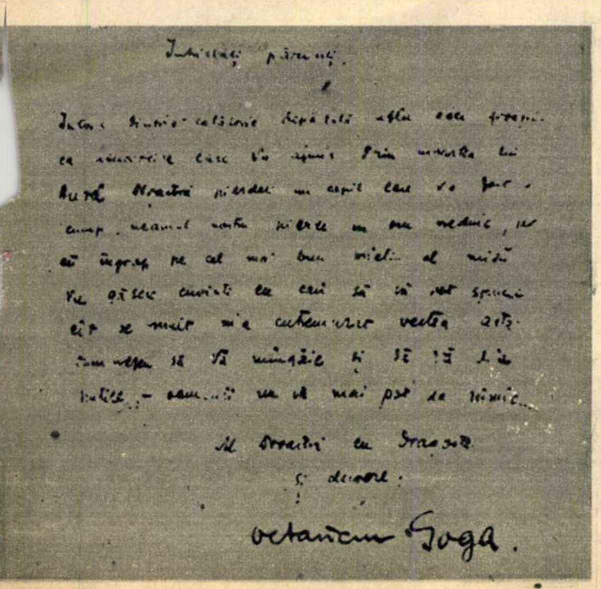

Iubiți părinți.

Întors dintr-o călătorie departe aflu acea groaz-
[illegible] care v-a ajuns. Prin moartea lui
Aurel Vlaicu pierdeți un copil care vă făce[illegible]
[illegible], neamul nostru pierde un om vrednic, iar
eu îngrop pe cel mai bun prieten al meu.
Nu găsesc cuvinte cu cari să vă pot spune
cît de mult mă cutremură vestea asta.
[illegible] să vă mîngîi și să vă [illegible]
[illegible] – [illegible] nu mai pot de nimic...

Al Dvoastră cu dragoste
și durere:
Octavian Goga.

Octavian Goga și Aurel Vlaicu au fost legați printr-o strînsă prietenie.

Aflînd despre moartea lui Vlaicu, Octavian Goga este profund îndurerat. Printr-o scrisoare adresată părinților celui care a fost pionierul aviației românești, poetul îi aduce un ultim omagiu. Publicăm alături o copie după această scrisoare, aflată la Arhivele Statului, și comunicată nouă de muzeograful Virgiliu Teodorescu.

Niciodată nu a uitat poetul ceea ce datora strămoșilor săi oieri, cei ce stăpîniseră din «vîrsta de lînă» a păstoritului întinsele pășuni și poiene, căile și codrul din Valea Roșului pînă la Vadul Muchii și din Vîrful Cindrelului pînă dincolo de stejarii Dumbravei dinspre Sibiu. Cu ei se va simți el solidar; memoria lor o venerează cu gestul solemn al cultului strămoșilor. Din lupta lor dîrză va învăța el sensurile majore ale istoriei noastre. Dar nu numai strămoșii și satul, ci și părinții și casa părintească vor fi evocați nu o dată în versurile sale. Curtea cu fîntînă se continuă într-o grădină cu pruni frățini în crestele cărora — a observat poetul — «vîntul a aninat un pumn de fire de otavă», cu un «pui golaș de ciocîrlie», cu un val de brumă argintie care toamna uscă rădăcina firelor de lămîiță. Acolo, în casa părintească, a ascultat nu o dată, în lungile seri de iarnă, povești adevărate, povești amare, stropite cu lacrimi și sînge nevinovat, care făceau să scapere fulgerele mîniei în ochii săi intens albaștri. Această stare de spirit se va resimți mai tîrziu puternic în versurile sale. În casa părintească citește primele cărți cu povești, poeziile lui Eminescu, istoria pe cît de eroică pe atît de tragică a lui Mihai Viteazul, eroul de pe Cîmpia Turzii. În pacea serilor de toamnă, în casele din Rășinari, în toiul șezătorilor, coboară prin imaginația unui povestitor meșter Ileana Cosînzeana și zînele bălaie, vin eroi cu coifuri argintate, suspină doinele și rîde hora; «*nevestele plîngînd sporesc pe fus fuiorul*», cu gîndul la cei duși în slujbă la împăratul. Închipuirea fetelor zboară departe, la Feți-Frumoși. Bătrînii deapănă amintiri din vremea războiului «cu Praisul», tinerii fac ghidușii, spun snoave și cicolituri. E lumea pe care o vom întîlni în multe din poeziile sale. Casa natală (cîntată în poezia *Casa noastră*) cu pragul din stejar, cu «răvașul turmelor de oi» înfipt în «meșter-grindă», cu *Ceaslovul* pe masă, cu miros de busuioc și iasomie, casa copilăriei poetului și-a primelor sale visuri păstrează și astăzi amintirea vie a cîntărețului pătimirii noastre. Din ea a plecat la 1 decembrie 1918, în fruntea rășinărenilor, mama lui Goga, la Alba-Iulia, ca să participe la sărbătoarea Unirii Ardealului cu patria-mumă. Oricine trece pe la Sibiu sau spre Păltiniș n-are decît de cîștigat dacă se oprește puțin s-o vadă.